

Håndtering af bandeindsatte i Danmark

30-05-2022

Et kvalitativt studie af socialarbejderes muligheder eller udfordringer i resocialisering af bandeindsatte i et lukket fængsel

Gruppe 20

Aldina Sadikovic – 20190948

Björn Magnus Viking Silverbåge – 20201501

Jeanette Stelmach Løvbum – 20190966

Megan Costelloe Skov – 20163662

Vejleder: Mette Rømer

Anslag: 237.895

Kandidatspeciale i Socialt Arbejde på Aalborg Universitet

Afleveret i foråret 2022

Abstract

In Denmark, the political focus on crime has primarily been directed towards gang members, more so the severity of their crimes and how gang shootings in public affects the law-abiding citizens. Therefore, there has been implemented three so-called “gang-packages” that all focus solely on punishment of gang members. The first was implemented in 2009 and included a paragraph, § 81a, as an addition to the criminal law. The paragraph allows for an increased sentencing with convicts getting up to twice the amount of time served. To further this, inmates that are convicted because of this paragraph, can only enter probation if they enter an exit-programme. The Danish Prison and Probation Services’ budget is determined by the political parties in the Danish government and their budget is set over a four-year period. Following a collaboration with the Danish Prison and Probation Service, this thesis researches the possibilities and challenges in the social work regarding resocialisation of gang inmates. To research this area, the thesis has researched the political, institutional, and relational frameworks that affect the social worker’s abilities to re-socialise inmates. To research this in depth, we have carried out five interviews with social workers in a medium security prison, where gang inmates are placed.

This thesis uses the hermeneutical approach, and the interviews are carried out by using a qualitative research method. The first interview was conducted by using the inductive method. The remaining four interviews were conducted by using the deductive method.

The theories of social control by Flemming Balvig, Prisonization by Donald Clemmer and Motivational work by Per Revstedt have been used to examine this thoroughly.

The findings

The thesis unravelled how gang members, specifically from the gang named Loyal to Familia, hence forth abbreviated LTF, are excluded from all offers of resocialisation programmes, herein cognitive behavioural programmes. LTF have been illegalized by the law, and the political approach towards these gang members has included that they aren’t allowed access to any resocialisation programmes. Moreover, the gang inmates are more often put in an enclosed section, called focus section. These sections almost exclusively only have gang inmates. These sections also entails that the prisoners are locked in their cells for 23 hours a

day, with little to no contact with other inmates. The Danish Prison and Probation Services have implemented a screening called RNR, which is derived from the American and Canadian screening tool with the same name. These screenings have the purpose of identifying the risk, need and responsivity of inmates, to further the resocialisation of inmates. However, since the gang inmates, primarily LTF, aren't politically allowed to get any resocialisation programmes, these screenings are described by several of the social workers as redundant.

Donald Clemmers theory of prisonization was used to describe how the social workers experience a difference in the inmates. However, they all describe how this transition isn't as obvious as it would be in a low security prison, since most of the inmates have served time before, and have gotten used to the prison environment. Balvig's theory of social control was used to research to what degree they have the authority to provide sanctions. The prisoners adopt an us v. them mindset, wherein they include the social workers in their "us" mentality, since the social workers can't implement sanctions towards the inmates.

This thesis included Edwin Sutherlands theory of differential association. These inmates were described by the social workers as individuals who have grown up in a parallel society. The social workers describe how the gang inmates have had experiences of neglect from an early age in life, which challenges the social worker's relation and resocialisation of the inmates.

By using the theory of motivational work, this thesis uncovered that all the social workers implement the approach of the six emotional tools, Per Revstedt describes as vital, in their meeting with the inmates. Most of the inmates have some resemblance of motivation towards their resocialisation. The thesis concludes that; despite the difficulties regarding resocialization of gang members, because of their exclusion from cognitive behavioural programmes, the counsellors found ways around these issues, by implementing aspects of the resocialisation programmes to their meetings with the gang inmates.

Indholdsfortegnelse

1.0 INDLEDNING	1
2.0 PROBLEMFELT	2
2.1 DANMARKS HÅNDBLIVNING AF BANDEKRIMINALITET	2
2.2 DEFINITION AF RESOCIALISERING OG DET SOCIALE ARBEJDE	3
2.3 RAMMERNE FOR DET RESOCIALISERENDE SOCIALE ARBEJDE.....	4
2.4 BANDERNES OPVÆKSTVILKÅR OG INDLÆRINGSADFÆRD	5
2.5 GÆLD SOM RISIKOFAKTOR FOR KRIMINALITET	6
2.6 PROBLEMFORMULERING	8
2.6.1 <i>Projektets empiriske grundlag og afgrænsning</i>	8
2.7 OPERATIONALISERING AF TEORIERNE I SPECIALET	9
3.0 EKSISTERENDE FORSKNING	10
3.1 INTERNATIONAL EKSISTERENDE FORSKNING	10
EUROPÆISK BLIK PÅ RESOCIALISERING	10
<i>Catch-22</i>	11
<i>Recidivisme i Arizona</i>	13
3.2 DANSKE UNDERSØGELSER.....	14
<i>Normativ og selvkontrol i statens arbejde med indsatte</i>	14
<i>We don't want you to think criminal thoughts.</i>	15
<i>Samarbejdet mellem den danske kriminalforsorg og den frivillige sektor</i>	16
4.0 TEORETISK REFERENCERAMME	17
4.1 SOCIAL KONTROL:	17
4.2 FÆNGSELSKULTUREN - PRISONISERING	19
<i>Donald Clemmer og prisonisering</i>	20
<i>Prisoniseringsprocessens to faser</i>	20
4.3 PER REVSTEDT OG MOTIVATIONSARBEJDE	22
DET POSITIVE MENNESKESYN.....	22
DE SEKS FØLELSMÆSSIGE INDSTILLINGER	24
<i>Motivation</i>	25
<i>Manifest og latent motivation</i>	26
BESKYTTELSESDRAGT	26
<i>Motivationsprocessen</i>	27
5.0 VIDENSKABSTEORI	28
FILOSOFISK HERMENEUTIK	28
HVORDAN VI BENYTTET HERMENEUTIKKEN OG VORES FORFORSTÅELSE.....	29
6.0 METODE AFSNIT:	30
6.1 LITTERATURSOGNING.....	31
6.2 SAMTYKKE OG ETIK	31
6.2.1 <i>Etiske retningslinjer:</i>	31
6.2.2 <i>Anonymisering</i>	32
6.2.3 <i>Informeret samtykke</i>	32
6.3 INTRODUKTION TIL INFORMANTER OG UDFØRELSE AF INTERVIEW	32
6.3.1 <i>Det kvalitative forskningsinterview</i>	33
6.3.2 <i>Valg af informanter</i>	33
6.3.3 <i>Interviewguide</i>	35
6.3.4 <i>Problemer med interviews og interviewguides</i>	36
6.3.5 <i>Transskription</i>	36

6.3.6	<i>Kodning af data</i>	37
6.3.7	<i>Kvalitetskriterier</i>	38
6.4	INDUKTIV OG DEDUKTIV METODE	39
	<i>Induktive metode</i>	39
	<i>Deduktiv metode</i>	40
6.5	ANALYSESTRATEGI.....	40
7.0	ANALYSE.....	43
7.1	ANALYSE AF DE POLITISKE FORHOLD	43
	<i>Resocialisering</i>	43
	<i>Socialarbejderens erfaringer med flerårsaftalen</i>	46
	<i>Uddannelse og flerårsaftalen</i>	50
	<i>Bandeexit og -pakker</i>	53
	<i>Delkonklusion</i>	55
7.2	ANALYSE AF DE INSTITUTIONELLE FORHOLD	57
	<i>Overgangsfasen:</i>	57
	<i>Samarbejdsvanskeligheder</i>	63
	<i>Forholdene i undervisningssituationen</i>	70
	<i>Os-dem kultur</i>	72
	<i>Uretfærdig behandling og lovgivning om modtagelse af tilbud</i>	75
	<i>Den integrerede fase</i>	77
	<i>Delkonklusion:</i>	80
7.3	ANALYSE AF DE RELATIONELLE FORHOLD:.....	82
	<i>Relations arbejde</i>	82
	<i>Motivationsarbejde</i>	83
	<i>Magtesløshed</i>	87
	<i>Recidivisme</i>	89
	<i>Delkonklusion</i>	90
8.0	DISKUSSION	92
	RESOCIALISERING DUR IKKE, NÅR BANDEINDSATTE IKKE MÅ FÅ NOGET	92
	FLERÅRSAFTALENS RESSOURCEALLOKERING	93
	RNR – LAVET TIL BANDEINDSATTE, HJÆLPER IKKE BANDEINDSATTE.	95
	UDFORDRINGER ELLER MULIGHEDER VED SANKTIONER	95
	PRISONISERINGSPROCESSEN ER IKKE LIGE SÅ TYDELIG I ET LUKKET FÆNGSEL.....	96
	INDLÆRT ADFÆRD SPÆNDER BEN FOR RESOCIALISERING.....	97
	SOCIALARBEJDERNE ER MOTIVEREDE, PÅ TRODS AF POLITISKE BESTEMMELSER	98
9.0	KONKLUSION.....	99
	PROBLEMATIKKER I MØDET MELLEM SOCIALARBEJDER OG BANDEINDSATTE.....	99
	RELEVANSEN FOR DET SOCIALE ARBEJDES FELT.	102
10.0	LITTERATURLISTE:.....	103
VEDHÆFTEDE BILAG:.....		107
	BILAG 1: PORTFOLIO SAMARBEJDE, ALDINA, BJÖRN, JEANETTE OG MEGAN	107
	BILAG 2: INTERVIEWGUIDE RESOCIALISERINGSKONSULENT	107
	BILAG 3: INTERVIEWGUIDE FÆNGSELSLÆRER	107
	BILAG 4: INTERVIEWGUIDE SOCIALRÅDGIVERE	107

1.0 Indledning

På baggrund af en fælles interesse for indsatte kriminelle fra de danske bandemiljøer er formålet med dette speciale at belyse det resocialiserende sociale arbejde med indsatte bandemedlemmer i et af Danmarks lukkede fængsler. Mere specifikt undersøger vi de muligheder og udfordringer socialarbejderne oplever i deres resocialiserende arbejde med bandeindsatte i et lukket fængsel.

Gennem de senere årtier har den stigende bandekriminalitet udgjort en samfundsmæssig udfordring på grund af banders interne konflikter som blandt andet er kommet til udtryk gennem åbne gadeskyderier, knivstikkerier og anden voldelig adfærd. Bandekriminalitet er en særlig afvigende adfærd, som har skabt utryghed blandt samfundets øvrige borgere (Johansen 2021). De seneste 10 år har man politisk forsøgt at bekæmpe bandekriminalitet med blandt andet hårdere straffe, dette har tydeligvis ikke haft den ønskede effekt, eftersom disse bander stadig udgør en stor udfordring for landets kommuner (Johansen 2021).

Ifølge politiet kommer den store udfordring som landets kommuner oplever til udtryk ved, at bandekriminaliteten i Danmark er blevet mere voldelig i det offentlige rum, på grund af en stigning i voldelige konflikter blandt rocker- og bandemedlemmer i form af blandt andet skudepisoder (Politi 2021: 2). Det stigende fokus på bandekriminalitet, kommer endvidere til udtryk ved flere politiske foranstaltninger, som blandt andet hårdere straffe m.m. Et eksempel på en politisk foranstaltning, er da bandegrupperingen Loyal to Familia (fremover nævnt LTF), kom til Danmark i 2013. På baggrund af bandegrupperingens voldelige sammenstød med andre bande- og rockergrupper, blev der i september 2018 rejst et foreløbigt forbud mod gruppen. Dette medførte at banden blev erklæret ulovlig af domstolen i Københavns Byret i 2020, som den første bande-gruppering i Danmark (Edelholt 2020). Bandekriminalitet i Danmark anses som et socialt problem, som imødekommes ved at registrerede bandemedlemmer såvel som registrerede gråzonepersoner som altovervejende hovedregel placeres i arrester og lukkede fængsler, når de i retten idømmes fængselsstraf for at have begået kriminelle forbrydelser (Kriminalforsorgen 2021: 2). En gråzoneperson, bliver beskrevet af justitsministeriet som en person der ikke er registreret bandemedlem, men Kriminalforsorgen vurderer at deres adfærd er sammenlignelig med den, der ses fra registrerede bandemedlemmer (Justitsministeriet 2021). At man overflytter indsatte som

bliver registreret som bandemedlem eller gråzoneperson under afsoning i et åbent fængsel til et lukket fængsel for bandekriminelle demonstrerer den politiske konstruktion af bandekriminelle som et socialt problem (Kriminalforsorgen 2021: 2).

2.0 Problemfelt

2.1 Danmarks håndtering af bandekriminalitet

Der findes ikke en entydig definition af hvad der karakteriserer bande- eller rockergrupperinger. Måden hvorpå bander og rockere adskiller sig fra andre kriminelle, er at bander oftere er stærkt organiseret og de kriminelle handlinger der bliver begået, er både grove og velorganiserede (Nobili 2022). I forskellige perioder vil der forekomme grupper med navne og symboler, men i andre perioder vil der forekomme grupper med løs tilknytning til hinanden. Derudover kan disse løse grupperinger begå kriminelle handlinger i årevis, uden at grupperingen organiserer sig for meget, til at kunne blive defineret som en bande (Nobili 2022).

Et af de største værktøjer der bruges i bekæmpelsen af bandekriminaliteten, er ved at de politiske partier og regeringen har lanceret flere bande-pakker. Formålet med bande pakkerne er at sætte hårdt mod hårdt mod bandekriminalitet for at sikre borgernes tryghed og sikkerhed.

I forlængelse af den første bandepakke, blev der vedtaget en bandeparagraf som blev indført i straffeloven, § 81a. Kriterierne for at blive dømt i henhold til § 81a, er at lovovertrædelsen skal indeholde våben som en del af en konflikt mellem forskellige grupperinger. Hvis man bliver dømt på baggrund af § 81a kan man retligt tildeles dobbelt så hård straf (Kriminalforsorgen 2017). Endvidere indebærer § 81a, at bande- og rockermedlemmer, der bliver dømt efter paragraffen, ikke må prøveløslades uden at tage del i et exitprogram. Ved at have fokus på § 81a, vil vi undersøge hvorvidt motivationen for at forlade banden stiger i takt med tilbud om prøveløsladelse. En del af socialarbejdernes resocialiserende arbejde i fængsler knytter sig til exitprogrammer, som er et resocialiserende tilbud til at hjælpe dem med at forlade deres rocker- eller bandegruppe og som udbydes i et tværfagligt samarbejde med repræsentanter fra politiet, Kriminalforsorgen og kommunen, samt andre relevante samarbejdspartnere.

Bandepakke 2 udkom i 2011 ved navn *“Fast greb om banderne”*, og har blandt andet fokus på at lette brugen af § 81a, og endvidere skærpe straf for våbenbesiddelse. Regeringen har beskrevet grunden til bandepakken således: *“Den hårde kerne, der har valgt kriminalitet som levevej, skal ikke forvente nogen form for tolerance.”* (Justitsministeriet 2013). Bandepakke 3 udkom i 2017, ved navn *“Bander bag tremmer”*. De beskriver begrundelsen for den nye bandepakke således: *“Det skal have vidtrækkende og omfattende konsekvenser, hvis man vender fællesskabet ryggen for at blive rocker eller medlem af en bande”* (Regeringen 2017: 1). Den nye bandepakke handler endvidere om at der skal skærpes flere straffelove vedrørende skydevåben, bandemedlemmer kan idømmes forbud mod at opholde sig i bestemte områder, og § 81a skal endvidere udvides (Regeringen 2017: 2-3).

Der er derudover også foreslået en bandepakke 4, der er ønsket implementeret i løbet af det nye år. Disse bande-pakker tegner endvidere et billede af den politiske diskurs på området, der tenderer på emnet om straf kontra resocialisering.

2.2 Definition af resocialisering og det sociale arbejde.

For at beskrive det resocialiserende arbejde, har vi fundet det relevant at beskrive begrebet, og afklare vores forståelse og brug af begrebet. Kriminalforsorgen skriver: *“Kriminalforsorgens formål er at bidrage til et samfund med mindre kriminalitet. Derfor gør vi en målrettet indsats for at resocialisere de dømte og hjælpe dem til at klare en fremtid på den rette side af loven”* (Kriminalforsorgen 2022). Denne målrettede indsats Kriminalforsorgen refererer til, sker blandt andet i form af; handlingsplaner som skal fungere som et vejledende dokument om hvordan resocialiseringsprocessen skal ske konkret og RNR som et risikoværktøj for vurdering af de indsattes sandsynlighed til tilbagefald i kriminalitet (Kriminalforsorgen 2022).

Udover at beskrive definitionen på resocialisering, finder vi det relevant at inddrage hvad vi i gruppen definerer som sociale arbejde, og hvordan vi bruger begrebet socialarbejdere gennem specialet.

Den internationale forståelse af det *socialt arbejde* er at dette er en praksisbaseret og akademisk disciplin. Det sociale arbejde forsøger at fremme social forandring og empowerment, samt frigørelse af mennesker (IFSW 2022). Vi bruger det sociale arbejdes felt til at undersøge hvordan ansatte i et fængsel, i dette speciale nævnt som socialarbejdere,

arbejder med bandeindsatte, som en særlig gruppe af udsatte borgere i form af deres grove kriminelle adfærd. Vi søger at undersøge hvordan socialarbejderne arbejder relationelt med disse udsatte borgere, for at hjælpe bandeindsatte med en succesfuld resocialisering. Vi i gruppen har en forforståelse af, at der er en politisk og samfundsmæssig diskurs omkring bandemedlemmer, og dette tenderer i en diskurs om at straffe bandemedlemmer kontra resocialisere dem. Derfor finder vi det relevant at undersøge hvordan socialarbejdere resocialiserer bandeindsatte, der ellers af samfundsmæssig og politisk diskurs vurderes uegnede til dette, og hvilke muligheder og udfordringer socialarbejdere oplever i deres resocialiserende arbejde med bandeindsatte.

2.3 Rammerne for det resocialiserende sociale arbejde

Kriminalforsorgens økonomi bliver fastlagt ved en flerårsaftale, der er politisk bestemt og dækker en fireårig periode. Den nye flerårsaftale dækker perioden fra 2022-2025. Flerårsaftalen rammesætter hvilke fokusområder der skal tilføres ressourcer, og er således også en indikator for, hvad de politiske partier mener er relevante at arbejde med. Med det politisk skærpede fokus på hårdere sanktioner over for de umotiverede er det at afdække de muligheder og udfordringer der er for socialarbejdere i mødet med bandeindsatte, i forhold til at motivere dem til at modtage hjælp.

Flerårsaftalen har fokus på nogle af de problematikker der er i fængslerne. Aftalen handler blandt andet om hvordan de indsatte generelt er mere forhærdede og negativt styrede end tidligere oplevet i fængslerne, og der opleves en sikkerheds udfordring især med indsatte med relationer til bandemiljøet. Derudover skal de indsatte, der vælger fællesskabet til, og lever op til deres pligter og viser at de gerne vil et liv uden kriminalitet, have den fornødne støtte og de nødvendige kriminalitetsforebyggende tilbud (Justitsministeriet 2021: 27-28). På trods af stigningen i kriminalitetsforebyggende tilbud, handler den nye flerårsaftale om, at sætte hårdt ind for indsatte der ikke vil et liv uden kriminalitet, og samtidig hjælpe de, der gerne vil være en del af samfundet (Justitsministeriet 2021: 1).

Endvidere har Kriminalforsorgen, ved hjælp af flerårsaftalen, gennem det seneste år iværksat en række initiativer, der skal afskaffe unødigt bureaukrati, og frigøre tid til det kriminalitetsforebyggende arbejde (Justitsministeriet 2021: 24). Denne tilgang til at afskaffe det unødige bureaukrati, kan være medvirkende til at socialarbejderne får en højere grad af

autonomi i arbejdet. Derfor vil vi undersøge om flerårsaftalen skaber nye muligheder for det resocialiserende arbejde.

Ønsket om det kriminalitetsforebyggende bliver endvidere forstærket ved en strategi for målrettet forebyggelse af ny kriminalitet. Hertil har aftalepartierne vedrørende flerårsaftalen indgået enighed i, at de forebyggende indsatser skal bygge på et princip om ret og pligt med fokus på omkostningseffektive indsatser. De omkostningseffektive indsatser beskrives i henhold til at man vurderer de indsattes behov, og kun påbegynder kriminalitetsforebyggende indsatser der, hvor de giver mening for den enkelte indsattes livssituation. Derudover skal de fremadrettet prioritere deres ressourceanvendelse i det kriminalitetsforebyggende arbejde, med princippet om, at indsatte uden behov for særlige kriminalitetsforebyggende indsatser, samt indsatte, der ikke kan nås og ikke vil samarbejde, mødes af et minimalt indsatsniveau (Justitsministeriet 2021: 27-28).

2.4 Bandernes opvækstvilkår og indlæringsadfærd.

Det Kriminalpræventive Råd (DKR) beskriver at bande- og rockermedlemmer oftest er voksne der har begået grov kriminalitet og i deres opvækst har været socialt udsatte (Nobili 2022). Endvidere beskriver DKR følgende kendetegn ved bandemedlemmers opvækstvilkår: de fødes af yngre forældre med lavere uddannelse og beskæftigelsesgrad samt lavere indkomst end gennemsnitsindkomsten. Yderligere har disse medlemmers forældre mere kontakt til det psykiatriske system og er i højere grad dømt for lovovertrædelser end gennemsnitsforældrene. Derudover har bandemedlemmer oftere oplevet en forælder dø indend de fyldte 15 år, og har i højere grad end andre været anbragt udenfor hjemmet (Nobili 2022). Denne betegnelse af at bandemedlemmers forældre oftere begår lovbrud, kan kobles på Edwin Sutherlands indlæringsteori, der beskriver at der i gruppen kan forekomme en overvægt af forskellige opfattelser og definitioner, hvori det betragtes som legitimt at bryde samfundets love og regler (Ejrnæs & Monrad 2017: 61-62). Sutherland beskriver i indlæringsteorien, hvordan den kriminelle adfærd til dels afhænger og varierer af frekvens, varighed, tidspunkt og gruppens status. Dertil kan man antage at bandekriminelle har lært kriminel adfærd gennem forældrenes lovbrud, hvilket stedfæster vigtigheden i at undersøge arbejdet med resocialisering af bandeindsatte.

Ydermere har justitsministeriets forskningskontor udgivet en rapport, hvori de undersøger gennemstrømningen af personer i rocker- og bandemiljøerne i Danmark. Deres fokus har været at belyse situationen med fokus på antallet af nye medlemmer i forhold til antallet af ophørte, samt aldersgennemsnittet ved registrering i Politiets Efterforskningsstøtte Database. Af rapporten fremgår det, at rockerne i gennemsnit var 29,9 år ved registrering, hvorimod bandemedlemmer i gennemsnit var 23,3 år ved registrering (Ribe 2017: 12). Disse tal indikerer at bandemedlemmer er yngre ved registrering, hvilket også tyder på at de er indlært i den kriminelle adfærd tidligere end rockere, jf. Sutherland.

Justitsministeriets forskningskontors tal peger på en tendens til at bandemedlemmerne i Danmark er yngre end rockermedlemmerne. Et forklaringselement som understøtter Hakan Kalkans fund i sit etnografiske studie af unge indvandrere på Vesterbro, at indlæringen af kriminel adfærd ofte sker i teenageårene mellem yngre vennegrupper og ældre (unge) mænd (Kalkan 2014: 26-27). En beskrivelse af indlæring som ligger tæt op ad Edwin Sutherlands teoretiske forklaring, om at jo tidligere denne kontakt og tilknytning finder sted i livet, jo større sandsynlighed er der for at individet påvirkes af gruppen og begår kriminalitet (Ejrnæs & Monrad, 2017: 61-62).

Her bliver socialarbejderens resocialiserings arbejde inden for fængsler meget vigtigt for at forhindre at den enkelte ikke falder tilbage i dennes kriminelle adfærd. Hvis de indsatte ikke lærer ny adfærd er risikoen at når de bliver løsladt, falder de tilbage i de adfærdsmønstre som de havde inden de kom i fængsel. Bandeindsatte er som beskrevet udsat for det kriminelle miljø både fra forældres livsforhold, men også andre, hvilket kan være en udfordring i det motiverende arbejde for socialarbejderne. Derfor er vi også nysgerrige på at undersøge hvordan socialarbejderne arbejder resocialiserende med disse bandeindsatte.

2.5 Gæld som risikofaktor for kriminalitet

At mange dømte har en betydelig gæld til det offentlige, på baggrund af deres sagsomkostninger er forskningsmæssigt belyst (Olesen 2016). Det er således velkendt at gæld kan stå i vejen for de dømtes vej ud af kriminalitet. Derfor er aftalepartierne af flerårsaftalen blevet enige om at forbedre mulighederne for, at den dømte kan blive fri for gæld, såfremt de ved deres adfærd gør sig fortjent til denne, og de ikke har økonomiske muligheder for at afdrage på gælden (Justitsministeriet 2021: 24). Det står skrevet i flerårsaftalen, at indsatte

der efter afsoning, ikke begår ny kriminalitet inden for fem år efter løsladelse, får en gældssanering (Justitsministeriet 2021: 25).

Relevansen for dette fokus på de indsatte gæld efter løsladelse, bygger på Annette Olesens afhandling fra 2016, hvori hun belyser gæld som en risikofaktor for recidiv af løsladte i Danmark. Afhandlingen består metodologisk af et forløbsstudie, hvor Olesen følger indsatte over fem tidsperioder: inden fængsel, i fængsel, lige inden løsladelse, lige efter løsladelse og 6-24 måneder efter løsladelse (Olesen 2016: 687). I afhandlingen inddrages eksisterende forskning som fandt at tidligere indsatte der får en uddannelse, får et arbejde og har et hjem, har mindre risiko for at ende i recidiv. De tidligere studier finder dog, at gæld har en negativ indvirkning på disse tre faktorer, og derfor kan påvirke deres recidiv (Kyvsgaard 1989, Skardhamar 2002, Nilsson 2002). Når man bliver dømt i Danmark, skal man selv betale sine sagsomkostninger, hvorfor det antages, at de fleste indsatte har en høj gæld til staten (Olesen 2016: 676). Olesen undersøger blandt andet flere faktorer, der spiller ind i at forebygge recidiv. Blandt andet sammenhængen mellem uddannelse og recidivisme. Dette på baggrund af, at flere studier fandt at fængselspopulationen i Skandinavien generelt var lavere uddannet end resten af samfundet. Deraf kom der en undren i, hvorvidt kriminaliteten kom som følge af manglende eller dårlige leveforhold, hvorfor akademiske evner kunne være nødvendige for at kunne resocialisere individer til samfundet igen (Kyvsgaard 1989, Skardhamar 2002, Nilsson 2002).

Olesen tager udgangspunkt i eksisterende forskning, der finder, at sandsynligheden for at begå ny kriminalitet er 43pct. lavere ved individer der har taget del i uddannelse under afsoning, kontra dem der ikke har (Davis 2013).

Derfor benytter vi i specialet også flerårsaftalens stigende fokus på uddannelse, ved at disse uddannelses tilbud i fængsler og arrester understøtter, at de indsatte efter endt afsoning kommer i arbejde eller får muligheden for videreuddannelse, og disse to elementer er således centrale for en fremtid uden kriminalitet (Justitsministeriet 2021: 3). Som Olesens undersøgelse har fundet, er det stigende fokus på uddannelse en faktor der kan være med til at mindske recidiv. Dette er med til at understrege vores interesse, i at undersøge tilknytning til uddannelser under afsoningen.

Følgende afsnit om flerårsaftalens stigende fokus har ledt os til en interesse i at undersøge om undervisning giver mulighed for socialarbejdernes resocialisering af indsatte, og hvorvidt de, på trods af eventuelt minimalt indsatsniveau, jf. Rammerne for det resocialiserende sociale arbejde, kan få resocialiserende indsatser. Vi har set ved den tidligere forskning, at uddannelse og ansættelse giver en positiv indvirkning på resocialisering, hvorfor vi antager at, hvis de indsatte tager imod uddannelses tilbud, giver det muligheder for det resocialiserende arbejde.

2.6 Problemformulering

På baggrund af ovenstående, har vi fundet det interessant at undersøge hvilke politiske, institutionelle og relationelle forhold, der påvirker socialarbejders muligheder og udfordringer for at arbejde resocialiserende med bandeindsatte i et lukket fængsel. Derudover ligger vores interesse i at undersøge hvordan det resocialiserende arbejde fungerer i praksis, på baggrund af socialarbejders oplevelser herom. Hertil er vi kommet frem til følgende problemformulering, for fyldestgørende at kunne undersøge emnet:

Hvilke udfordringer og muligheder kan identificeres i mødet mellem indsatte med tilknytning til bander og socialarbejderne i et lukket fængsel? Hvordan påvirker dette socialarbejdernes mulighed for at arbejde resocialiserende med de indsatte?

2.6.1 Projektets empiriske grundlag og afgrænsning

Som følge af vores specialesamarbejde med Kriminalforsorgen, interviewede vi fagrelevant personale på et lukket fængsel i Danmark. Gennem én resocialiseringskonsulent fra Kriminalforsorgen, har vi fået fire informanter at interviewe; en fængselslærer og tre socialrådgivere. De tre socialrådgivere og fængselslæreren arbejder alle med bande- og rockerindsatte til dagligt. I specialet bliver alle informanterne betegnet som enten informant eller socialarbejder.

Vi er opmærksomme på, at der rent politisk er forskel på bander og rockere, herunder også ulovlige og lovlige bander. Vores speciale tager afsæt i alle former for grupperelateret

kriminalitet, da vores umiddelbare forståelse er, at der ikke bliver differentieret lovmæssigt mellem kriminaliteten.

Vores speciale er foretaget ved brug af den kvalitative metode, ved først at have et indledende induktivt interview med resocialiseringskonsulent på en lukket institution, og derefter ved en deduktiv tilgang har vi foretaget individuelle interviews med disse ansatte ved et lukket fængsel i Danmark. Vores speciale tager udgangspunkt i den hermeneutiske videnskabsteoretiske tilgang, og benytter følgende teorier: Flemming Balvigs teori om social kontrol, Per Revstedts teori om motivationsarbejde samt Donald Clemmers teori om prisonisering.

2.7 Operationalisering af teorierne i specialet

Vi benytter Flemming Balvigs teori til at undersøge hvorvidt socialarbejderne besidder social kontrol overfor de indsatte, og hvordan dette kommer til udtryk i situationer, hvor de indsatte eventuelt skal sanktioneres. Endvidere bruger vi teorien til at undersøge hvorvidt forholdet mellem indsat og ansat udfolder sig, på baggrund af denne magtbalance. Endvidere benytter vi teorien fordi vi antager at social kontrol kan udfordre motivationsarbejdet, så vi undersøger hvordan denne kontrol påvirker arbejdet.

Ligeledes benytter vi Clemmers teori til at undersøge hvorvidt de indsatte gennemgår et adfærdsskifte under deres afsoning, som Clemmer betegner prisoniseringen. Dette for at undersøge, om de indsatte bliver mere eller mindre tilbøjelige til at ville modtage resocialiseringstilbud, jo længere i afsoningen de er, hvilket kan muliggøre eller udfordre det resocialiserende arbejde. Vi bruger den også til at få et indtryk af de situationelle forhold der gør sig gældende forinden og i mødet mellem socialarbejder og indsat. Den knytter sig også op af vores brug af Balvigs teori om social kontrol, fordi vi undersøger om udøvelse af kontrol medfører udfordringer som følge af samarbejdsvanskeligheder, der kan forårsages af en prisoniseringsproces.

Herefter benytter vi Revstedts teori i forlængelse af de to andre teorier, for at undersøge de mekanismer der ligger forinden og under mødet med de indsatte. Vi benytter endvidere hans teori som følge af vores hermeneutiske analyse, for at undersøge det erfaringsbaserede viden. Hertil bruges han især til at beskrive og forklare de erfaringer socialarbejderne

besidder, og hvordan muligheder og udfordringer kommer til udtryk i det resocialiserende arbejde med bandeindsatte.

3.0 Eksisterende forskning

Eksisterende forskning på området vedrørende resocialisering af specifikt bandeindsatte er et særligt ubelyst felt, da det primære fokus er på forebyggende indsatser mod unge i bandemiljøet. Derfor har vi inddraget et transnationalt perspektiv, ved at benytte et europæisk blik på resocialisering af unge bandemedlemmer, to amerikanske studier af recidivisme af bandeindsatte kontra ikke-bandeindsatte, en artikel fra en non-profit-organisation ved navn Catch-22, som arbejder med resocialisering af bandekriminelle. Derudover har vi inddraget nogle danske forskningsartikler; en artikel skrevet af Julie Laursen og Oline Pedersen som omhandler selvkontrol i statens arbejde, en artikel skrevet af Annette Olesen om samarbejdet mellem Kriminalforsorgen og frivillige organisationer, og slutteligt en afhandling skrevet af Laursen om virkningen af adfærdskorrigerende programmer ved indsatte.

For at undersøge resocialisering af bander, har vi også undersøgt eksisterende forskning på recidivisme rater, da recidiv indebærer at man begår ny kriminalitet inden for to år efter endt afsoning (DST 2019: 2). Denne recidivisme rate kan være behjælpelig til at belyse relevansen for resocialisering af bandemedlemmer, og endvidere belyse relevansen af specialets undersøgelse.

3.1 International eksisterende forskning

Europæisk blik på resocialisering

Et britisk studie fra 2014 undersøger hvordan forskellige landes tilgange til forskelle og sammenhænge mellem organiseret og seriøs ungdomskriminalitet bliver identificeret og adresseret. Her har de også foretaget en analyse af de forhold i eksistensen af disse, samt de styrker og begrænsninger de eksisterende policies på området, praksis og evner ser ud (Smith & Egan 2014: 4). Rapporten er lavet på baggrund af disse seks lande: Grækenland, Frankrig, Italien, Rumænien, UK (England og Wales).

Grundlæggende fandt alle parterne at den eksisterende model der fokuserer på afvigende adfærd blandt unge som risici der bør kontrolleres, har begrænsninger på områderne omkring logik, etik, politik og økonomi. Alle landene har varierende problematikker med denne model, men uagtet har de alle anerkendt en problematik på dette område. De fandt, at det er nødvendigt at benytte sociale strukturelle begrænsninger, sociopsykologiske faktorer samt politik som teoretiske fundament for læringsprogrammer af denne art (Smith & Egan 2014: 6).

Forskningen fra Frankrig, Italien, Grækenland samt Storbritannien anerkendte indflydelsen af langsigtet afindustrialisering, som immigration i kontekst med segregerede boliger, jobs og social mobilitets pres havde en signifikant indflydelse på allerede marginaliserede unge og fællesskaber.

Alle landene der deltog, havde oplevelser med bandeaktivitet og bandeformeringer, og der blev fundet sammenhænge i marginaliserede byer, pres på immigration, benægtelse af social mobilitet og familiære problematikker som delte faktorer (Smith & Egan 2014: 7). Denne eksisterende forskning bruges til at få en forståelse af årsagsforklaring på hvilke unge drenge som er i en bande, og hvad der vil kunne hjælpe de unge til at komme ud af en bande.

Catch-22

For at undersøge vores felt, kiggede vi på international forskning om resocialisering af bandemedlemmer i udlandet. Her fandt vi en britisk organisation, ved navn Catch-22, der er en nonprofitorganisation, der arbejder inden for flere sociale områder (Catch-22 2019). De har et program der hedder "*Gangs and Violence Reduction Custodial Services*", som bliver implementeret i 23 fængsler i Storbritannien.

Catch-22 arbejder med 65.000 unge og voksne hvert år, for at undersøge ideen om "fra vugge til karriere". Dette program arbejder med alt fra "*custody screening, offender management, through to mediation and long-term resettlement*". De tilbyder ydelser til ofre, veteraner i fængsler og i bandeintervention. De har interesse i at undersøge, hvilke problematikker der leder til kriminalitet, bandetilknytning og i sidste ende, en fængselsdom. Catch-22 har to overordnede problemstillinger i relation til programmet, der hedder: *Effective risk management og rehabilitation and resettlement*. Effective risk management beskrives som vigtig for en effektiv rehabilitering, fordi fængselsansatte uden denne vil være tvunget til at

fokuserer på reaktivitet, ved kun at fokusere på problematikker når de opstår, kontra at bygge en strategi der vil have fokus på længerevarende forebyggelse af vold (Catch22 2019: 1) Rehabilitering og genbosættelse kommer af Catch-22's personales erfaringer i, at for at forebygge vold, skal de komme med alternativer til bande livet og empower hver person til at vælge en ny livsvej. De ansatte der arbejder med prøveløsladelse, giver en unik oplevelse i at muliggøre dette, så de indsatte til løsladelsen, har bedste muligheder for at succesfuldt kunne bosætte sig i samfundet. De har 10 vigtige hovedpunkter når man arbejder med banderelaterede indsatte. Vores opgave tager udgangspunkt i følgende seks punkter.

- 1. Ikke alle bandemedlemmer er klar over, at de er en del af en bande.** Dette gælder specifikt de unge banderelaterede, der kan være udsat for en grooming af de ældre bandemedlemmer, og derfor ikke endnu forstår præcist hvad de er blevet en del af.
- 2. Ikke alle bande nominale kender til deres rivaler.** Her skal der foregå screenings- og introduktionsmøder, for at forebygge at potentielle rivaler mødes.
- 3. Man skal observere hvem de indsatte taler med.** Her skal socialarbejderne observere hvor de indsatte ønsker at blive placeret, og hvordan de interagerer indbyrdes, for at undersøge hvordan hierarkiet i banderne ser ud, og hvor de potentielle risici er.
- 4. Hver person har andre problemer ud over deres banderelation.** De indsatte kan have brug for yderligere hjælp med traumer, sorg og vold de har oplevet, eller været vidner til.
- 5. Man lærer ved at bygge tillid.** Det er kun gennem en tillidsfuld relation, man kan få informationer og heraf samle prikkerne. Det er yderst nødvendigt at man sætter grænser for hvad der skal deles, og være bevidst om kun at dele informationerne når yderst nødvendigt.
- 6. Undgå antagelser.** Selvom mange mønstre går igen med arbejdet med banderelaterede, er det vigtigt at man går til alt arbejdet med den viden om, at hver person og sag er unik (Catch22 2019: 4).

Denne organisation beskriver hvordan de ovenstående punkter er vitale for det resocialiserende arbejde med bandeindsatte. Vi ønsker at anvende de ovenstående seks hovedpunkter i vores analyse, for at undersøge hvorvidt de gør sig gældende i dansk kontekst,

og hvorledes de kan refereres tilbage til socialarbejdernes fortællinger om deres arbejde og deres erfaringer med at bruge disse punkter.

Deres tilgang

Gangs and Violence Reduction Custodial Services' tilgang er at hjælpe fængselsledelse ved at reducere de risici bandeindsatte udgør, og i sidste ende reducere antallet af voldelige hændelser. Programmet tilbyder fem særprægselementer, der hver især er vitalt for at bibeholde sikkerhed i fængslet, og samtidig støtte individer til at ændre deres adfærd. Vi bruger følgende to:

- 1. Tidlig identifikation og koordineret viden.** Socialarbejderne skal arbejde med nye indsatte i fængslet for at identificere risici og potentielle spændingspunkter, før man introducerer en plan til at forebygge banderelaterede hændelser.
- 2. Igangværende 1:1 sessioner.** Disse individuelle sessioner giver socialarbejdere muligheder for at observere de fremskridt bandemedlemmerne opnår.

Ydermere ønsker vi at benytte de to ovenstående tilgange til at undersøge, hvorvidt disse tilgange gør sig gældende, i socialarbejdernes fortællinger i forhold til måden hvorpå de arbejder resocialiserende med de indsatte.

Recidivisme i Arizona

I en undersøgelse fra Arizona, hvor der er fokus på fængselsbander, gadebander og indsatte uden relation til en bande, beskrives der hvor stor recidivitet der er ved disse tre grupperinger. Undersøgelsen strækker sig fra 1985-2004, og er en kvantitativ undersøgelse af indsatte i fængsler i delstaten Arizona. Undersøgelsen fandt, at indsatte med relation til gadebander tredoblede fra at være 4 procent i 1985, til 11 procent i 1999. Herefter undersøgte de karakteristika ved de indsatte, blandt andet at de bandeindsatte havde tendens til at være 7.3 år yngre end almindelige indsatte, og at disse bandeindsatte tenderede til at have dom for ejendoms- eller voldsforbrydelser kontra almindelige indsatte (Saunders, Sweeten & Katz

2009: 4-5). Endvidere fandt studiet, at gadebandemedlemmer havde 2.3 gange højere risiko for recidivisme end de andre grupper af indsatte, og at gadebandemedlemmerne havde 1.9 gange større risiko for at komme tilbage til fængslet på baggrund af brud på vilkårene for prøveløsladelsen. Overordnet set, blev der i undersøgelsen fundet, at gadebandeindsatte havde en recidivisme rate efter 5 år, på 83.2%, kontra ikke-bandeindsatte der havde en rate på 42.8% (Saunders, Sweeten & Katz 2009: 4-5).

Dette understøttes også fra et andet studie som undersøgte recidivisme af bandekriminelle i hele USA, der kommer til samme konklusion. De, der tidligere har været medlemmer eller er medlemmer i en bande løber større risiko for at falde tilbage i kriminalitet. Derudover beskriver artiklen også, at hvis den enkelte træder ud af sin bande, mindskes recidivismen (Pyrooz & Clark et.al 2021:211+217).

I forhold til vores speciale viser disse to artikler at recidivisme blandt bande kriminelle er højere end blandt andre kriminelle. Det, at den indsatte beslutter at forlade banden, er vigtig i forhold til det resocialiserende arbejde, og dermed er det vores antagelse at dette er med til at mindske recidivisme. Vi har undersøgt dette for at kunne understrege vigtigheden i det resocialiserende arbejde med bandemedlemmer, og det giver endvidere indblik i hvorledes bandekriminaliteten er en problematik oversøisk såvel som i Danmark.

3.2 Danske undersøgelser

Normativ og selvkontrol i statens arbejde med indsatte

I en artikel ved navn "*Stop - ro på - tænk!*", udgivet af Oline Pedersen og Julie Laursen ved Dansk Sociologi, har undersøgt tre forskellige institutionelle kontekster, henholdsvis børnehaveklasser, børnehaver og fængsler. De har valgt at undersøge disse områder, da det er tre grupper, staten aktivt stiller krav til, og samtidig er dem der bliver behandlet med en vis form for umyndiggørelse. Det bliver nævnt, at institutioner i velfærdsstaten stiller andre nye normative krav, om hvordan et individ skal kunne selvforvalte, -udvikle og -styre sig. Dette på baggrund af, at det er individets egen indsats der gør at de vil deltage i samfundet, og det er disse krav forskerne har til ønske at undersøge. De vil gerne undersøge, hvordan programmerne er med til at realisere disse krav (Pedersen & Laursen 2016: 42).

For at undersøge dette har de foretaget deltagende observation i fængslerne ved at deltage i forskellige rehabiliteringskurser; Anger Management, og Kognitive færdighedsprogrammer. Undersøgelsen er foregået fra 2013-2015, og er udarbejdet i samarbejde med tre danske fængsler, både åbne og lukkede (Pedersen & Laursen 2016: 49).

Kriminalforsorgen fik inspiration til kognitive færdighedsprogrammer ved internationale undersøgelser og ved hjælp af de overordnede ideer i den danske velfærdsstat (Pedersen & Laursen 2016: 46). Undersøgelsen bruger endvidere Balvig og Annick Prieur, til at beskrive hvordan den socialt belastede forbryder er blevet erstattet af den rationelt kalkulerende aktør, og at kriminalitet bliver forklaret med en mangel på selvkontrol, sociale kompetencer og fejlagtige tankemønstre (Pedersen & Laursen 2016: 46).

Undersøgelsen fandt, at der bliver stillet høje krav til sociale kompetencer. Endvidere fandt de, at disse krav blandt andet handler om, at individet skal påtage sig arbejde for at kunne leve op til kravene i samfundet, for enten at kunne fortsætte som del af civilsamfundet, eller for at kunne genindtræde efter en eksklusion (Pedersen & Laursen 2016: 59). Deres analyser fandt blandt andet, at inklusion i fællesskabet ikke handlede om udvidelse af samfundsmæssige normer så individet passer ind, men om at individet skal ændre sig, så det passer i fællesskabet (Pedersen & Laursen 2016: 59).

We don't want you to think criminal thoughts.

Julie Laursen har skrevet sin afhandling omhandlende kognitive adfærdsprogrammer og deres definition af kriminalitet som et valg. I kapitel fem fremkommer det at metastudier har fundet at kognitive adfærdsprogrammer er nogenlunde effektive til at behandle kriminel adfærd, dog er resultaterne ved adfærdsprogrammerne ikke entydige og nogle mener at de ikke ser en signifikant effekt mens andre siger at der findes en. En af dem som ikke fandt at de kognitive adfærdsprogrammerne havde en effekt, argumenterer for at anledningen til at programmet ikke fungerede var på grund af manglende motivation fra instruktørerne og de indsatte. I afhandlingen fremkommer det at 'program integritet' er noget der er vigtigt i forhold til mindsket recidivisme blandt kriminelle. Program integritet omhandler at man ikke skal afvige fra programmets manual. Endvidere finder Landenberger og Lipsey at kognitive adfærdsprogrammets effektivitet kan mindskes med så meget som 50 procent (Laursen 2016:70-71).

Ud fra disse to forskningsafsnit, har vi et ønske om at undersøge hvorvidt socialarbejderne i et lukket fængslet tilbyder forskellige rehabiliteringskurser og om disse programmer har den ønskede effekt for de indsatte.

Samarbejdet mellem den danske kriminalforsorg og den frivillige sektor

Der er i flerårsaftalen kommet mere fokus på at samarbejdet mellem civilsamfundet og Kriminalforsorgen styrkes, dette skal blandt andet gøres for at bygge bro mellem fængselslivet og livet uden for murene. Kriminalforsorgen ser samarbejdet med frivillige som betydningsfuld når det omhandler relations- og brobyggende arbejde (Olesen 2022: 289). Samarbejdet mellem disse kan også ses som del af det resocialiserende arbejde for de indsatte, dog ser artiklen en del faldgruber og paradokser i det nuværende samarbejde mellem Kriminalforsorgen og den frivillige sektor. Et paradoks som den frivillige sektor stilles over for, er et krav om professionalisering og at de indsatser som tilbydes skal kunne måles. Samtidigt skal den frivillige sektor være autentisk og et modstykke til det etablerede velfærdssystem der findes (Olesen 2022: 289).

Problemet med mistet autenticitet og sammensmeltning med Kriminalforsorgen er at den frivillige sektor mister den tillid fra den indsattes side (Olesen 2022:294). Derudover anskues det, der er et stort krav fra Kriminalforsorgens side, om at den frivillige sektor tilbyder evidensbaserede programmer, dog er dette ikke altid nemt for den frivillige sektor da de fokuserer på elementer der ikke er målbar som for eksempelvis relations-skabelse (Olesen 2022:297).

For at undersøge dette, er der lavet kvalitative interviews med ansatte i Kriminalforsorgen og den frivillige sektor. Derover har de lavet 30 timers observation af oplæring og i udførelse af frivilligt resocialiserende arbejde i Kriminalforsorgen (Olesen 2022:290).

Vores afsnit om eksisterende forskning vil bidrage til vores besvarelse af vores problemformulering, omkring hvilke udfordringer og muligheder der kan identificeres imellem bandemedlemmer og socialarbejderne i et lukket fængsel. Samtidig hvordan dette er med til at påvirke socialarbejderens mulighed for at arbejde resocialiserende. Derudover vil vi undersøge hvordan flerårsaftalen påvirker det sociale arbejde, og hvilke muligheder og udfordringer flerårsaftalen har for det resocialiserende sociale arbejde i fængslet.

I Danmark benytter Kriminalforsorgen sig af flere læringsprogrammer i resocialiseringsarbejdet med indsatte. Der benyttes eksempelvis: Nye Veje, Anger Management, SAVN, forældregrupper (Kriminalforsorgen 2010: 4). Kriminalforsorgens økonomi bliver, jf. Problemfelt, besluttet ved flerårsaftalen, der påvirkes af politiske beslutninger, og denne økonomi er så altafgørende for det danske fokus, eller mangel på samme, på resocialisering. Vi vil undersøge hvordan disse programmer implementeres og hvordan det skaber muligheder eller udfordringer for det resocialiserende arbejde.

4.0 Teoretisk referenceramme

I følgende afsnit vil vi redegøre for de tre følgende teorier: Prisoniseringsteori af Donald Clemmer, Social kontrol af Flemming Balvig samt Motivationsarbejde af Per Revstedt. Vi benytter disse tre teorier som vores teoretiske referenceramme i specialet, da vi mener, disse tre teorier vil være bedst udstyret til at hjælpe med at besvare vores problemformulering, jf. Operationalisering af teorier.

4.1 Social kontrol:

Hvad er Social kontrol?

Social kontrol er et begreb, som man ofte forstår ved, at der er nogle regler som skal følges, og de bliver håndhævet ved for eksempel politi og straf (Balvig 1999: 77). Social kontrol er alle de foranstaltninger og forholdsregler, som gerne skal forhindre at der opstår en afvigende adfærd og deraf sker nogle konflikter, som strider imod de normer og regler, der er i samfundet (Balvig 1999: 77).

Præventiv og Reaktiv social kontrol

Flemming Balvig har to grundlæggende former for social kontrol; præventiv og reaktiv kontrol. *Præventiv kontrol*, er at forebygge eller forhindre afvigelser, her kan der for eksempel være tale om kriminalitet. Vi benytter ikke begrebet præventiv kontrol i specialet, da vi undersøger indsatte, og dermed ikke kan analysere på præventiv kontrol, fordi præventiv kontrol kommer forinden fængselsdom.

Reaktiv kontrol er når personen har gjort noget kriminelt, og der i stedet ses på hvordan personen kan komme ud på den anden side igen uden kriminalitet. Flere undersøgelser mener dog, at det ofte er bedre at bruge ressourcer på præventiv kontrol, som handler om at forebygge, samt kan det også ud fra nogle undersøgelser virke som om det er mere effektivt

at arbejde forebyggende (Balvig 1999: 77). Vores søgen på eksisterende forskning har også cementeret denne forståelse, ved at undersøgelser primært har fokus på forebyggelse, hvilket forstærker relevansen af specialet.

Social kontrol er mere end de to ovenstående som er beskrevet, det sondrer også mellem to forskellige måder kontrollen udøves på; den formelle og uformelle kontrol. *Den uformelle kontrol* er den som udøves af almindelige mennesker, som er en del af hinandens dagligdag, udøvelsen kan for eksempel være at rose hinanden, bebrejde eller give et klap på skulderen. Der er her tale om det personlige kendskab (Balvig 1999: 78-79). Hvorimod *den formelle kontrol* er den som er specialiseret og formaliseret. Den udøves af diverse instansers kontrollanter, for eksempel som politi, socialrådgivere, pædagoger (Balvig 1999: 79).

Ved den formelle kontrol er hovedformålet kontrollen, som er bygget op omkring de regler, der er i samfundet. Hvorimod den uformelle kontrol ikke er bevidst, men selve samværet er et hovedmål (Balvig 1999: 79).

Disse to forskellige måder vurderes til at være samarbejdende, og dertil nævner Balvig at den formelle kontrol forudsættes af den uformelle (Balvig 1999: 79).

Han beskriver hvordan han mener den formelle kontrol har ringe mulighed for at virke effektiv, hvis ikke der er en del af den uformelle kontrol, hvorimod den uformelle kontrol godt kan stå alene (Balvig 1999: 80).

Den sociale kontrol kan også ses ud fra forventninger, hvad forventer andre mennesker af en, og her kan der lægges vægt på hvordan primære grupper, forældre, søskende og venner har nogle forventninger til en, og på den måde bliver den sociale kontrol "automatisk".

Social kontrol i Fængslet

Fængslet er den hårdeste straf, som retssystemet kan bruge mod et individ, da det indebærer frihedsberøvelse (Balvig 1999: 98). I fængslet kan personer risikere at komme i isolation, som betyder at den indsatte sidder alene i en celle, hele dagen, og kun bliver afbrudt af to gårdture på ca. 30 min. Der er fundet bevis for at isolation har en lang række alvorlige skadevirkninger for den enkelte (Balvig 1995: 100). Balvig nævner at dem der kommer i isolation, er varetægtsfængslede, og derfor er der mange som tilstår under en varetægtsfængsling, for alene at kunne komme ud af denne isolation. Danmark er et af de få lande som tillader denne

form for straf, og eksempelvis England har i loven indskrevet, at det ikke er tilladt at indsætte varetægtsfængslede isolation, da det er at krænke menneskets liv og fysiske integritet (Balvig 1999: 101).

Det koster det danske samfund ca. ¼ mio. at have en indsat indespærret i et lukket fængsel. Fængslerne kan blive set som et "genbrugssystem", da mere end halvdelen af de indsatte kommer tilbage til fængslet efter løsladelse. Så mange af dem har været i fængsel før, men samtidig i teorien ses der at over halvdelen af de indsatte fra tidlig opvækst har været anbragt uden for hjemmet. Fængslerne bliver set som den "kriminelle skole", nogle af dem der kommer tilbage til fængslerne, er blevet mere kriminelle end første gang vedkommende sad inde (Balvig 1999: 102).

4.2 Fængselskulturen - Prisonisering

Vi har valgt at anvende Donald Clemmers teori om prisonisering, eftersom denne teori kan være med til at forklare den herskende/dominerende kultur i fængslerne blandt de indsatte. Samtidig kan denne også være med til at forklare, hvordan de indsatte bliver påvirket af fængslets strukturelle forhold og rammer, eftersom at det er ud fra vores forståelse at kulturen og de strukturelle rammer er med til at påvirke det resocialiserende arbejde.

Begrebet ud fra en dansk kontekst

Ud fra en dansk kontekst forstår Linda Kjær Minke begrebet prisonisering som " (...) *En socialiseringsproces i fængslet, hvor den indsatte under fængselsopholdet i varierende grad tilslutter sig oppositionelle normer i retning mod de ansatte og det officielle fængselssystem, de forvalter og repræsenterer*" (Minke 2012: 14).

Dette betyder at prisonisering både kan forstås som en socialiseringsproces og tilstand, eftersom den indsatte tilslutter sig oppositionelle normer under sit ophold i fængslet, hvori den indsatte efterfølgende fremtræder som værende prisoniseret. Selve graden af prisonisering kan være varierende, eftersom dette afhænger af hvor længe den indsatte har siddet inde, samt nogle indsatte enten kan være mere eller mindre prisoniserede, hvilket kan forklares med individuelle og institutionelle forskelligheder (Minke 2012: 13-14).

Donald Clemmer og prisonisering

Den amerikanske sociolog Donald Clemmer og hans begreb prisonisering bliver betragtet som et pionerarbejde inden for fængselsforskning. Dertil er flere forskere blevet inspireret tværnationalt til at udarbejde lignende undersøgelser af det indre fængselsliv.

Han var en af de første til at anvende begrebet til at beskrive og forklare selve fængselsopholdets påvirkning af de indsatte. I 1940 udgav han sit værk "*The Prison Community*", der omhandlede fængselskulturen. I den forbindelse fremlagde Clemmer en teoretisk ramme til indkredsning af den proces, som han i sit empiriske studie observerede, at de indsatte gennemgik under deres fængselsophold (Minke 2012: 22).

Ifølge Clemmer opfattes prisonisering som en dynamisk proces, hvori den indsatte under sit ophold optog fængslets kultur, traditioner, skikke, sædvaner og handlemønstre. Denne proces fandt sted i starten under indsættelsen, eftersom at den indsatte dermed skiftede status fra at have frihed og egenrådighed, til at blive fængselsindsat. Dertil beskrev Clemmer en norm som omhandler måden hvorpå de indsatte skulle agere under deres fængselsophold. Denne norm byggede blandt andet på at de indsatte skulle være loyale overfor hinanden, det vil sige de ikke skulle stikke hinanden, og undlade at samarbejde med de ansatte (Andersen & Jacobsen 2018: 418). I den forbindelse gennemgik alle indsatte på et eller andet tidspunkt en eller anden form for prisonisering i løbet af deres fængselsophold. Selve fængselskulturen er ofte kendetegnet ved mistillid, frygt, aggression og vold, og de indsatte er underlagt kontrol udefra og har faste rutiner. De fleste indsatte vælger dermed at sætte en facade op for at tilpasse sig fængselskulturen, og ikke udvise sårbarhed. I den forbindelse arbejder socialarbejderne ofte med de samme indsatte over en længere periode. Hermed vil de pressede situationer håndteres individuelt, eftersom de indsatte er forskellige, og dertil kræver det at socialarbejderen både kan håndtere de indsattes og egne følelser, samt agere professionelt over for de indsatte på samme tid (Andersen & Jacobsen 2018: 436-437).

Prisoniseringsprocessens to faser

Ifølge Clemmer følger prisoniseringsprocessen to faser: *overgangsfasen* og *den integrerede fase*. Hver af disse to faser kendetegnes ved forskellige adfærdsmønstre og/eller reaktionsmønstre, som der dermed kan aflæses som værende prisoniseringsfaktorer (Minke 2012: 23).

Overgangsfasen

Denne proces for overgangsfasen starter ved indsættelsen, eftersom den indsatte må:

- Acceptere en underordnet position og deraf følgende oplevelsen af statustab
- Tilegne sig viden om både fængslet som organisation og de ansattes roller
- Tilegne sig nye vaner som for eksempel: anden døgnrytme, spisevaner osv.
- Tilegne sig sproglige koder og fængselsbegreber, for at kunne forstå og gøre sig forståelig i fængselsområdet
- Erkende at attraktive genstande og forhold ikke kom af sig selv, men at de indsatte måtte kæmpe for sine forskellige rettigheder og privilegier

Den integrerede fase

Denne fase er kendetegnet ved at:

- Den indsatte i højere grad interagerer med andre indsatte
- Derigennem udvikler den indsatte nogle præferencer i fængslet, såsom jobpræferencer.

Clemmer har i sit empiriske studie observeret at de nyindsatte er villige til at påtage sig hvilket som helst arbejde under deres ophold, hvorimod de mere fængselsvante allerede ved indsættelsen udtrykker klare og særlige jobpræferencer (Minke 2012: 23).

I forhold til de ovenstående prisoniseringsfaktorer er disse med til at påvirke de fleste indsatte, i større eller mindre grad. Dertil er det ikke muligt at redegøre for, hvor længe en indsat skal være i opholdet før prisoniseringen er fuldendt, eftersom at prisoniseringsprocessen og hastigheden er varierende fra person til person. Derudover er der forskellige forhold som kan være med til at påvirke de indsatte såsom: mange fængselskift, hvilket får den konsekvens at de indsatte regredierer fra den ene fase til den anden, hvori processen hermed kan starte forfra igen og over flere omgange (Minke 2012: 24).

Ifølge Clemmer afhænger graden af prisonisering ud fra en række faktorer:

- Længden af frihedsstraffen
- Personlighed og karakteren af sociale relationer inden fængselsopholdet
- Omfanget af prosociale kontakter med det konventionelle samfund
- Involvering med de øvrige indsatte

- Accept eller afvisning af de øvrige indsatte regler og normer
- Om den indsatte internt i fængslet, bliver placeret med prisoniserede og ikke-prisoniserede indsatte
- Om den indsatte er involveret i spil og afvigende seksuel omgang med de andre medindsatte

Clemmer forbinder ligeledes prisonisering med nogle forskellige socialdemografiske faktorer, som for eksempel: alder, kriminalitetsart, nationalitet, race og religiøs overbevisning. Clemmer antager at jo længere tid en indsat har tilbragt i fængslet, jo mere prisoniseret bliver vedkommende. De forskellige aspekter ved prisoniseringen der er bekymrende for Clemmer, er selve de påvirkninger der kan være med til at fremme kriminalitet og/eller asocialitet, hvilket vil medføre at den indsatte bliver bærer af den kriminelle ideologi, som er fremherskende i fængselssamfundet (Minke 2012: 24-25).

4.3 Per Revstedt og motivationsarbejde

Motivationsarbejdet af Per Revstedt bygger på den humanistiske psykologi og de tilsvarende humanistiske metoder og især hentet inspiration fra miljøterapi, Carl Rogers' klientcentrerede terapi og Jacob Morenos psykodrama. Indenfor teorien om motivationsarbejde benytter vi især begreberne; positiv kerne, kontaktrebus, følelsesindstillinger, latent og manifest motivation, beskyttelsesdragt og motivationsprocessen samt begrebet rekyl. Vi mener at Revstedts teori om det motiverende arbejde er afgørende for at kunne arbejde resocialiserende, fordi vi antager at de kriminelle ikke vil ændre sin kriminelle adfærd og dermed har brug for at blive motiverede for at kunne ændre deres adfærd.

Det positive menneskesyn

Ifølge Revstedt er socialarbejderens *menneskesyn* en tro, der er forankret i vedkommende som person, som er dennes egen vurdering. Dertil bygger motivationsarbejdet på et positivt menneskesyn, og der er en hel psykologisk retning som er fælles om denne opfattelse; den humanistiske psykologi, særligt inden for metoderne; psykodrama, miljøterapi og familierapi m.m. Det disse metoder har til fælles er det positive syn på individets indre kræfter. Disse vurderinger er betydningsfulde for socialarbejderen, da denne er med til at

påvirke vedkommendes holdning til sine muligheder for at motivere. Derudover er dette også afgørende for socialarbejderens indstilling til det individ, vedkommende sidder over for. Selvom motivationsarbejdet bygger på det positive menneskesyn, hvilket betyder alle individer inderst inde er gode, og dermed besidder alle individer en *positiv kerne* fra fødslen. Det destruktive er noget der bliver dannet i samspil mellem menneske og miljø (Revstedt 2004: 19-20). Derudover mener Revstedt at der ikke findes håbløse situationer eller tilfælde (Revstedt 2004: 23).

For at kunne udøve motivationsarbejde, kræver det ifølge Revstedt at motivationsarbejderen tror på at alle besidder fire grundlæggende egenskaber for at kunne have et positivt menneskesyn; *konstruktiv* – mennesker stræber efter at både være god mod sig selv og andre, dertil forsøger mennesket at finde livsbekræftende løsninger på sine problemer. *Social* indebærer at mennesket er i kontakt med sig selv og andre, dertil kræver det for at kunne være i kontakt med andre mennesker, så må man være i kontakt med sig selv, sine indre tanker og oplevelser. *Målrettet* indikerer at alle mennesker ønsker et mål med tilværelsen, man vil altid have noget at stræbe efter. Dette mål ligger i hinsides de problemer og bekymringer der er i hverdagen. Mennesket stræber efter en mening med livet. *Aktiv* indikerer at mennesket er et skabende væsen, der handler aktivt i sin livssituation og er selv med til at forme sin skæbne. Hertil menes at mennesket ønsker forandring og udvikling (Revstedt 2004: 20-22).

Disse ovenstående fire aspekter kan dermed sammenfattes til en positiv drivkraft, som er til stede hos alle individer, og denne livskraft er uafhængig af deres ydre fremtræden. I den forbindelse mener Revstedt at socialarbejderen kan have gavn af visse trosartikler, der kan udledes af det positive menneskesyn. Den praktiske udformning af disse trosartikler, er med til at give socialarbejderen den støtte, der er nødvendig for at opretholde energien for sit engagement. Denne tro kan formuleres som følgende; der findes ingen håbløse mennesker, der findes ingen håbløse situationer, og socialarbejderen har ansvaret for individets motivation (Revstedt 2004: 23).

De seks følelsesmæssige indstillinger

I mødet mellem borger og socialarbejder er det afgørende at socialarbejderen er sig selv, hvilket stiller store krav til vedkommendes følelsesmæssige ressourcer. Ligeledes er det afgørende at socialarbejderen er i god kontakt til sin positive kerne, og selv er motiveret for at hjælpe andre. Ifølge Revstedt bygger relationen på nogle følelsesindstillinger fra socialarbejderens side, eftersom den latent motiverede borger ikke råder over disse, og skal derfor have den tilført af professionelle. På baggrund af socialarbejderens positive menneskesyn, skal der i relationen anvendes metoder og teknikker i motivationsarbejdet, men disse er nytteløse hvis der ikke er blevet dannet en relation på forhånd (Revstedt 2004: 99).

Revstedt mener ud fra hans egen erfaring som motivationsarbejdere og som vejleder for andre motivationsarbejdere at en måde socialarbejderen kan være med til at fremme borgerens positive kerne er gennem seks følelsesmæssige indstillinger, hvilket kan være med til at styrke borgerens livskraft. Et af de vigtige seks følelsesindstillinger er *engagement* som bygger på omsorg, og disse følelser skal komme indefra, dette er for borgeren en stærk positiv bekræftelse. Hermed viser socialarbejderen at borgeren har betydning og værdi som menneske. En anden vigtig følelsesindstilling som socialarbejderen skal formidle er *håb*, det er afgørende for borgeren at vedkommende føler realistiske muligheder for forandring på trods af bagslag og fiaskoer. Socialarbejderen er dermed overbevist om der eksempelvis er veje ud af kriminalitet eller stofmisbrug m.m. I forlængelse af det ovenstående er det også relevant at socialarbejderen har *tiltro* til borgerens ressourcer, dog skal socialarbejderen være opmærksom på at vedkommende ikke kan forvente at borgeren med det samme får styr på sin livssituation. Dermed må socialarbejderen vurdere løbende hvor store krav der kan stilles til borgeren. Ligeledes er det vigtigt at socialarbejderen både gennem ord og kropssprog udviser *respekt*, på trods af de destruktive og forbryderiske handlinger borgeren har begået, hvilket betyder at socialarbejderen derfor må skelne mellem person og handling. Dermed må socialarbejderen formidle *forståelse* over for borgeren, omkring vedkommendes livssituation og dertil må socialarbejderen opfatte og sætte sig ind i borgerens verden. Den sidste følelse hænger sammen med de øvrige ovenstående følelser som er *ærlighed*, denne bygger på at disse følelser skal være oprigtige og ærligt ment, eftersom at en følelsesindstilling ikke kan læres, denne skal være integreret i socialarbejderen (Revstedt 2004: 100-109). Især er håb,

engagement og tiltro vigtigt for den latent motiverede borger, den manifest motiverede borger besidder nemlig disse tre følelsesindstillinger men det gør den latent motiverede borger ikke (Revstedt 2004: 110).

Motivation

Motivation kan defineres som en menneskelig stræben efter at leve så meningsfuldt og selvrealiseret som muligt. Denne form for stræben er et udtryk for individets indre natur: at være konstruktiv, målrettet, social og aktiv.

I forhold til betydningen af meningsfuldt og selvrealiseret liv, menes der at individet vælger at tage ansvar for eget liv og skaber muligheder for sig selv. Selve begrebet *motivation* er en bred definition, men helt konkret handler det om at individet ønsker at søge hjælp til sine problemer ved en socialarbejder, eksempelvis ved et exitforløb. Dette kan både anskues som den generelle motivation og en konkret manifestation af den konstruktive vilje, eftersom individet ønsker et konkret eller bestemt tilbud. Motivationsarbejdet stræber ikke kun efter en ydre forandring, men også en indre følelsesmæssig forandring, hvilket muliggør at styrke individets livskraft. Hvis socialarbejderen dermed formår at styrke individets positive kerne, vil vedkommende blive mindre destruktiv i sin adfærd, men dette kan tage lang tid, dog viser denne indre forandring sig først i ydre handlinger. Dertil er socialarbejderen ikke afhængig af ændringen af individets ydre livssituation, som bekræftelse på at individet er motiveret. Ifølge motivationsarbejdets hensigt kan individet både være motiveret og forsat leve i den samme destruktive ydre livssituation, og jo mere hensigten med motivationsarbejdet sigter efter ydre forandringer af eksempelvis adfærd og livssituation, jo mere øges risikoen for udbrændthed.

En socialarbejder kan for eksempel hjælpe et individ med at komme i et exitforløb eller undervisningsforløb, men hvis dette individ ikke har en tilstrækkelig positiv livskraft til at gennemføre dette forløb, vil dette forsøg mislykkes, uanset hvor mange gange socialarbejderen forsøger at arbejde resocialiserende med den enkelte. I den forbindelse er der en øget risiko for at socialarbejderen efterhånden oplever sit arbejde som håbløst og meningsløst, hvis hensigten udelukkende er at muliggøre at individet kommer ud af kriminalitet. Dertil har socialarbejderen bedre muligheder hvis vedkommende tilfører en indre målsætning at arbejde resocialiserende bliver dermed et forsøg på at styrke individets positive livskraft, og denne indre målsætning bliver grundstenen i situationen, uanset hvor mange gange individet mislykkes med at komme ud af kriminaliteten, er der stadig

mulighed for at den positive kerne med tiden styrkes, således at vedkommende får realistiske forudsætninger for at komme ud af det kriminelle miljø (Revstedt 2004: 41).

Manifest og latent motivation

Ifølge Revstedt inddeler han mennesker i to motivationskategorier; *manifest* og *latent* motiverede. En latent motiveret og manifest motiveret borger kan have samme problemstillinger, men det som adskiller dem, er måden hvorpå de konstruktivt eller destruktivt håndterer dem.

Ved den manifest motiverede borger bygger relationsarbejdet udelukkende på tre af de førnævnte følelser; respekt, forståelse og ærlighed. Disse tre følelsesindstillinger styrker vedkommendes tiltro til forandring, og medvirker aktivt til egen behandling. Dertil er de første tre følelser ikke nødvendige (Revstedt 2004: 110-111).

Ifølge Revstedt er en latent motiveret borger motiveret; denne motivation er til stede men den er i dvale, hvilket kan ses ud fra menneskers handlinger. Dertil mener man at de destruktive kræfter har overtaget de konstruktive, ergo at borgeren har svært ved at se sine muligheder, men udelukkende fokuserer på sine begrænsninger (Revstedt 2004: 45-46). Dertil medfører det en konsekvens at borgeren ikke er aktiv medspiller i egen sag, og på baggrund af sine handlinger har samarbejdsvanskeligheder med socialarbejderen, eksempelvis sover over sig, overholder ikke sine aftaler og vil ikke tale om sine problemer. Denne adfærd bunder i manglende tillid, og her er borgeren kritisk og afvisende, og følelsesmæssigt lukket (Revstedt 2004: 16). Dertil laver Revstedt et nyt begreb som han kalder "*kontaktrebus*", denne har en dobbelt funktion, eftersom at det både omhandler kontakt og forsvar. Rebus "*betyder at kontaktforsøget er maskeret – en fremstrakt arm er indkapslet i pigtråde*", dette betyder og indikerer at borgeren ønsker hjælp fra socialarbejderen, men at borgeren tager afstand som en beskyttelse mod fiaskoer og afvisninger af socialarbejderen (Revstedt 2004:57-58). Kontantrebus løses af motivationsarbejderen gennem at denne hele tiden formidler de seks ovenstående følelsesmæssige indstillinger, dog bør det pointeres at hver borger har sin egen unikke kontaktrebus (Revstedt 2004: 112+150)

Beskyttelsesdragt

Noget af det vigtigste er at socialarbejderen opretholder og svarer på borgerens kontaktrebus

gennem disse seks følelsesindstillinger, dog kan dette virke overmenneskeligt at opbygge en sådan følelsesenergi. Her er det vigtigt at socialarbejderen selv er manifest motiveret, dette er mange gange nok til at give socialarbejderen den energi der kræves for at formidle de seks følelsesindstillinger der kræves for motivationsarbejde. Revstedt mener at hvis socialarbejderen er manifest motiveret så skaber dette en beskyttelsesdragt, denne beskyttelsesdragt er skabt af socialarbejderens teorier og vurderinger og bliver så en integreret del af socialarbejderens personlighed. Dette gør at socialarbejderen har energi til at engagere sig i borgeren uden at dennes destruktivitet trænger ind til socialarbejderen. Dette giver socialarbejderen en mulighed for både distance og nærhed til borgeren. Nærhed i form af de seks følelsesindstillinger og distance i form af beskyttelsesdragten. Socialarbejderen kan eksempelvis dermed forstå borgerens potentielle aggressivitet som en kontaktrebus og at aggressiviteten ikke er rettet mod socialarbejderen. Dog indebærer dette ikke at socialarbejderen skal finde sig i alt, socialarbejderen bliver nødt til at sætte grænser i forhold til vold og trusler fra borgerens side. Beskyttelsesdragten giver således socialarbejderen en bestemt måde at forholde sig til andre mennesker, han kan tolke klientens ord og handlinger ud fra det udgangspunkt at disse er testninger (Revstedt 2004: 112).

Motivationsprocessen

Selve den følelsesmæssige forandringsproces er for individet ikke en lige og ret linje, hvor tingene bliver bedre hele tiden. Forskellen fra andre forandringsprocesser er at selve tilbagefaldet, eller det som Revstedt kalder for *rekylet* er kraftigt og destruktivt. I første omgang vil et hvert individ komme igennem og klare et tilbagefald. Et af forklaringerne til et rekyl er, at hvis det for socialarbejderen lykkes at løse individets kontaktrebus, og dertil vil individet opleve en positiv forandring, samt vil i højere grad opsøge socialarbejderen og dertil også opnå kontakt med sig selv. Hermed forekommer der også negative erfaringer, eftersom individet igen har brug for positiv bekræftelse for at opnå en tættere relation til socialarbejderen. I den forbindelse udtrykker individer sine behov igennem kontaktrebus, som også er et rekyl. Individet ønsker på trods af afstand til socialarbejderen at føle nær omsorg fra vedkommende. Hvis socialarbejderen formår at løse denne nye kontaktrebus vil dette føre til en tættere relation til individet. Ofte er denne kontaktrebus eller rekyl

følelsesmæssigt krævende for socialarbejderen, eftersom socialarbejderen har opfattelsen af at der forekommer positive forandringer hos individet, men når tilbagefaldet kommer, er socialarbejderen dermed ikke forberedt på dette. I den forbindelse er det også ofte her socialarbejderen overvejer at indstille motivationsarbejdet, men socialarbejderen har dermed behov for at forstå at selve rekylet er en positiv tilbagemelding på vedkommendes arbejde. Det vil sige at individet er inde i en positiv forandringsproces, og i denne rekylfase har individet bedst mulighed for forandringer, eftersom individets positive kerne er mest modtagelig for styrkende påvirkning. Derudover kan socialarbejderen i denne fase udrette meget.

Derudover kan denne følelsesmæssige proces og forandring også forstås som en bølgebevægelse. Ifølge socialarbejderen skal vedkommende sammen med individet igennem mange rekylfaser, hvor individet med tiden bliver mere motiveret, og dermed bliver rekylterne mindre destruktive, det vil sige at individets positive kerne styrkes. I den forbindelse overgår individet fra latent motiveret til manifest (Revstedt 2004: 81-84). Det er vigtigt i motivationsprocessen at socialarbejderen møder borgeren i nuet, det vil sige at socialarbejderen tager udgangspunkt i hvordan klienten har det i det øjeblik denne møder socialarbejderen (Revstedt 2004: 95)

5.0 Videnskabsteori

I det følgende afsnit vil vi redegøre for vores videnskabsteoretiske tilgang, og forforståelser. Vores videnskabsteoretiske tilgang vil følge hele specialet igennem, det vil sige i forbindelse med indsamlingen af eksisterende forskning og vores egen empiri, i udarbejdelsen af interviewguiden og gennem analysen. Vi har benyttet os af hermeneutikken, da vi har interesse i at undersøge, hvordan socialarbejdernes fortolkning af det resocialiserende arbejde kommer til udtryk, og hvordan socialarbejdernes forståelser af problematikkerne bag bandekriminelle, flerårstalen m.m., påvirker deres resocialiserende arbejde.

Filosofisk hermeneutik

Oftentimes bliver hermeneutikken betragtet som en fortolkningsvidenskab, der forsøger at fortolke og forstå måden hvorpå individer tilskriver meninger og oplever visse ting og fænomener, på baggrund af deres erfaringer, viden og perspektiver. Selve genstandsfeltet for

hermeneutikken omhandler en virkelighed, der består af forskellige verdener såsom; sociale, kulturelle og historiske, og dermed er hermeneutikken optaget af at forstå selve fænomenernes mening i forhold til deres kontekst (Kristiansen 2017: 154).

Ifølge Hans-Georg Gadamer kan forskeren aldrig være neutral eller forblive upåvirket, eftersom at forskeren på forhånd har visse erfaringer og viden, som er med til at præge de spørgsmål der stilles til informanterne, som forskeren undrer sig over og fortolker på. I den forbindelse anvender Gadamer begrebet *fordomme* i forhold til forforståelser, og disse fordomme er noget som hverken kan undgås eller være foruden. Derudover mener Gadamer at mennesker forstår og erkender verden, når selve vores fordomme bliver konfronteret med noget ukendt, som man ikke er i stand til at forstå på baggrund af vores fordomme (Kristiansen 2017:135). Ifølge Gadamer har alle forskere en horisont, hvori man forstår og fortolker verden, og denne horisont skal benyttes aktivt for at tilegne sig en ny viden om den pågældende verden. Hermed bliver denne horisont betragtet som en metafor for selve begrebet fordomme. Selve forståelsen opstår når man under mødet med andre individer flytter sin horisonts grænse, hvilket betyder at det som førhen var ukendt, bliver sat i perspektiv og forstået. Derfor vil vi på baggrund af vores viden, erfaringer og fortolkninger ud fra informanternes synsvinkel og perspektiver, bringe forståelser i spil. Dette vil som førnævnt føre os til en ny forforståelse, som Gadamer kalder for en *horisontsammensmeltning* (Kristiansen 2017: 158).

Hvordan vi benytter hermeneutikken og vores forforståelser

Vi benytter den filosofiske hermeneutik til at undersøge vores egne akademiske forforståelser, samt de forforståelser vi har tilegnet os gennem det eksisterende forskning og det teoretiske fundament. Vi undersøger hvorvidt socialarbejdernes fortællinger og oplevelser med arbejdet med bandeindsatte, for at kunne undersøge om de stemmer overens med egne forforståelser, og herved skabe en horisontsammensmeltning. Vi søger at kunne besvare vores problemformulering bedst muligt ved at benytte os af hermeneutikken, da denne giver anledning til at undersøge praksisviden, og giver mulighed for at vores forforståelser kan komme til udtryk, som forsvar på problemformuleringen.

I vores speciale benytter vi os af den hermeneutiske cirkel, ved at vi under udformning af interviewguide har inddraget egne forforståelser, og gennem deres svar og vores

semistrukturerede interview, kunne udvikle vores forforståelser i takt med deres. Endvidere er interviewguidesne ændret undervejs som vores forforståelser er i forandring, og bliver påvirket af informanterne. Her er interviewene et udtryk for dele af cirklen, der i sidste ende påvirker specialets resultater, der er et udtryk for helheden. I den forbindelse vil vi i dette speciale forstå socialarbejdernes arbejde med resocialisering i et lukket fængsel, som en del af helheden, samt hvordan de blandt andet arbejder motiverende med bandemedlemmer (Kristiansen 2017: 160-161).

Vores forforståelser og fordomme kommer på baggrund af den politiske og samfundsmæssige diskurs på området vedrørende bandemedlemmer. Hertil har vi den forforståelse, at bandeindsatte udgør den mest udfordrende gruppe af indsatte, og hermed muligvis også den gruppe af indsatte, der er mest modvillig til at gennemgå resocialiseringsprogrammer og processer. Yderligere er det vores forforståelse, at socialarbejdernes muligheder og udfordringer for at arbejde resocialiserende, er påvirket af den politiske dagsorden og diskurs på området, hvorfor vi har besluttet at undersøge flerårsaftalen, § 81a og bande-pakkerne, da disse alle er politisk besluttede. Endvidere har vi den opfattelse, at socialarbejdernes rammer for resocialisering er specifikt institutionelt og politisk betinget, hvorfor vi har interesse i at undersøge udfordringer på baggrund af de institutionelle rammer socialarbejderen befinder sig i.

6.0 Metode afsnit:

I følgende afsnit vil vi redegøre for vores litteratursøgning, metodevalg, samt hvordan vi har udformet vores interviewguide. Dernæst vil vi argumentere for de etiske retningslinjer, informeret samtykke og anonymisering af informanterne. Vores speciale er bygget ved en kvalitativ metode, der bestod af fem interviews med personale på et lukket fængsel i Danmark. Vi har haft interviews med en resocialiseringskonsulent, en fængselslærer samt tre socialrådgivere. Det første interview foregik fysisk på fængselsinstitutionen, og er et indledende interview. De resterende fire interviews foregik over Microsoft Teams.

Vores speciale er opbygget ved både den induktive og deduktive metode. Vores første interview var induktivt, da vi havde interview med resocialiseringskonsulenten tidligt i

specialeprocessen, for at få indblik i de teoretiske aspekter af opgaven der kunne give et fyldestgørende indblik i resocialisering af indsatte med bandekriminelle tendenser. Vores første interview var opdelt tematisk, ved at stille spørgsmål til forskellige tematikker, vi mente var relevante for besvarelsen af problemformuleringen. Hertil stillede vi spørgsmål til resocialiseringsprogrammer, den daglige drift i fængslet samt hvilke metoder og programmer der benyttes i arbejdet med indsatte med bande tilknytning. Dernæst var vores fire sidste interviews opbygget deduktivt, da vi har fået teoretiske ståsteder og undren, vi har spurgt ind til.

6.1 Litteratursøgning

Under specialeprocessen, både i starten og undervejs i specialet, har vi benyttet os af litteratursøgning, for så vidt muligt at afdække de samfundsmæssige problematikker på bandekriminaliteten, og herved holde os ajourført på problematikken. I starten af processen, benyttede vi os af litteratursøgning for at hjælpe os med en specificeret afgrænsning af emnet, samt for at finde ud af hvilket fokus andre projekter og forskning har gjort brug af i deres afdækning af problematikken (Rienecker & Jørgensen 2012: 144). På baggrund af dette, havde vores litteratursøgning i første omgang været karakteriseret ved en bred emnesøgning. Hertil søgte vi på Aalborg Universitetsbiblioteks online database, for at finde eksisterende forskning på bandekriminalitet. På baggrund af dette, lavede vi en problemformulering ud fra de problemstillinger vi fandt i den litteratur. Derefter søgte vi både på Google Scholar og Aalborg Universitetsbibliotek, for at finde de relevante forskningsartikler og -bøger der var på området, som vi havde afgrænset endnu mere (Rienecker & Jørgensen 2012: 144). Senere i opgaven havde vi et specifikt ønske om den litteratur vi ville bruge, eksempelvis flerårsaftalen, hvorfor vi søgte specifikt efter dette.

6.2 Samtykke og etik

6.2.1 Ethiske retningslinjer:

Da vores speciale er opbygget ved samarbejde med Kriminalforsorgen, og vi dertil har fået informanter ved et lukket fængsel, har vores opbygning af interview samt udførelse af analysen været meget påvirket af etiske overvejelser.

Vi har blandt andet informeret vores informanter om deres bestemmelse i relation til anonymisering. Deres navn blev anonymiseret uanset, men vi gav dem fuldkommen bestemmelse i, hvorvidt opgaven skulle publiceres og om fængslet skulle anonymiseres, af hensyn til personalets sikkerhed (Kvale & Brinkmann 2015: 114). Vi har valgt at anonymisere fængslet, da vi mente det var det mest hensynsfulde at gøre på baggrund af sikkerheden for de ansatte, fordi vi undersøger en gruppe indsatte, der vurderes til at være farlige. Her har vi lavet en opvejning af skadevirkning kontra fordele i ikke at anonymisere fængslet eller at publicere opgaven.

6.2.2 Anonymisering

De fleste af vores informanter ønskede at få foretaget interviewet online, hvorfor vi gjorde brug af Microsoft Teams, der går ind under GDPR-lovgivningen. Herefter transskriberede vi interviewet, for derefter at destruere lydfileerne. Vi ventede så vidt muligt, med at optage, til efter informanterne havde delt personfølsomme oplysninger (Kvale & Brinkmann 2015: 117).

6.2.3 Informeret samtykke

Vi udarbejdede en tro-og-love-erklæring der blev uddelt til informanterne forinden interviews, hvori det blev tydeliggjort, at informanternes oplysninger anonymiseres, og blev ikke videregivet til andre end gruppens medlemmer. Vores vejleder fik heller ikke viden om informanternes identitet. Derudover blev informanterne også forsikret om, at deres samtykke til hver en tid kunne trækkes tilbage. Da vores speciale område er så følsomt og farligt, er det gruppens første prioritet, at informanterne føler sig trygge i at tale med os om deres arbejdsgang i et lukket fængsel (Kvale & Brinkmann 2015: 114+116).

6.3 Introduktion til informanter og udførelse af interview

Vores speciale gjorde brug af den kvalitative interviewform, på baggrund af vores induktive og deduktive metode. Vi har som tidligere nævnt fem informanter, hvoraf den ene er et indledende interview, med vores kontaktperson som følge af vores specialesamarbejde med

Kriminalforsorgen. Formålet med det første interview var at finde frem til de teorier der var mest passende til udformning af specialet, for at kunne besvare problemformuleringen.

6.3.1 Det kvalitative forskningsinterview

Vores speciale var udarbejdet ved fem interviews, ét med resocialiseringskonsulent, et med en fængselslærer, og tre med socialrådgivere. Det første interview foregik som et indledende interview, der skulle give mulighed for at finde den teoretiske referenceramme for specialebesvarelsen. De resterende fire interviews var opbygget ved teoretiske begreber, og teoretiske tematikker. De fem informanter arbejder alle til dagligt i et lukket fængsel, og alle bortset fra resocialiseringskonsulenten, arbejder med bandekriminelle indsatte.

Vores interviewguide var opbygget ved det semistrukturerede interview. Her benyttede vi os af nogle specifikke tematikker, for at have en overordnet forståelse af, hvad vi gerne ville spørge ind til, men vi fulgte samtidig informantens svar og oplevelser, for dernæst at kunne spørge i dybden til de relevante svar vi fik undervejs (Packer 2011: 43). Her havde vi blandt andet interesse i at høre informanternes oplevelser med resocialiseringsarbejde med bandekriminelle indsatte. Dertil stillede vi spørgsmål der gav anledning til en større forklaring fra informanternes side, blandt andet ved at stille spørgsmål såsom "*kan du beskrive dit arbejde?*". Her gav vi informanterne mulighed for at tale ud fra egne oplevelser, med egne ord, og få den personlige fortælling i relation til emnet (Packer 2011: 43). Det semistrukturerede interview gav også mulighed for at benytte vores hermeneutiske tilgang, da vi havde mulighed for at udfolde spørgsmål fra vores egne forforståelser, undervejs som vi fulgte informanternes svar (Packer 2011: 46-47). I det semistrukturerede interview, er det formålet at informanterne uddyber deres svar, og dette bliver optaget, i det henseende, at interviewet ikke er mellem informant og interviewer, men det skal kunne videregives til et publikum, eller en tredje-part (Packer 2011: 50).

6.3.2 Valg af informanter

Som følge af vores specialesamarbejde med Kriminalforsorgen, fik vi tildelt en kontaktperson, der samtidig var resocialiseringskonsulent i et lukket fængsel. Vores samtaler med kontaktpersonen involverede blandt andet vores undersøgelsesfokus, ønske om informanter,

samt Kriminalforsorgens muligheder for at hjælpe herom. Vi fik også forklaret tidligt i samarbejdsforløbet, at vi havde vores interessefelt i resocialisering af bande- og rockermedlemmer, især på baggrund af den stigende bandekriminalitet, og vi derfor ikke havde specifikke ønsker til informanter, så længe informanterne arbejdede specifikt med denne målgruppe, og kunne virke relevant for opgaven. Vores kontaktperson fik hurtigt fortalt os, at det ville være umuligt at interviewe fængselsbetjente, da der var mangel på ansatte og de der arbejdede, havde travlt med arbejde, og derfor ikke overskud til interview.

Denne mangel på fængselsbetjente gav endvidere nogle udfordringer i undersøgelsen af specialet, fordi vi søgte at undersøge nogle af de mekanismer der gjorde sig gældende i fængslet, og mente vi nemmere ville kunne få svar heraf ved at interviewe fængselsbetjente. Vi havde en forestilling om, at disse fængselsbetjente ville kunne give et billede af de indsattes prisoniseringsproces i en anden grad end socialarbejderne, fordi de var mere synlige i fængslerne og oftere interagerede med de indsatte end socialrådgiverne. Derudover havde vi en forestilling om, at social kontrol ville være tydeligere ved fængselsbetjentene, hvorfor vi havde håbet at kunne interviewe dem.

Derudover nævnte kontaktpersonen, at det ville være nemmere med informanter der primært arbejdede med bandemedlemmer, hvorfor vi indsnævrede herefter. Hertil aftalte vi at kontaktpersonen ville kontakte de individer der var ansatte i det pågældende fængsel, som resocialiseringskonsulenten mente kunne være relevant at benytte. Derfor afgrænsede vi ikke specifikt, udover at bande- og rockerindsatte skulle være en del af informantens arbejde. Kontaktpersonen fik fat i seks informanter; tre fængselslærere og tre socialrådgivere. Alle med bandeindsatte som en del af deres klienter. Herefter kontaktede vi alle seks informanter, og fik svar fra fem ud af seks. På interviewdagen, var der dog en informant der valgte at hoppe fra, på baggrund af manglende lyst og tid.

Dette har medført et unuanceret blik på fængselslærernes arbejde, fordi vi ikke kunne analysere de forskelliges erfaringer med hinanden, og har dertil kun én informants oplevelse af undervisning med bandeindsatte. Havde vi interviewet de andre to, havde der været mulighed for at skabe et nuanceret billede af undervisningssituationen, og dette havde muligvis kunne underbygge vores teorier om social kontrol bedre. I vores analyser af blandt andet motivationsarbejdet med bandeindsatte har vi kunne sætte socialrådgivernes erfaringer op mod hinanden, hvilket også reflekteres længere nede i diskussionen, men dette

har ikke været muligt ved fængselslæreren, da der ikke har været nogle andre fængselslærere til at modsige eller underbygge den førstes påstande.

For at imødekomme de ansattes arbejdstider, gav vi mulighed for at interviewene blev udført over Microsoft Teams. Dette foretrak alle informanter, bortset fra resocialiseringskonsulenten. Derfor foregik det indledende interview fysisk, i det fængsel vi undersøger, og de resterende fire interviews foregik over Microsoft Teams.

6.3.3 Interviewguide

I dette speciale forsøgte vi at fortolke og forstå, hvordan vores informanter oplevede og tilskrev bestemte meninger til ting, begivenheder og fænomener, ud fra deres erfaringer, viden og perspektiver (Kristiansen 2017: 154). Dertil udarbejdede vi en interviewguide hvori vores spørgsmål tog afsæt i vores teorier og videnskabsteoretiske tilgang.

Vi havde på forhånd af interviewene forberedt og udarbejdet to forskellige script til både socialrådgiverne og fængselslærerne (Kvale & Brinkmann 2015: 185). Som nævnt tidligere var vores interviewguide teoretisk inspireret, og dette kom til udtryk ved, at vi havde opstillet vores interviewguide ud fra nogle teoretiske temaer og begreber. I vores indledende interview med resocialiseringskonsulenten, havde vi i vores interviewguide benyttet os af begreber og temaer såsom: Indledende spørgsmål, resocialisering, om fængslet, uddannelse og netværk og tværprofessionelt samarbejde. Dernæst opstillede vi temaer og begreber til socialrådgiverne, som for eksempel: Indledende, resocialisering, motivation, social kontrol og prisonisering. Til fængselslærerne havde vi anvendt følgende temaer og begreber; Indledende, undervisning, motivation, social kontrol, resocialisering og prisonisering. Dette havde til formål at strukturere interviewforløbene gennem en detaljeret rækkefølge af formulerede spørgsmål. Eftersom vi benyttede det semistrukturerede interview, kunne denne rækkefølge variere og gav mulighed for, at vi kunne stille informanterne uddybende spørgsmål. Dette gav os mulighed for at kunne styre interviewet, hvilket betød at vi også kunne bevæge os udover interviewguiden og rækkefølgen, og dermed stille uddybende spørgsmål til noget andet relevant, som informanten fortalte (Kvale & Brinkmann 2015: 189).

I forhold til typer af interviewspørgsmål havde vi blandt andet benyttet os af indledende spørgsmål, da vi adspurgte for eksempel *“Kan du beskrive, hvad flerårsaftalen indebærer for*

dit arbejde, specifikt resocialisering?”. Dette er ofte med til at give fyldestgørende beskrivelser ud fra informantens oplevelser. Ligeledes benyttede vi os også af sondrende og opfølgende spørgsmål eftersom vi adspurgte *“Du har tidligere nævnt exitprogrammer til de indsatte, kan du sige noget mere om det?”*. Derudover havde vi også anvendt fortolkende spørgsmål, eftersom vi undervejs spurgte ind til *“Okay, så det du altså mener/siger er...”* (Kvale & Brinkmann 2015: 190-191).

6.3.4 Problemer med interviews og interviewguides

Vores interviewguides og interviews var blevet formuleret og udført meget tidligt i specialeprocessen, hvilket medførte nogle problematikker. Vi arbejdede primært ud fra en deduktiv metode i udførelsen af interviewguides, men særligt vores teori om Revstedts motivationsarbejde var formuleret induktivt, ud fra svar fra informanterne. Havde vi haft teorien med fra start, havde vi kunne stille bedre og mere udfoldende spørgsmål til hans begreber, særligt dem om respekt, beskyttelsesdragten og menneskesyn. Undervejs i analysen har vi fundet områder vi gerne ville have videreformidlet eller undersøgt nærmere, dette har ikke været muligt, da vi ikke undersøgte og inddrogede disse undren i vores interviews. Derudover havde vi, særligt i interviewet med fængselslæreren, mange spørgsmål vedrørende sanktioner og social kontrol, hvilket ikke har været relevant, da der ikke er en fængselsbetjent til stede i undervisningssituationen, og læreren ikke havde mulighed for at sanktionere, som vores forforståelser ellers antog.

6.3.5 Transskription

I specialet valgte vi at optage vores interviews med henblik på senere dokumentation og analyse. Fordelen ved at optage interviewene er, at kunne vende frem og tilbage til informanternes ord, deres klang og pauser mv. (Kvale & Brinkmann 2015: 237).

Efter interviewene valgte vi at transskribere ordene ordret, uden at omformulere talesprog til skriftsprog, eftersom vi mente, ved at ændre på sproget, kunne der gå nogen vigtige informationer tabt. Det vil sige at vi gengav lydfileerne med pauser, grin og afbrydelser, dette kom til udtryk ved at vi gjorde brug af parentes, der angav det førnævnte, og derudover gengav vi også fylde ord såsom “øhm” og “øh”. Ligeledes havde vi undervejs i

transskriberingen tilføjet komma og punktum, for dermed at lette selve læsningen af interviewmaterialet (Poulsen 2019: 110).

6.3.6 Kodning af data

For at have bedste overblik over vores spørgsmål, kodede vi dem ud fra en begrebs- og teoristyrret kodning. Denne kodning var lavet i forlængelse af vores deduktive metode, og var styret af tematikker der primært var funderet ud fra Clemmer og Balvigs teorier, men nogle af spørgsmålene var et udtryk for egne forforståelser, jf. Videnskabsteori. Denne kodning kom til udtryk i forrige afsnit om interviewguides, hvori vi havde formuleret spørgsmål ud fra forforståelser i første interview, og efterfølgende interviewguides var funderet ud fra overordnede begreber, såsom social kontrol, resocialisering, motivation og prisonisering. Mange af spørgsmålene i interviewguidesne var formuleret ved et begreb i teorien, og spørgsmålene herefter var et udtryk for vores egne forforståelser (Kristiansen 2015: 485).

Kodning i analysen

For at kunne besvare problemformuleringen bedst muligt, delte vi analysen op i tre dele, der hver forsøgte at besvare aspekter af problemformuleringen. Her brugte vi teorier om prisonisering samt motivationsarbejde, hvorfor spørgsmålene relateret til prisonisering gjorde sig gældende (Kristiansen 2015: 485-486). Vi tog derfor de spørgsmål der var kodet ud fra teori/tema, jf. Interviewguide, og satte dem ind i analysedelene der er opdelt efter begreber, eksempelvis den integrerede fase og overgangsfasen, og herpå kodet svarene teoretisk, for at kunne analysere bedst muligt på svarene. Denne grov kodning gjorde at vi kunne finde, at informanternes oplevelser med blandt andet samarbejdsvanskeligheder, var meget påvirket af den afdeling de arbejdede i. Endvidere havde de ansatte der havde arbejdet i Kriminalforsorgen og det pågældende fængsel i flere år, flere negative oplevelser end de, der lige var blevet ansat. Ydermere havde de informanter der havde arbejdet i længere tid, mere perspektiv på deres erfaringer, hvorfor vi fandt det relevant at benytte Revstedts begreber om menneskesyn, og de seks følelsesindstillinger. Herefter havde vi kodet svarene ud fra relevans, ved at benytte os af brackets " [...]" for at indikere, at der havde stået mere i citatet, der ikke havde relevans for opgaven, eksempelvis ved gentagende sætninger, et

sidespor der ikke havde relevans for pågældende analyse m.m. Efter kodningen, kodede vi yderligere, da nogle af svarene der var kodet efter ét teoretisk begreb, gjorde sig gældende for flere begreber fra andre teorier eller samme teori (Kristiansen 2015: 486).

6.3.7 Kvalitetskriterier

Validitet handler om hvorvidt man måler det man vil, eller om sine fund egentlig kortlægger det fænomen man udforsker. Denne form for validitet kaldes den *interne validitet*. Den *eksterne validitet* omhandler hvorvidt sine fund kan generaliseres til andre sammenhænge i samme felt. *Reliabilitet* gælder om i hvilken grad de kan reproduceres af en anden forsker. *Objektivitet* handler om hvorvidt ens fund er fri for bias (Fangen 2004: 236-237)

Den *interne validitet* i specialet er relativt høj, fordi vi har fået afdækket de største fænomener i specialet, der er de politiske, institutionelle og relationelle forhold der gjorde sig gældende i det sociale arbejde. To ud af tre af teoriernes forklaringskraft har været effektiv, fordi vi ved hjælp af disse, har fundet at teorierne gjorde sig gældende i den institutionelle kontekst der er et fængsel. Vi har fundet at den sociale kontrol ikke var tydelig, fordi vi talte med ansatte, der ikke havde den udøvende magt, og derfor kunne give relativt små sanktioner, hvis de endelig kunne give nogle.

Den *eksterne validitet* i specialet er også relativt højt. Indlæringsteorien er en tese i at bandemedlemmer har fået indlært deres adfærd, hvorfor vi antager at vores speciale er generaliserbart til arbejde med bandemedlemmer, det resocialiserende arbejde eller generelt arbejdet med indsatte i lukkede fængsler. Prisoniseringsteorien bekræftede vores antagelser om de institutionelle forhold der gjorde sig gældende i fængslet, blandt andet ved at de blev prisoniserede undervejs i opholdet, om end ikke så tydeligt som Clemmer beskriver, fordi de fleste indsatte i et lukket fængsel, har afsonet tidligere, og derfor ikke er uvante i fængsler. Vi antager at hvis andre forskere undersøger lignende situationer med samme teorier, ville finde nogle af de samme resultater som vores, bortset fra de fund der stammer fra vores forforståelser.

Reliabiliteten i vores speciale er relativt lav, på baggrund af at vi brugte vores egne forforståelser eftersom vi var hermeneutiske og dermed sandsynligvis har andre forforståelser end andre hvis de skulle gennemføre vores projekt. Vi anvendte også en

semistruktureret interviewguide hvilket yderligere sænker reliabiliteten da vi under vores interview stillede udfoldende spørgsmål til vores informanter der ikke kan findes i interview guiden. På baggrund af ovenstående, mener vi der er en risiko for, at en anden forsker ville få andre resultater ved at benytte sig af vores teorier og overordnede interviewguide.

Objektiviteten er relativ lav, da vi gør brug af den hermeneutiske videnskabsteoretiske tilgang, og dermed inddrager egne fordomme og forforståelser.

6.4 Induktiv og deduktiv metode

I følgende afsnit beskriver vi hvordan vi har brugt den induktive og deduktive metode for at indsamle data til vores speciale.

Induktive metode

I den induktive metode arbejder man ud fra det datamateriale der indhentes og ud fra data formuleres en teori. Vi har benyttet os af den induktive metode i vores indledende interview, for at undersøge hvilke lovmæssigheder der gjorde sig gældende i et lukket fængsel, samt hvilke teorier der herpå var relevante at analysere på. Herpå generaliserede vi vores viden om det lukkede fængsel ud fra vores indledende interview med resocialiseringskonsulenten i fængslet (Boolsen 2016: 241).

Ved at benytte os af den induktive metode, havde vi ikke fundet specifikke teorier herpå, men opbyggede interviewguiden ved en forståelse af flere teorier, og en undren i, om disse teorier kunne gøre sig gældende for nærliggende problemstilling. Disse kom blandt andet til udtryk ved følgende spørgsmål:

1) Hvor mange resocialiseringsprogrammer er der pt. I brug på [fængslets navn. Er anonymiseret]?

2) Under denne uddannelsesgang, forsøger I så at skabe jobsikring til de indsatte, og i så fald, forsøger I så at finde jobs i deres region eller vil I have dem spredt ud, så de ender andetsteds end deres kriminelle miljø?

3) Hvilke metoder bruger I, i det kriminalpræventive arbejde med de indsatte? MI eller SOS?

4) *Hvilke overordnede besøgende kommer til fængslet, er det forældre, partnere, børn eller venner?*

Disse fire spørgsmål var alle formuleret ud fra vores egne forforståelser om fængselslivet. Vi fandt ud af, at informanten bad os om at tydeliggøre vores forståelse af resocialisering som begreb, hvorfor vi efterfølgende spurgte de andre informanter om deres forståelse af begrebet, og vedhæftede vores begrebsanvendelse i begrebsafklaring. Derudover stillede vi spørgsmål til hvorvidt der foregik jobsikring, og bestemmelse i hvor de nyligt løsladte skulle placeres, og herpå fik vi forklaret, at de ikke kan bestemme hvilken kommune de indsatte ender i, og samtidig har problemer med at få samarbejde med virksomheder, der vil have indsatte ind.

Deduktiv metode

Den deduktive metode arbejder ud fra teorier og forsøger at afprøve disse teorier på det datamateriale som blevet indsamlet. Afprøvninger sker gennem hypoteser der bliver be- eller afkræftet.

Ud fra det induktive interview med resocialiseringskonsulenten, fandt vi tre teorier, der tilsammen skulle udgøre vores teoretiske referenceramme. Dernæst udarbejdede vi to interviewguides; én til fængselslæreren og én til socialrådgiverne. Vores interviewguides var både påvirket af vores egne faglige forforståelser, vores egne fordomme og undren, samt vores teoretiske beskrivelser af problematikker i arbejdet med indsatte.

Efter vores udledning af lovmæssigheder fra vores indledende interview, benyttede vi os af den deduktive metode, til at undersøge fængselslivet, resocialisering og det motiverende arbejde ud fra tre teoretiske perspektiver, for at undersøge om teoriernes påstande kunne vises at være sande i det lukkede fængsel vi undersøgte. Her opstillede vi hypoteser ud fra teorierne, jf. Kodning, og undersøgte hypoteserne (Boolsen 2016: 242).

6.5 Analysestrategi

I selve analysen anvendte vi den hermeneutiske analysestrategi, da vi sondrede mellem informanternes forforståelse og vores egne.

Den hermeneutiske analysestrategi blev benyttet i specialet, fordi vi, jf. Videnskabsteori, forsøgte at inddrage egne forforståelser, og ved brug af Gadammers beskrivelse, lavede en horisontsammensmeltning. Denne tilgang kom yderligere til udtryk i analysen, hvori vi forsøgte at lave en sammensmeltning mellem informanternes oplevelser og erfaringer, og kobledede det sammen med vores forforståelser, dannet fra egen akademisk viden, men også fra den eksisterende forskning fundet på området. Ved at benytte den hermeneutiske analysestrategi, fik vi muligheden for at fortolke aktørernes praksis. Ved den hermeneutiske analysestrategi sigter man efter at se de sociale aktører indlejret i en bestemt situation, og afhængig af den kontekst de befinder sig i, er de i stand til at kommunikere (Højberg 2018: 316). For at kunne afdække den hermeneutiske analyse bedst muligt, gjorde vi brug af følgende begreber: *Forforståelsesbegrebet udgør det analytiske omdrejningspunkt*, hvori vi søgte at analysere på egne forforståelser, som nævnt ovenfor, og analysere på informanternes svar til vores spørgsmål, der var funderet ud fra henholdsvis personlige og akademiske forforståelser samt teoretiske begreber. Dernæst havde vi benyttet os af *indsigt i meningssammenhænge*, hvori vi ved hjælp af informanternes svar kunne få indsigt i deres meningssammenhænge i arbejdet med bandeindsatte. Efterfølgende kiggede vi på *livsverdensperspektivet: kontekst og situation*, her benyttede vi dette begreb især i relation til Revstedts begreber om motivationsarbejdet, for at se om deres erfaringer stemte overens med hans antagelser. *Praksis* blev benyttet for at analysere på de kontekstuelle forklaringer der opstod i praksismødet, og for analytisk at kunne afdække deres erfaringer med at møde bandeindsatte i det resocialiserende arbejde, for at kunne få indsigt i de problematikker der kunne besværliggøre arbejdet. Slutteligt benyttede vi os af *Phronesis-viden*. Phronesis-begrebet dækker over betegnelsen af, at viden er praksis, og praksis er anvendelse (Højberg 2018: 308). Phronesis er kendetegnet ved, at det er en vidensform der skal erfares, og ikke kan læres. Denne erfaring beskrives som noget der kun opstår i og omkring mødet med mennesker. Phronesis er erfaringsbaseret viden, og denne viden opstår i samværet med andre mennesker, hvilket kræver engagement og forståelse (Højberg 2018: 308). Derfor benyttede vi begrebet i tæt relation til Revstedts teori, da Revstedts teori er baseret på egne empiriske studier og erhvervs erfaring, hvilket underbygger phronesis-videns betegnelsen. Phronesis-viden er gennemgående for hele opgaven, da vi havde interesse i at høre hvilke udfordringer og muligheder socialarbejderne mødte i det resocialiserende arbejde med indsatte, og derfor havde vi interesse i at høre den erfaringsbaserede viden, for at kunne drage

tilbage til egne forforståelser om udfordringer og muligheder, og kunne knytte til eksisterende forskning, for at se om det erfaringsbaserede knyttede sig op af det teoretisk funderede.

7.0 Analyse

7.1 Analyse af de politiske forhold

I denne analysedel vil vi afdække de politiske forhold der danner baggrund for det resocialiserende arbejde, og undersøge om disse politiske forhold, blandt andet § 81a og flerårsaftalen, giver muligheder eller udfordringer for det resocialiserende arbejde. Til denne analysedel benytter vi os af teorien omkring social kontrol og motivationsarbejde, samt eksisterende forskning.

Resocialisering

For at undersøge de politiske forhold der muliggør og udfordrer socialarbejdernes resocialiserende arbejde, fandt vi det interessant at undersøge, hvad informanterne mente resocialisering som begreb indebar, og hvordan dette kom til udtryk.

Vi har gennem interviews med vores informanter, fået deres syn på hvad begrebet resocialisering er, da der blev givet udtryk for modstridende forståelser af begrebet. Vores informanter har arbejdet i Kriminalforsorgen længe, så de har en forståelse af begrebet ud fra mange års erfaring omkring resocialisering af de kriminelle.

Vores egne forforståelser omkring resocialiseringsbegrebet, kom til udtryk under vores indledende interview, hvori vi stillede spørgsmål til de resocialiseringsprogrammer der tilbydes i fængslet. Informanten gav udtryk for, at der kunne være flere forståelser af begrebet resocialisering, hvorfor vi har inddraget vores forståelse af begrebet, jf. Problemfelt. Socialarbejderen gav udtryk for, at sin forståelse for begrebet resocialisering var flere små processer, der foregik undervejs, og derudover beskrev vedkommende at de indsatte kunne tilbydes forskellige kurser såsom forældregupper og undervisning, som et led i det resocialiserende arbejde.

Dette gav os en undren i, hvordan de andre informanter forstod begrebet resocialisering, fordi vi antog at der kunne være en skævvridning i forståelse af begrebet, hvilket kunne lede til udfordringer i arbejdet. Herefter spurgte vi ind til dette i interviewene.

Socialarbejder 3 gav udtryk for sin forståelse af begrebet resocialisering, ved at nævne sin oplevelse af de indsatte var, at mange af dem ikke var socialiserede i forvejen, hvorfor en resocialisering var svær. Dette udtryk lægger sig godt op ad hvad der blev konkluderet ud fra

eksisterende forskning fra Europa, om hvem der tit og ofte bliver bandemedlemmer. Forskningen belyser, at disse unge drenge som ser sig selv fra en anden "verden" kan føle sig marginaliserede. Dette indebærer at de indsatte ikke har det positive menneskesyn, Revstedt mener, der kræves for at blive manifest motiveret. De ser begrænsninger i deres liv og er dermed ikke i kontakt med deres positive kerne, hvilket forstærker deres latente motivation og bruger dermed kontaktrebus i deres forsøg til hjælp, til at blive manifest motiveret

Et udtryk for hvorledes kontaktrebusset er i spil med de indsatte, belyser socialarbejder 3. Socialarbejderen beskriver, hvordan der er en gængs samfundsmæssig forståelse for, at disse individer kan "puttes i normale kasser", men disse individer har oplevet svigt lang tid før mødet, hvorfor dette vil udfordre motivationsarbejdet. Denne kontaktrebus skal informanten prøve at løse ved at nedbryde den gængse kategorisering af at putte individer i kasser, de ikke passer i. Dette er endvidere med til at påvirke det resocialiserende arbejde.

Derudover beskrev informanten, hvordan resocialisering som kernebegreb er relevant, fordi man skal søge at hjælpe indsatte, men man skal være realistisk i sine forventninger, fordi man ikke kan forvente at de bliver fuldstændig kirkedrenge, fordi informanten mener det er urealistiske forventninger. Der er flere aspekter ved resocialisering af indsatte, og flere forhindringer der står i vejen for en eventuel resocialisering, blandt andet plettet straffeattest, gæld på baggrund af sagsomkostninger m.m. Alle disse aspekter påvirker de indsattes fremtid, og herfor skal man ønske at formindske deres kriminelle handlinger, som socialarbejder 5 nævner.

Citatet herunder vidner om socialarbejderens følelsesindstillinger, heriblandt sin tiltro til de indsattes ressourcer og er bevidst om at den indsatte ikke kan ændre sin livssituation med det samme. Ifølge Revstedts begreb omkring forståelse, har socialarbejderen forståelse for hvilket individ, denne sidder overfor, og hvilke livsforudsætninger der gør sig gældende forud for det specifikke møde.

"Det er også til samfundets bedste ikke til jeg går faktisk sjældent ind til mødet med den indsatte med håb om at gøre ham til min bedste nabo, ganske enkelt jeg tror ikke på det.

[...]" (Socialarbejder 3)

Denne forståelse for resocialisering er et udtryk for socialarbejderens phronesis, fordi vedkommende beskriver sin forståelse af begrebet om resocialisering ud fra sin

praksiserfaring med indsatte, og ikke ud fra en teoretisk forståelse heraf. Ydermere beskriver en af de andre informanter også:

“ [...] fordi jeg tænker at mange af dem der sidder ved mig, de er det er jo helt fra de er født, altså skadet og bliver aldrig, uden at være tarvelig, bliver aldrig en fantastisk samfundsborger [...].” (Socialarbejder 5)

Socialarbejder 5 deler samme forståelse som socialarbejder 3, af resocialisering, da vedkommende også ser at de fleste indsatte er skadet fra barnsben og af den årsag ikke har de ressourcer, som gør at de kan blive fantastiske samfundsborgere, hvilket igen kan ledes tilbage til phronesis. Dette kan således også kobles på Sutherland, eftersom denne adfærd er indlært i vedkommendes primærgruppe. Dertil er det vores antagelse at de indsatte er skadet fra barnsben, hvilket kan have ledt dem til at have en tilknytning til det kriminelle miljø, hvilket hænger sammen med at jo længere, samt tidligere i livet de indsatte har haft tilknytning og kontakt til primærgruppen, jo større er chancen for at denne gruppe får en indflydelse på den indsattes adfærd, og dermed begår kriminalitet. Dette at de tilknyttede til banden tidligere i livet, bliver ydermere forstærket ved den eksisterende forskning fra USA og fra justitsministeriets forskningskontor, der siger, at bandemedlemmer generelt er yngre end rockere.

Disse beskrivelser af, at de indsatte er skadet fra barnsben og forståelsen for at de aldrig bliver fantastiske samfundsborgere, er et udtryk for socialarbejdernes ærlighed. Ærligheden i mødet mellem den indsatte og socialarbejderen kan formindske kontaktrebus, da socialarbejderen er ærlig og forstående for hvad den indsatte har af problematikker og hvilke forventningerne man kan have til den indsatte. Hvilket giver socialarbejderen en mulighed for at arbejde resocialiserende med den indsatte. Socialarbejderen ser et håb på forandring hos den indsatte, dog er det vigtigt at socialarbejderen ikke har et urealistisk håb, fordi dette kan risikere at socialarbejderen mister sin troværdighed og dermed miste relationen socialarbejderen har til den indsatte. Denne mistede relation vil være et rekyl, og derved kan dette forstærke kontaktrebus, på trods af ønsket om at mindske eller fjerne dette, jf. Revstedt.

“Det gør, tænker de noget, så gør de det, altså der er ikke nogen ... ingen kobling mellem de der to ting. Så hvis vi kan hjælpe dem med [...] at være den der stopklods, det er jo for mig

resocialisering. [...] Så kan det godt være man stadig sælger stoffer, [...] men hvis de da trods alt kun gør det hver tredje gang, så har vi da resocialiseret et eller andet (Socialarbejder 5).

Socialarbejder 5 nævner desuden også at en del af resocialisering er at give de indsatte ressourcer og værktøjer til at håndtere sine impulsproblematikker. Socialarbejderen giver endvidere udtryk for, at hvis den indsatte kun laver kriminalitet hver tredje gang, så er det også en form for resocialisering. Dette syn på at resocialisering sker i små skridt, er foreneligt med Revstedts rekyl begreb; resocialisering og motivationsarbejde sker i små skridt og tilbagefald i destruktiv adfærd er noget man bør forvente i motivationsarbejdet. Det socialarbejderen udtaler i ovenstående citat, er dermed også et udtryk for et menneskesyn om at ingen er håbløs, og alle er i stand til at ændre sin adfærd, i større eller mindre kapacitet.

Et andet bud på resocialisering kommer fra socialarbejder 4, hvor vedkommende giver udtryk for at de indsatte skal tilbydes nogle programmer eller beskæftigelse, frem for at de blot sidder i fængsel og afsoner. Dertil ser informanten resocialisering som værende vigtigt, og dette finder allerede sted i starten af afsoningen. Dette kan relateres tilbage til den eksisterende forskning inddraget i Olesens afhandling, der belyser at recidiv mindskes med 43pct., hvis de indsatte tager del i uddannelse under afsoning.

Da det er vores antagelse at der er flere faktorer der muliggør og udfordrer det resocialiserende arbejde, har vi adspurgt informanterne om deres holdning til den nye flerårsaftale, da denne har mere fokus på resocialisering, kontra den forudgående. Ligeledes hvorvidt denne politiske aftale er med til at påvirke deres daglige arbejde, hvilket vi vil uddybe i følgende afsnit.

Socialarbejderens erfaringer med flerårsaftalen

Vi vil i specialet se på socialarbejdernes erfaringer med flerårsaftalen, da denne er blevet dannet ud fra et politisk ståsted, og rammesætter deres arbejde de næste fire år. Informanten i det indledende interview forklarede hvor vigtig flerårsaftalen er for Kriminalforsorgens arbejde. Vi har i problemfeltet beskrevet flerårsaftalen, og herpå vil vi analysere hvordan den politiske rammesætning påvirker det sociale arbejde, herunder hvilke udfordringer og muligheder der kommer som følge af det arbejde. Derudover har vi interesse i at undersøge, hvordan socialarbejderne oplever flerårsaftalen, og hvorvidt den muliggør eller udfordrer det resocialiserende arbejde.

Socialarbejder 4 giver udtryk for at flerårsaftalen ikke påvirker vedkommendes resocialiseringsarbejde, i hvert fald mener vedkommende at det er noget man først kan se i slutningen af perioden for flerårsaftalen. Dette ses i følgende:

“Vi ved jo det knapt nok selv endnu. [...] vi har fået at vide vi får tilført en masse flere ressourcer [...] men hvordan og hvorledes det kommer til at se ud det aner vi jo ingenting om og hvordan ressourcerne de kommer til at tilgå os og om der bliver flere tilbud til de indsatte ... om der bliver mere beskæftigelse ... alle de ting får vi jo først endelig at vide i slutningen af flerårsaftalen, altså hvordan det rent faktisk kommer til at, hvilken betydning det havde”

(Socialarbejder 4)

Ovenstående citat giver udtryk for socialarbejderens erfaringer med implementering af flerårsaftalen, da socialarbejderen giver udtryk for, at det er for tidligt at se om flerårsaftalen kommer til at påvirke vedkommendes arbejde i forhold til socialarbejderens resocialisering. Dog er vedkommende bevidst om at flere ressourcer skal allokeres til resocialisering, men er ikke sikker på hvordan og hvorledes disse ressourcer bliver implementeret. Ifølge socialarbejder 4 er det for tidligt at se om flerårsaftalen kommer med nogle udfordringer eller muligheder.

Under det første interview med resocialiseringskonsulenten, blev der forklaret, hvordan flerårsaftalen er en del af finansloven og herfor bliver aftalen styret af loven. Derfor beskriver socialarbejderen, at flerårsaftalens fokus på sikkerhed kan trumfe resocialisering. Denne trumf af sikkerhed kontra resocialisering mener vi, er en bekymrende beskrivelse af at der stadig er mindre fokus på resocialisering af indsatte.

Yderligere siger socialarbejder 3:

“Det er første gang i min tid [...] at der blev budgetteret med det her [...] og vi skal lave ændring det kommer til at koste penge så hvordan de vil gøre det i virkeligheden, det ved jeg simpelthen ikke, det bliver spændende” (Socialarbejder 3)

Socialarbejder 3 har aldrig tidligere erfaret at flerårsaftalen har givet resocialisering midler. Socialarbejderen har således arbejdet resocialiserende uden at der har været et fokus på dette, det bør pointeres at socialarbejder 3 har arbejdet i det lukkede fængsel i cirka fem år. Vedkommende har således for første gang erfaret at der er et fokus på resocialisering, hvilket

ikke er uproblematisk når Kriminalforsorgen siger at de skal arbejde resocialiserende. Dog giver citatet udtryk for et håb om at den nye flerårssaftale skal give flere muligheder for resocialisering.

[...] Det er noget helt nyt at der er blevet sat så mange millioner af til [...] for 4 år siden der stod der jo helt præcist nul kroner til resocialisering i flerårssaftalen altså det var det, der var blevet givet, det var også en anden regering og der var det nul kroner [...] (Socialarbejder 3).

Socialarbejderen har i ovenstående citat beskrevet sin opfattelse af den gamle flerårssaftales fokus på resocialisering. Socialarbejderen udtrykker hvordan der stod nul kroner til resocialisering i den tidligere aftale, fordi det er sin opfattelse af det manglende fokus på resocialisering, der kommer til udtryk heri. Socialarbejderen har altid arbejdet resocialiserende i fængslet, men det er først nu der er tilført ressourcer specifikt til området. Her kommer socialarbejderens engagement og ærlighed til udtryk idet vedkommende udtrykker at de indsatte, forhåbningsvis, får adgang til flere resocialiseringsmuligheder. Det viser også socialarbejderens tro på at alle har en positiv kerne og har ret til at få tilbudt resocialisering. Socialarbejderens engagement der, jf. Revstedt, handler om at socialarbejderen udtrykker at mennesker har værdi og betydning som mennesker, bliver netop udtrykket ved, at socialarbejderen tydeligt beskriver hvordan den nye flerårssaftale har fokus på resocialisering, hvori den gamle negligerede dette område frem for sikkerhed. Hvis socialarbejderen ikke besad denne følelsesindstilling, ville socialarbejderen ikke sætte flerårssaftalerne op mod hinanden.

Endvidere beskrives der, hvordan flerårssaftalen kan stå i kontrast til bande-pakkerne, og herfor kan der ske en skævvridning i udførelse af resocialisering, på baggrund af de retlige foranstaltninger herpå. Herefter bliver der blandt andet nævnt, hvordan bandemedlemmer ikke må få prøveløsladelse på baggrund af § 81a men at flerårssaftalen arbejder kontra på dette, hvilket giver en udfordring i forhold til at arbejde resocialiserende.

En anden socialarbejder nævner flerårssaftalen i relation til sin oplevelse og opfattelse af denne. Her beskrives der, hvordan socialarbejderen ikke oplever en forskel fra før årsskiftet, og hermed ikke en forskel fra den gamle flerårssaftale til den nye. Hertil nævnes der, at flerårssaftalen er implementeret tre måneder forinden interviewet, hvorfor der ikke er oplevet

den store forskel endnu. Denne socialarbejder nævner dog sin entusiasme omkring flerårsaftalen, hvilket kommer til udtryk i følgende:

"Jeg glædede mig derfor til at læse den og jeg synes der er nogle rigtig fine tiltag"

(Socialarbejder 3).

Socialarbejderen nævner desuden, at de ansatte er blevet inddraget ved et møde med en politiker i forbindelse med den nye flerårsaftale. Her beskriver vedkommende hvordan deres meninger og holdninger er blevet spurgt ind til, vedrørende kommende tiltag i den nye flerårsaftale. Vi antager at en af årsagerne til inddragelsen af socialarbejderne kommer på baggrund af, at de ville kunne bidrage med relevant viden til hvordan ressourcerne i flerårsaftalen skulle tildeles, og hvad socialarbejderne mente der skulle være fokus på, qua deres praksiserfaring på området. Dette antager vi kan være medvirkende til at forhøje motivationen ved socialarbejderne, fordi deres bekymringer, holdninger og erfaringer bliver sat højt i relation til hvilke fokusområder der skal tildeles flere eller færre ressourcer til. Det at socialarbejderne bliver adspurgt giver dem mulighed for at påvirke det resocialiserende arbejde, idet de må komme med deres viden og potentielle idéer om hvordan de mener resocialisering bør ske. Denne inklusion er endvidere et tegn på phronesis, når socialarbejdernes praksiserfaring bliver oversat til viden om feltet, og dermed inkluderes i flerårsaftalen.

Socialarbejderen udtrykker at de på nuværende tidspunkt er langt fra at være i mål, og de ansatte fortsat mangler at se tiltagene i praksis. Ligeledes udtrykker socialarbejderen bekymring i forhold til det økonomiske aspekt heraf, ved at der sker så store ændringer, men vedkommende er interesseret i at se ændringen i praksis. Derudover beskriver vedkommende at det er første gang i dennes tid, at der er afsat så store budgetter til selve implementeringen.

Denne bekymring for flerårsaftalens implementering og skepsis heraf kommer yderligere til udtryk ved følgende:

"[...] Jamen jeg skal da se det før jeg tror på det altså [...] når man har arbejdet i de offentlige systemer i mange år så tror jeg først man skal lade champagnepropperne springe [...] når det sker fordi der er rigtig meget politik [...] og der er rigtig meget god vilje, det er ikke fordi viljen mangler til at gøre en forskel [...]". (Socialarbejder 3)

I ovenstående kommer socialarbejderens erfaringer med det offentlige således også til udtryk, ved at nævne de tidligere erfaringer ved løfter lavet i det offentlige, og hvorledes løfterne ikke altid bliver holdt på trods af gode intentioner fra aftaleparterne. Dette kan antages at være en udfordring for socialarbejdernes resocialiseringsarbejde.

Ud fra ovenstående citat, hvor socialarbejder 3 beskriver vedkommendes syn på flerårssaftalen, har socialarbejder 5 samme fortolkning, de er positivt stillede over for den nye flerårssaftale, men samtidig er der fra begges sider en spænding i hvordan og hvornår disse tiltag bliver implementeret i deres arbejde, fordi tiltagene skaber rig mulighed for at arbejde resocialiserende. Udfordringen dertil opstår i og med, at bandeindsatte på eksempelvis fokusafdeling, ikke må tilbydes nogen form for resocialiseringsprogrammer. Eftersom flerårssaftalen blandt andet har fokus på at afskaffe unødigt bureaukrati, kan dette være med til at socialarbejderen får en højere grad af autonomi i det resocialiserende arbejde jf. Rammerne for det resocialiserende sociale arbejde.

Uddannelse og flerårssaftalen

Den forudgående flerårssaftale fra 2018 og frem til 2021, hvori initiativerne primært har haft fokus på fængselsbetjentene og sikkerhed, er der dog stadig resocialisering for øje, da der i denne har været et tiltag om mere og bedre bandeexit. Den forudgående flerårssaftale har mindre fokus på resocialisering, der derefter er blevet synliggjort og udfoldet ved den nyeste flerårssaftale, der har sit primære fokusområde på resocialisering, beskæftigelse og uddannelse, der trådte i kraft d. 01/01-2022. Der var håb fra fængselslæreren om at der kom flere lærere til, så der kunne undervises flere indsatte i grundskolefagene. Dette er ikke tilfældet, da der i stedet bliver allokeret flere ressourcer til AMU-kurser. Et AMU-kursus er et kortere kursus som giver et basalt kendskab til eksempelvis svejsning. AMU-kurser bliver tilbudt af eksterne aktører, og det er frivillige eller uafhængige organisationer der driver kurserne i fængslet. Dette er en del af flere uddannelser man kan tage i fængslet, og ved at åbne op for at frivillige kan køre eksternt i fængslerne, kan man højne uddannelsesmuligheder samt forøge de indsattes aktiviteter og dermed forhåbentligt resocialisere de indsatte tilbage i samfundet. Dette er en udfordring for socialarbejderne i afdelingerne, fordi der især på fokusafdelingerne ikke tilbydes AMU-kurserne, og disse indsatte må ikke komme over i en anden afdeling for at modtage dette.

“[...] der har man netop det her svejsekursus sådan noget så når de lærer om det ikke ... men der kan godt komme en rocker ind og sige jeg vil gerne have det der svejserkursus. Hvor jeg siger, men der skal du sidde over på afdeling B, for at kunne [...] men det kan du ikke fordi de tager ikke imod rockere og bander” (Socialarbejder 3)

Der bliver ikke nævnt i flerårsaftalen at bandemedlemmer ikke må få tilbudt uddannelser, men ud fra vores egen antagelser og citatet ovenover fremkommer det, at det er afgørende hvilken afdeling de indsatte sidder på for at blive tilbudt nogle kurser. Dette bliver en udfordring på baggrund af den store sektionering der findes i det lukkede fængsel og dermed bliver disse rammer en udfordring for socialarbejderne at håndtere. Der er rent teoretisk mulighed for at tilbyde dem nogle kurser, men på baggrund af deres tilknytning til bande- eller rockergrupperinger, kommer de ind i en afdeling hvor kurserne ikke kører.

En af de andre socialarbejdere nævner sin oplevelse med den nye flerårsaftale, blandt andet hvordan der har været et møde med beskæftigelsen, der indebærer værksteder og lærere, for at diskutere hvordan aftalen implementeres i fængslet. Tilførslen af ressourcer til AMU-kurser åbner muligheden for, at eksterne kan køre kurserne i fængslerne, så længe kurserne har relevans. Som nævnt ovenfor antager vi at de indsatte på fokusafdelingerne, ikke kan deltage i disse kurser.

Den nye flerårsaftale som nævnt tidligere har blandt andet fokus på uddannelse og beskæftigelse. I den forbindelse har det været vores forforståelse at flerårsaftalen påvirker socialarbejdernes og fængselslærernes arbejde. Dertil har vi blandt andet adspurgt fængselslærerne hvordan flerårsaftalen kommer til udtryk, og hvorvidt denne flerårsaftale påvirker deres daglige arbejde. I Olesens afhandling fra 2016 benytter hun eksisterende forskning fra blandt andet USA, der har fundet, at uddannelse mindsker recidiv risiko med op til 43pct., jf. Problemfelt. Derfor har vi i gruppen interesse i at høre ind til deres tilbud for uddannelse, fordi vi er deler den antagelse, at uddannelse mindsker recidiv.

Når man undersøger resocialisering med fokus på uddannelse, har vi også haft interesse i at undersøge hvorvidt socialarbejderne hjælper de indsatte der snart skal løslades med at finde job efter endt afsoning.

Olesen (2016) undersøger samarbejdet mellem Kriminalforsorgen og civile samfundstiltag. Flerårsaftalens fokus på brobygning mellem civile og Kriminalforsorgen giver mulighed for, at

flere uafhængige og frivillige organisationer kan implementere kurser i fængslerne, herunder AMU-kurser. Der beskrives hvordan dette samarbejde fungerer som en brobygning, og er med til at influere de indsatte eller nyligt løsladte til at få jobs. En af informanterne nævner blandt andet *High Five*. High Five er en uafhængig organisation der arbejder som et brobyggende element mellem Kriminalforsorgen og andre instanser, både offentlige og private. High Five får, gennem fængslet, kontakt til indsatte i fængslet, og forsøger at skabe en brobygning mellem de indsatte og potentielle arbejdsgivere efter løsladelsen. En af informanterne beskriver hvordan High Five fungerer:

"[...] det her med at få dem med ind i spil altså fordi de har et netværk af nogen som har lyst til at tage nogen der har en plettet straffeattest. Så det er den måde man sådan forsøger men det ligger i vores flerårsaftale [...] at man også kan lave bedre samarbejde også med private virksomheder [...]" (Socialarbejder 3)

Dette citat beskriver hvordan High Five, som uafhængigt konsulentfirma, vil tage imod nyligt løsladte, og finde samarbejde med private virksomheder. Herpå er den eksisterende forskning relevant inddrage, da denne beskriver hvor vigtigt det brobyggende er for det resocialiserende arbejde, og især med fokus på at ansætte dømte, efter deres afsoning. Den stigende ressourcetildeling til frivilligt arbejde, antager vi, kan være medfulgt af krav til organisationerne. Ifølge undersøgelsen kan dette resultere i en faldgrube, da de frivillige organisationer der skal lave det resocialiserende arbejde, mister sin autenticitet hvis der bliver stillet krav på professionalitet og resultater, hvilket kan komme til at påvirke relationen mellem de indsatte og frivillige organisationer jf. Olesen. I forhold til det motiverende arbejde bliver denne faldgrube især vigtig at se på, eftersom det motiverende arbejde i høj grad er afhængig af autenticitet. Revstedts følelsesmæssige indstilling om ærlighed omhandler at det i motivationsarbejdet er vigtigt at man formidler følelsesindstillingen ægte og ærligt, hvilket kan kobles på autenticitet. Vi antager, at denne faldgrube vil udfordre socialarbejderens motivationsarbejde, fordi de ikke får gavn af de frivillige organisationers tilbud, der blandt andet dækker over mentor-, og besøgsordninger. Dette ses blandt andet i nedenstående:

"[...] vi har jo også nogle frivillige organisationer der kommer herind både besøgstjeneste, jeg ved ikke om I kender Primus Motor fra Røde Kors ... ja vi begynder også at få dem herind af fordi det har vist sig at det har en rigtig stor fin effekt lige netop på vores målgruppe [...]"

Men igen i forhold til alt hvad der hedder sektionering og hvad der hedder bemanding og sådan så kan det godt være svært rent logistisk at få det til at køre i praksis (Socialarbejder 1).

Ovenstående citat fra resocialiseringskonsulenten, beskriver at dette har en stor effekt på indsatte i det lukkede fængsel, men beskriver en udfordring i at indføre dette til bandeindsatte, på baggrund af sektionering, hvorfor vi antager LTF'er på fokusafdeling ikke kan få tilbudt dette, fordi der er høj sektionering omkring dem, da de højst må sidde to og to. Citatet tydeliggør den positive effekt frivillige organisationer har på de indsatte i det lukkede fængsel, hvilket kan medføre en motivation til blandt andet resocialisering, men fordi de indsatte på fokusafdeling ikke kan modtage disse, kan det endvidere være en udfordring i deres motivationsproces, og i sidste ende have en negativ indvirkning på deres resocialisering. Socialarbejdernes arbejde kan derfor blive påvirket af de manglende tilbud fra de frivillige instanser, fordi de ser muligheder i at benytte frivillige organisationer til at hjælpe med motivationen af de indsatte, men fordi de ikke må få tilbudt eksempelvis besøgstjenester, kan de indsatte få forstærket deres latente motivation, hvilket vil være en udfordring for socialarbejdernes resocialisering af de bandeindsatte.

Bandeexit og -pakker

Et andet resocialiserende værktøj der kommer i brug i fængslet, er bandeexit. Socialarbejder 5 udtrykker, at det er de færreste LTF-medlemmer der vil i bandeexit, fordi der er en gængs forståelse blandt de indsatte om, at det ikke er bandetilknytningen der er problemet, men Kriminalforsorgens, samfundets, og rettens syn på bander der er problemet. Derudover nævner informanten at § 81a ikke er optimal, fordi informanten er enig i, at man skal stramme loven for bandekriminelle, men at nægte prøveløsladelse medmindre man deltager i exit, ikke er en optimal løsning. Endvidere beskriver informanten:

“ [...] det er fåtal fordi [...] selvindsigt det bruger vi ikke så meget af, [...] de tænker bare nå, men så sidder jeg bare lidt længere sammen med mine brødre” (Socialarbejder 5)

Citatet beskriver hvor vigtig den indsattes brødre er, ifølge Sutherland indlæres den kriminelle adfærd fra primærgruppen. Deres forklaring af, at de ikke har noget imod at sidde inde i

længere tid med deres brødre, bekræfter hvordan denne primærgruppe trumfer frihed, jf. Sutherland.

En anden informant har imidlertid en anden opfattelse af tilknytningen til bandeexit efter paragraffens implementering. Socialarbejderen nævner hvordan processen foregår, og hvordan socialarbejderens skepsis kommer til udtryk, fordi ønsket om bandeexit kan være motiveret af prøveløsladelse, kontra et reelt ønske om at forlade miljøet efter endt afsoning. Hertil observerer socialarbejderen, for at vurdere hvorvidt den indsatte reelt vil tage del i programmet, og samtidig også for at fortælle den indsatte, præcis hvor skærpede forhold man så tager del i, når man deltager i sådan et program. Hertil beskrives socialarbejderens ærlighed, jf. Revstedt, omkring den indsattes ønske om bandeexit, ved at undersøge hvorvidt denne exit er mulig og realistisk for den indsatte, og herved kun tilbyde denne, hvis der forventes succes. Derudover kan det udledes at den indsattes forklaring om at ville med i exit på baggrund af ønske om reelt exit vil være en maskering af latent motivation som manifest motivation, for ønsket om exit ikke er reelt, og det nævnes kun for at få goderne der er ved at deltage i et sådant program.

“Vi ved jo godt når de er dømt efter 81a [...] allerede inden de selv begynder at snakke om bandeexit der begynder jeg at gå og observere deres adfærd for at finde ud af om det overhovedet er realistisk [...] det prøver jeg også, at sige til dem [...] du skal være ærlig over for dig selv. Det er ikke realistisk, hvis du bliver prøveløsladt med et vilkår, et skærpet rocker-bandevilkår [...] det vil sige du har ingen kontakt her med dem overhovedet.” (socialarbejder

3)

Dette ovenstående citat kan også kobles på vores eksisterende forskning som Catch-22, da der blandt andet også beskrives hvordan der skal observeres på hvem de indsatte taler med, for at kunne danne sig et overblik over hvor de befinder sig i bandehierarkiet, for at kunne danne et realistisk billede af hvor oprigtig de ønsker at forlade banden og kriminaliteten heraf. Socialarbejderens observation er nemlig med til at påvirke den faglige vurdering af muligheden i deltagelse i et exit-program.

Eksemplet på disse vilkår, at de bande-indsatte ikke må mødes, ses eller generelt have noget med dem at gøre, er et tydeligt tegn på social kontrol, hvor Kriminalforsorgen og politiet udfører den formelle kontrol ved at kunne anholde vedkommende, hvis der sker brud på

vilkårene, og herefter pålægges der strengere straffe ifølge § 81a. Et andet udtryk for den sociale kontrol sker ved bande-pakkernes påvirkning på bande- og rockermedlemmers afsoning, ved at placere dem på særlig sikret eller fokusafdelinger, hvor de ikke kan eller må modtage de forskellige muligheder for programmer. Dette kommer blandt andet til udtryk, hvor en af socialarbejderen arbejder på en afdeling, hvor de indsatte ikke må blive tilbudt programvirksomhed, der i alle henseender kan ses som et resocialiseringstilbud, hvorfor det bliver påtalt som resocialiseringsprogrammer fremover. Udover dette, beskriver en anden socialarbejder hvordan nogle kurser er tilknyttet specifikke afdelinger og derfor heller ikke kan tilbydes til alle, især dem på fokusafdelingen. Endvidere beskriver en socialarbejder, da vedkommende bliver spurgt indtil hvor mange der kan være til undervisning, at der kan være restriktioner på de forskellige afdelinger, eksempelvis såsom forskellige grupperinger, der er i konflikt med hinanden, personfarlige og indsatte som sidder med skærpet vilkår, eksempelvis ved § 81a. Disse restriktioner om hvem der må blive tilbudt resocialiseringsprogrammer på baggrund af bande pakkerne, er med til at udfordre det resocialiserende arbejde eftersom de indsatte ikke får adgang til resocialiserende programmer.

Den formelle sociale kontrol kommer til udtryk ved de indsattes opførsel mod fængselsbetjentene. Den ene socialarbejder beskriver således:

“Jeg prøver nogle gange at sige til dem, lad nu vær med at pisse betjentene af, [...] fordi det er dem der står med den nøgle der kan låse dig ud [...]. “ (Socialarbejder 3)

Ovenstående citat giver klart udtryk for den sociale kontrol der udføres af fængselsbetjentene imod de indsatte, da der implicit skrives at den indsattes opførsel mod fængselsbetjenten, forudsætter hvilken adfærd de får igen, eksplicit hvorvidt de lukkes ud af deres celle.

Delkonklusion

Denne analysedel ville undersøge de politiske forhold der enten skabte muligheder eller udfordringer for det sociale arbejde. Denne tog udgangspunkt i socialarbejdernes forståelse af begrebet resocialisering, samt udførelsen af det resocialiserende arbejde med bandeindsatte. Det tog også udgangspunkt i flerårsaftalen, og det stigende fokus på resocialisering heri.

I forhold til begrebet resocialisering kan vi se en diskrepans mellem Kriminalforsorgens syn på resocialisering og nogle af de ansattes syn på resocialisering. Ifølge Kriminalforsorgen omhandler resocialisering at få mennesker til at blive lovlige medborgere men de ansatte mener ikke dette er realistisk. De fleste af de ansattes forståelser af resocialisering er mere en form for begrænsning af kriminalitet. Det ses især i motivationsarbejdet de ansatte udfører da de bliver nødt til at være realistiske for at skabe en relation til de indsatte for at forandre de indsattes adfærd.

Trods øget fokus på resocialisering i flerårsaftalen, kan der i løbet af specialet udledes at bandemedlemmer ikke må modtage nogle af de programmer, der faktisk er tilegnet disse indsatte. De bandeindsatte må dog få undervisning ved kurser, almindelige grundskolefag samt motiverende undervisning. På baggrund af placering på fokusafdelingen, er de begrænsede i deltagelse af kurser, der ikke tilbydes i deres afdeling, og deres bandetilknytning fratager dem adgang til computer, der eksempelvis bruges til HF-fjernundervisning. Da et af flerårsaftalens fokus punkter omhandler mere resocialisering ude i fængslerne, kan vi konkludere at bandeindsatte, ikke må tilbydes de relevante resocialiseringsprogrammer der peges på. Dertil udgør det en udfordring for socialarbejderne at arbejde resocialiserende med denne målgruppe.

Yderligere undersøgte vi hvordan den sociale kontrol kom til udtryk i fængslet, og vi fandt, at den formelle sociale kontrols udførelse kunne gradbøjes, og de civile udførte ikke lige så direkte en social kontrol som fængselsbetjentene, hvorfor de indsatte vurderede de civile socialarbejdere til at være "allierede".

7.2 Analyse af de institutionelle forhold

I forrige analysedel undersøgte vi de politiske forhold der danner rammen for det resocialiserende arbejde. I denne analysedel vil vi undersøge de institutionelle forhold der gør sig gældende i det lukkede fængsel. I det følgende afsnit benyttes Donald Clemmers teori omkring prisonisering, og Per Revstedts motivationsarbejde til at undersøge nogle af de institutionelle udfordringer eller muligheder der kan påvirke mødet mellem socialarbejder og indsatte.

Overgangsfasen:

Clemmer beskriver hvordan prisonisering foregår i to overordnede faser; overgangsfasen og den integrerede fase. I følgende afsnit analyseres der på overgangsfasen, og de aspekter der gør sig gældende i denne fase. Clemmer beskriver hvordan overgangsfasen blandt andet er præget af at den indsatte accepterer en underordnet position og deraf følgende oplevelse af statustab, de tilegner sig viden, vaner, sprog, samt at de erkender at genstande og forhold ikke kommer af sig selv, men ved en kamp for rettigheder og privilegier, jf. Prisoniseringsteori.

I dette speciale har vi stillet spørgsmål til den ene socialarbejder, i forhold til hvordan man vurderer de har behov for uddannelse og programmer, og hvor langt henne i afsoningen denne foregår. I starten af den indsattes afsoning, foregår der en RNR-screening. RNR står for: *Risk-, need-, responsivity*. Disse tre principper udgør en rehabiliteringsmodel, som viser hvilke risikofaktorer, der kan være årsagsforklaring på hvorfor vedkommende er kriminel, og risikoen for recidiv, og hvilken indsats der skal ydes for at kunne reducere den kriminelle adfærd (Kriminalforsorgen 2022). Screeningen foregår i starten af den indsattes afsoning, og under denne screening, undersøger man også for uddannelsesbehov. Uddannelsesbehovet knytter sig til den eksisterende forskning, der beskriver at manglende uddannelse yder større risiko for kriminel adfærd, og ved at tage en uddannelse under afsoning kan man mindske recidiv med 43pct. Efter screeningen taler studievejlederen med den indsatte, for at finde ud af hvilken uddannelse den indsatte ville kunne tage og forhåbentligt gennemføre. RNR-principperne er et redskab, som er dannet ud fra nogle nordamerikanske og canadiske studier, som er udviklet på baggrund af forskning af metaanalyser af kriminalitet og kriminalitetsforebyggelse. Dog fremkommer det af informanterne at RNR bliver brugt for at

reducere kriminel adfærd men bandekriminelle bliver af politiske årsager ikke tilbudt nogle indsatser.

“[...] og så har vi ude på vores fokus afdeling fordi, LTF’erne må jo ikke rent politisk få tilbudt, [...] men de må ikke tilbudt nogle programmer [...]” (Socialarbejder 1)

Disse politiske tiltag udgør en stor udfordring for socialarbejdernes resocialiserende arbejde, da RNR kunne vise hvilke resocialiserende indsatser kunne være til gavn for de indsatte. Dog må dem der sidder inde for bandekriminalitet ikke få adgang til de programmer som RNR eventuelt kan anbefale for den indsattes resocialiseringsproces. Dette gør at RNR-screeningen bliver et negligeret værktøj i forhold til resocialiseringsprogrammer, fordi de bandeindsatte ikke må få noget tilbudt.

“Så går vi jo ind og siger [...] du er meget stor risiko for at ryge tilbage til kriminalitet, derfor vurderer vi at du skal simpelthen have noget hjælp til at ændre din tankegang [...] Det er jo det vi ikke kan lige nu, så lige nu er LS/RNR for os lidt trælse at lave, fordi det virker dumt.”

(Socialarbejder 5)

I forlængelse af ovenstående beskriver en anden socialarbejder fra fællesskabsafdelingen, at det ikke kun LTF’erne som ikke må få tilbudt nogle programmer, men bandemedlemmer generelt set.

“[...] altså, og det er jo ikke bare LTF’erne, det er også banderne ovre ved os, de får jo heller ikke noget tilbudt” (Socialarbejder 3)

Da bandemedlemmer ikke må blive tilbudt nogle former for programmer, bliver RNR-screeningen benyttet til at undersøge deres uddannelsesbehov, da de godt må modtage undervisning. I forhold til den eksisterende forskning, Catch-22, som beskriver hvor vigtigt det er at socialarbejderne arbejder med en tidlig identifikation af de risici og potentielle spændingspunkter for at kunne introducere en plan til at forebygge banderelaterede hændelser. RNR er den tidlige identifikation, ved at undersøge hvilke risici de udgør. Catch-22 mener dette er et af de vitale særprægselementer der gør sig gældende i det resocialiserende arbejde, og dette kan kun understøttes ved implementeringen af RNR. Problemet med RNR kommer til udtryk ved at socialarbejderen, qua de politiske bestemmelser, ikke må tilbyde nogle programmer, selv hvis socialarbejderen kan se ud fra

RNR-screeningen, at den kriminelle kunne have haft gavn fra et program, må de ikke tilbydes dette. Dette kan være med til at mindske banderelaterede hændelser, men er en udfordring i mødet med den kriminelle.

I relation til overgangsfasen, kommer dette også til udtryk ved uddannelsesstart, så de indsatte skal tilegnes vaner og rutiner i fængslet. En af socialarbejderne beskriver hvordan der er en konsensus fra centralt hold om hvornår indsatte skal i gang med undervisning:

“ [...] meget lang dom eller livstidsdom, altså så skal man ikke have undervisning med det samme, fordi så har man jo god tid, men det kan vi godt finde på at fravige.” (Socialarbejder 2)

Vores informanter beskriver, hvordan der er venteliste på uddannelsesstarten, hvilket endvidere forklarer det centrale holds beslutning om at indsatte med lange domme ikke behøver undervisning med det samme. Dette bliver beskrevet ved et eksempel med en ung mand, der har fået livstidsdom:

“ Vi har for eksempel en der er meget ung som har livstid og ham har vi altså tilbudt undervisning fordi vi har vurderet det altså er vigtigt at holde ham lidt i gang så han ikke går helt i stykker.” (Socialarbejder 2)

I forlængelse af de to ovenstående citater beskriver socialarbejderen hvordan denne uddannelsesstart ikke er påtvunget af specifikke kriterier. Dette viser at socialarbejderen har en mulighed for at se på resocialiserende indsatser, trods at det ellers først vil blive givet senere. Denne uddannelsesstart er et udtryk for følelsesindstillingen engagement. Engagement bliver tydeliggjort ved at de påbegynder RNR-screeningen i starten af afsoningen, for at sikre at den indsatte får den eller de indsatser denne har brug for. Dette er for den indsatte en positiv bekræftelse, hvori socialarbejderen udviser at den indsatte både har betydning og værdi som menneske, jf. Revstedts motivationsarbejde, hvilket giver en mulighed for at motivere den indsatte til at resocialiseres.

Vi antager RNR-screeningen er med til at sikre de indsatte ikke gennemgår en større identitetskrise, og derfor kan sørge for den latent motiverede bliver manifest motiveret i stedet for. Vi antager at dette forebyggende arbejde, i RNR-screeningen, vil mindske udfordringerne i det resocialiserende arbejde, og i sidste ende give muligheder for at skabe

en positiv resocialisering. Derfor fandt vi det interessant at undersøge hvorvidt den indsatte oplever en identitetskrise under starten af deres afsoning, jf. Clemmer.

“Identitetskrise? Nej det tror jeg faktisk ikke de gør. Ikke lige når de kommer ind, det tror jeg måske nærmere når de begynder at lugte slutningen af det hele, [...] Så jeg tror ikke de er ramt af identitetskrise” (Socialarbejder 3)

I ovenstående citat kommer prisoniseringsprocessen til udtryk, på trods af at socialarbejderen beskriver hvordan vedkommende ikke oplever en identitetskrise. Identitetskrisen er, for denne socialarbejder, noget der kommer til udtryk i slutningen af afsoningen, og er derfor et udtryk for at de indsatte har været prisoniseret under afsoningen, og skal akklimatiseres ud i samfundet. Prisoniseringsprocessen kan samtidig også kobles på Sutherland, da de indsatte i et lukket fængsel, har siddet der før og af den grund allerede har lært hvilken adfærd de også skal have i fængslet. Det er også vigtigt at huske på at de indsatte i fængslet sidder med andre kriminelle, så den indlærte kriminelle adfærd er muligvis svær at komme af med.

Socialarbejder 4 udtaler nogenlunde det samme som socialarbejder 3, vedkommende beskriver også at denne ikke kan se nogen identitetskrise hos de indsatte som vedkommende arbejder med.

“[...] ofte har de jo siddet i en arrest inden de kommer til os. [...] Der er de jo [...] akklimatiseret, [...] Jeg kan godt opleve det i forhold til, [...] når de skal løslades især hvis de har afsonet rigtig, rigtig lange domme.” (Socialarbejder 4)

Endvidere følger socialarbejder 4 op på socialarbejder 3's beskrivelse af det først bliver en udfordring når de “lugter slutningen”. Hertil beskriver socialarbejder 4 at det især kommer til udtryk ved de indsatte, der har afsonet rigtig lange domme, hvilket kan antages er et udtryk for den identitetsforandring under afsoning. Ovenstående knytter sig til Revstedts begreb om forståelse, fordi socialarbejderen kan relatere til oplevelsen af identitetskrise, netop efter en lang afsoning.

Mange af de bandeindsatte der sidder i dette fængsel, har afsonet domme tidligere i andre fængsler, hvorfor de ikke skal vænne sig til at sidde inde, kontra at være en fri borger. Socialarbejder 5 beskriver netop, at der foregår en identitetskrise, men på baggrund af tilvænnningen af dette specifikke fængsel, ved blandt andet at skulle markere sig i fængslet.

Markeringen sker, ifølge socialarbejder 5, ved at “*deres skuldre er brede*”, samt at de har en fjendtlighed mod personalet, før den eventuelle bandeleder på gangen giver godkendelse til at de snakker med socialarbejderne. Markeringen bliver, ifølge socialarbejderen, nedtrappet efter første uge, for der har de indoptaget fængslets kultur, normer og handlemønstre, og fundet roen i den pågældende afdeling.

Udover vores interesse omkring identitetskrise, på baggrund af Clemmers beskrivelse af overgangsfasens elementer, fandt vi det også interessant at spørge ind til den tilegnelse af vaner som led i denne fase. Dermed har vi adspurgt til, hvorvidt de indsatte udtrykte misfornøjelse med nogle af de basale ting der indgår i afsoning, blandt andet mad- og søvnkvalitet:

[...] ja, de klager over det hele [...] dagene er jo lange altså og [...] vores bande drenge de sidder altså låst inde på cellen i ja de har en times gårdtur og så har de halvanden time, hvor de er på gangarealerne hvor de kan lave mad [...] men det kan jeg godt forstå det er hvis man bare sidder derinde og tæller dutterne på tapetet [...] ja der modtager vi mange spøjse klager over mærkelige ting, altså noget af det er også berettiget nok. [...] de andre fanger, de råber ud ad vinduerne om natten og snakker. Det er ok at være frustreret [...] men det er jo ikke et hotel” (Socialarbejder 3).

Informanten tydeliggør hvordan de indsatte har en tendens til at klage over alt, stort som småt, hvilket vi også havde en antagelse om på baggrund af vores teoretiske ståsted samt egne forforståelser. Derudover kommer socialarbejderens forståelse til udtryk, da vedkommende beskriver hvordan det er forståeligt, når man ikke har andet at lave “*hvis man bare sidder derinde og tæller dutterne på tapetet*”. Dette er et udtryk for socialarbejderens forståelse for den kedsomhed der kan opstå som følge af en indespærring 23 timer i døgnet, som resocialiseringskonsulent nævnte i første interview. Derudover er følgende også et udtryk for Revstedts begreber om forståelse og kontaktrebus, fordi denne socialarbejder tydeliggør sin forståelse for den indsattes frustration og lytter til klagerne som de indsatte giver udtryk for. Dette er en anerkendelse af den indsattes frustration over indespærring ved klager over relativt små ting. Kontaktrebusen beskriver hvordan socialarbejderen kan se igennem de klager, og sætter dette i helhedsperspektiv, ved at anerkende at der er flere ting der ligger til grund for disse klager. Socialarbejderen udviser også respekt for den indsatte, jf. Revstedt, fordi der er en forståelse for den indsattes klager, da klagerne sættes i relation til

deres manglende indhold i hverdagene. Dette kan jævnføres tilbage til Catch-22, fordi et af deres hovedpunkter i det resocialiserende arbejde omhandler at bandemedlemmer har andre problemer ud over deres banderelation. Det at socialarbejderen kan sætte sig ind i de indsattes problemer, og ved at det ikke knyttes til deres banderelation, er med til at forstærke mulighederne for resocialisering. Socialarbejderen kunne give udtryk for sit eget retlige perspektiv på en afsoning, ved at mene at indsatte der begår grov kriminalitet ikke har "ret" til at klage, men socialarbejderen giver i stedet udtryk for sin respekt for mennesker, uagtet deres kriminelle handlinger. Denne følelsesindstilling kan være medvirkende til at løse kontaktrebus mellem socialarbejder og indsat.

På trods af socialarbejderens forståelse for de indsattes frustrationer, bliver der også tydeliggjort, at det ikke er et hotel, hvilket kan henvises til at det ikke skal være en fantastisk oplevelse. Derudover er dette også et udtryk for overgangsfasen, da de indsatte klager over elementer der er en del af at afsones med andre indsatte.

Den anden socialarbejder beskriver hvordan der bliver klaget over søvn, men ikke mad, da de indsatte selv står for madlavning:

"Søvn klager de jo ofte over synes jeg, [...] men ikke mad, de laver jo selv deres mad på afdelingen" (Socialarbejder 4).

Socialarbejderen i ovenstående citat understreger nogle af de samme pointer som socialarbejder 3, men har dog ikke oplevet klager over mad. Det skal pointeres, at disse socialarbejdere arbejder på hver deres afdeling, hvorfor adgangen til mad kan være forskellig.

Socialarbejder 5 udtrykker hvordan vedkommende oplever, at de indsatte klager over alt, og de klager til deres advokater og til fængslets jurister eftersom de er de eneste de faktisk kan klage til. Socialarbejderen nævner dog, at de indsatte ikke klager over søvn, da det bliver "udnyttet til fulde", da denne socialarbejder er knyttet til fokusafdelingen, hvor de er i cellerne 23 timer i døgnet, deraf er der ikke klager omkring søvn. Maden og muligheder for køb af mad i fængselskøbmanden er et af de elementer, der klages ofte over. Der nævnes hvordan denne købmand har et stort udvalg, men de indsatte fortsat klager over det. Endvidere beskriver denne socialarbejder:

“Jeg tror faktisk det er noget af det vi [...] min leder altså, jeg tror det er noget af det han sidder mest med [...] fordi de bare ikke laver andet end at klage.” (Socialarbejder 5)

Dette er et udtryk for omfanget af de klager der gives, hvis afdelingslederen bruger mange timer dagligt på at undersøge klager. Disse klager kan være et udtryk for de indsattes kontaktrebus, de vil få kontakt med socialarbejderne for at få hjælp med sin kriminelle adfærd, men maskerer deres råb på hjælp som klager. Der kan både opstå udfordringer og muligheder som følge af dette. Vi antager at udfordringerne blandt andet kan være, at mødet mellem de indsatte og ansatte er præget af disse klager, hvilket kan fjerne fokus fra det reelle arbejde, netop det resocialiserende. Ved at socialarbejderne, eller lederen, bruger meget tid og energi på at læse klager, kan de have mindre tid til det resocialiserende arbejde. Vi antager dog, der kan være muligheder i at de indsatte føler sig trygge nok til at klage, fordi dette kan mindske kontaktrebus og i sidste ende have en positiv indvirkning på det relationelle arbejde, som leder til det resocialiserende.

Samarbejdsvanskeligheder

På baggrund af Clemmers forståelse af overgangsfasen, vil vi gerne afdække eventuelle samarbejdsvanskeligheder med de indsatte, og hertil nævner vi også hvilke udfordringer der er ved samarbejdsvanskeligheder. For bedst at kunne belyse samarbejdsvanskeligheder, benytter vi også Revstedts teori, for at undersøge hvordan personalet håndterer eventuelle vanskeligheder.

På baggrund af den akklimatisering til miljøet kan der, ifølge Clemmer, opstå mistillid, frygt, vold og aggressioner i overgangsfasen. Disse elementer har vi undersøgt ved at stille spørgsmål til de samarbejdsvanskeligheder der eventuelt kunne opstå i mødet med socialarbejderne. Hertil har vi adspurgt, hvorvidt socialarbejderne oplever samarbejdsvanskeligheder med de indsatte, heri hvordan de håndterer denne situation, hvis denne skulle opstå.

Den ene socialarbejder beskriver, at vedkommende ikke oplever en gennemgående samarbejdsvanskelighed med de indsatte, ikke mere end de vante uenigheder der kan opstå i sagsbehandling. Dette kommer til udtryk i følgende citat:

"Nej det synes jeg faktisk ikke, altså vi kan jo godt være uenige og det kan også være rigtig frustrerende og ikke få det man gerne vil have eller ikke forstå det man gerne vil have [...]"

Jeg synes ikke at vi oplever samarbejdsvanskeligheder som sådan i den socialfaglige del [...]

Det er det, der kan godt komme nogle konflikter og de kan godt blive vrede [...]

(Socialarbejder 3)

Her bliver det tydeliggjort, hvordan der kan opstå konflikter og frustrationer som følge af et afslag på ønske om et specifikt tilbud eller en generel uoverensstemmelse mellem den indsattes ønsker, og den handleplan der er udarbejdet på baggrund af blandt andet RNR-screeningen, jf. Overgangsfasen. Disse konflikter og frustrationer er ikke så store at de skaber samarbejdsvanskeligheder, men dette afslag eller uoverensstemmelse kan stadig være et tegn på et rekyl. Dette rekyl udgør en udfordring i det resocialiserende arbejde, om end udfordringen ikke er markant.

Revstedts begreb om rekyl, der beskriver et tilbagefald i motivationsarbejdet, kan endvidere beskrives ved samarbejdsvanskeligheder der kan opstå mellem socialarbejder og indsat. Socialarbejder 5 nævner at der er risiko for samarbejdsvanskeligheder, fordi der på nuværende tidspunkt, sidder en af de højere i hierarkiet for LTF i fokusafdeling, som har bestemmelsesretten i hvorvidt de andre bandemedlemmer må tale med socialarbejderne.

Hertil beskriver informanten en hypotese i, at hvis bandelederen bestemmer de ikke må tale med socialarbejderen, er der pludselig knap 40 indsatte der ikke vil deltage i disse samtaler, hvilket kan være udfordrende for socialarbejderens resocialiserende arbejde af de indsatte. Dette er ikke sket endnu, men det er i mente, at der er risiko for sådan et tilbagefald i arbejdet. Socialarbejderen nævner dog, at de ikke er lig det uniformerede personale, og giver ikke sanktioner, hvorfor de indsatte gerne vil tale med dem. Der beskrives hvordan de indsatte ser på personalet ved følgende:

“Ikke i forhold til at tale med os, det vil de rigtig gerne [...] for eksempel her med påskeferie [...] så er det jo lige før betjentene er ved at rive håret af hinanden, fordi de bare ikke laver andet end at spørge om hvornår vi kommer. [...] det er meget positivt at være socialrådgiver i fængsel.” (Socialarbejder 5)

Udover denne positive holdning til socialarbejderne, antager vi, at i den situation hvor bandelederen beslutter at der ikke må konverseres med personalet, opstår der et rekyl for de indsatte der gerne vil tale med socialarbejderne. Disse indsatte kan være i forbedring på baggrund af deres dialog med socialarbejderen, og dette tilbagefald på baggrund af en

beslutning taget ovenfra, må derfor antages at være et udtryk for et rekyl, der giver udfordring i det resocialiserende arbejde.

En af de andre socialarbejdere, har dog ikke oplevet samarbejdsvanskeligheder. Endvidere beskrives der, at samarbejdet er frivilligt, og de der ikke vil, derfor ikke indgår i mødet med socialarbejderen. Dette ses i følgende:

“[...] Nej det synes jeg ikke. [...] hvor mine bandemedlemmer primært kommer fra, de er rigtig gode til bare at møde op til, også til uformelle snakke [...], og det vil de gerne være med til. Nogle gange er det mest i forhold til at få støtte i forhold til økonomien og forsørgelse når man skal løslades, [...] men jeg synes ikke at det er et vanskeligt samarbejde [...] der er ikke nogen der ikke er villig til at samarbejde, det har jeg ikke oplevet. Fordi [...] min støtte den er jo frivillig de kan, de kan vælge mig til og de kan vælge mig fra.”

(Socialarbejder 4).

Ovenstående citat er et udtryk for socialarbejderens forsøg på at løse kontaktrebus med de indsatte, fordi der tydeliggøres hvordan samarbejdet er frivilligt, og herpå formindskes vanskelighederne også, da de indsatte selv tilvælger møderne med socialarbejderen og dermed potentielt kan beskyde sig mod fiaskoer og afvisninger. Endvidere beskrives kontaktrebus også ved, at socialarbejderen giver udtryk for, at den indsatte selv kan bestemme indholdet af møderne, og ikke pådutter specifikke tilgange til mødet. Møderne er frivillige, hvilket giver socialarbejderne mulighed for resocialisering, da de kun sidder overfor indsatte, der er motiverede til at modtage hjælpen. I forhold til vores eksisterende forskning, jf. Catch-22, beskrives relevansen i relationsarbejdet og opbygningen af tillid, således at socialarbejderen kan få et helhedsbillede i, hvad den indsatte vil have gavn af i forhold til det resocialiserende. Da der er begrænsning af tilbud som kan tilbydes, som beskrevet tidligere, kan det føre til en udfordring i det resocialiserende arbejde.

Ydermere beskrives der, hvordan denne frivillighed netop er udtryk for at den indsatte har medbestemmelse i nogle aspekter af sagsbehandlingen, hvis dette passer ind i resultaterne fra screeningen, og virker relevant for deres afsoning. Derudover beskriver informanten hvordan denne situation håndteres, og herunder “så bliver det jo bare på den baggrund”.

“[...] altså det er jo på deres præmisser. Der er jo ikke noget jeg ligger ned over dem. Jo, en handleplan, men de kan stadigvæk sige, det vil jeg ikke, så siger jeg til dem så bliver den jo

bare på den baggrund og jeg har ikke oplevet endnu, at nogen ikke vil samarbejde omkring den og ikke ville have lavet en handlingsplan” (Socialarbejder 4).

Her tydeliggøres socialarbejderens respekt for den indsatte ønsker, på trods af den indsatte destruktive handling om ikke at være aktiv ved konstruktionen af dennes handlingsplan. Ved at socialarbejderen går ind til mødet ved at respektere den indsatte, er det samtidig vigtigt at socialarbejderen undgår antagelser omkring det at være bandemedlem, men lytter til hvad den indsatte har af ønsker og arbejder ud fra at den indsatte er et unikt individ, med egne ønsker for livet, hvilket er vigtigt ifølge Catch-22 og Revstedt. Endvidere er dette et tegn på tillidsbygning, ved at de ansatte giver plads til at de indsatte må nægte samarbejde, og derfor kan denne tillid og respektfulde afstand i sidste ende løse kontaktrebusset. Denne tillidsbygning og løsning af kontaktrebus kan skabe muligheder for socialarbejdernes arbejde med de indsatte, fordi de indsatte ved en løst kontaktrebus, vil søge at få hjælp af socialarbejderen.

En af de andre informanter udtrykker at det er en sjældenhed, at der opstår samarbejdsvanskeligheder. Specifikt er det kun foregået tre gange ud af 15 år, hvor vanskeligheden har ført til en rapport på den indsatte.

“Nej det er ikke særlig tit jeg har det. Det er ikke, jeg tror jeg har skrevet 3 rapporter i alt i løbet af de der 15 år. Det er ikke, og det er heller ikke den der med at blive kaldt alle mulige grimme ting. Det er bestemt også noget der sker meget, meget sjældent, det var sådan lige et enkeltstående tilfælde der” (Socialarbejder 2).

Ovenstående citat viser socialarbejderens håb for den indsatte, ved at der ikke skrives rapport i første omgang den indsatte viser modvilje eller negativ adfærd, men ved gentagende gange. Dette kan nemlig betegnes som den ansattes håb for den indsatte stadige fremgang i uddannelsesforløbet, selvom den indsatte ikke vil tilrettelægge sig de regelsæt der er i en undervisning. Endvidere er det et udtryk for den ansattes forståelse for at den indsatte har andre frustrationer den pågældende dag. Herpå at den ansatte kan se bort fra disse skældsord, og forstå at de ikke nødvendigvis er målrettet påtænkt den specifikke ansatte, men et udtryk for omkringliggende frustrationer, der kommer til udtryk ved skældsord.

Ydermere har vi spurgt ind til, om der kan ses overordnede træk ved de indsatte, der er samarbejdsvanskelige, for muligvis at kunne understrege vores egen antagelse om, at de

bandekriminelle indsatte har en større modvillighed mod uddannelse og andre tilbud, end den indsatte der ikke har en affiliering til bandemiljøet.

En af informanterne svarede, at det primært var banderne der var kendt for at være samarbejdsvanskelige, men samtidig at socialarbejderen ikke oplever samarbejdsvanskeligheder med nogle af socialarbejderens indsatte.

“Det er bander ja [...] men altså, der er ikke nogen der ikke er villige til at samarbejde, det har jeg ikke oplevet.” (Socialarbejder 4)

Dette citat tegner en beskrivelse af, at de indsatte besidder en grad af manifest motivation, både på baggrund af de tidligere citater der understreger at mødet med socialarbejderen er frivilligt, men også herpå, hvori socialarbejderen beskriver at vedkommende ikke har oplevet nogle indsatte, der ikke er villige til at samarbejde.

Ydermere svarede en af de andre informanter følgende:

“Nej altså de fleste mennesker bliver samarbejdsvillige når de gerne vil opnå noget [...] faktisk samtlige målgrupper de er samarbejdsvillige når de begynder at komme dertil i deres afsoning hvor de kan opnå [...] udgang og eksempelvis så vil de alle sammen gerne tale [...] Så nej vi motiveres jo gerne når der er noget vi gerne vil [...] Sådan tror jeg at vores indsatte også på lige fod med de andre udenfor ikke”. (Socialarbejder 3)

Dette er endnu et udtryk for den manifesterede motivation ved de indsatte, da vedkommende ikke ser samarbejdsvilligheden fra indsatte på andre vilkår end ved almindelige borgere, der ikke afsoner. Dermed bliver socialarbejderens positive menneskesyn og personlige forståelse udfoldet, fordi der bliver formuleret en noget-for-noget mentalitet, der ikke ændres på baggrund af en afsoning.

Socialarbejderen beskriver hvordan de fleste indsatte er i besiddelse af en aktiv egenskab, da de selv tager styring i forandringen af deres skæbne. Det er også et udtryk for den indsattes målrettethed, da der er en konsensus om, at den indsatte vil ændre sin tilstedeværelse i fængslet. Dette kan også være et udtryk for socialarbejderens respekt, at vedkommende ikke ser den indsatte som et produkt af sine handlinger, men tværtimod som et individ der deltager aktivt i sin egen proces.

Socialarbejder 5, nævner det samme som socialarbejder 3, hvor vedkommende også ser at der er stor samarbejdsvillighed blandt de indsatte såfremt de gerne vil i forandring. Denne samarbejdsfrivillighed antager vi kan være med til at skabe muligheder for det resocialiserende arbejde. Endvidere fortælles der at hvis den indsatte eksempelvis er diagnosticeret med en dysfunktionel personlighedsforstyrrelse, forekommer der en form for samarbejdsvilje, da den indsatte er opmærksom på hvordan dette samarbejde kan føre til noget gavnligt med de behov, den indsatte har brug for.

På trods af informanternes fortælling om, at de sjældent eller aldrig oplevede samarbejdsvanskeligheder med de indsatte, havde vi interesse i at undersøge, hvordan de håndterede eller ville håndtere den situation, hvor der opstod disse problematikker. En af informanterne svarede følgende:

“De må gerne sige at de ikke vil deltage [...] Så kommer jeg bare igen. [...] og så kan de sige det samme, og så kan det være når jeg kommer gang nummer ti så siger de, okay så gør vi det, vi slipper ikke for dig” (Socialarbejder 4).

Trods afvisninger vender socialarbejderen tilbage og opgiver ikke, hvilket er et udtryk for at vedkommende er i god kontakt med sin positive kerne, og har motivationen til at hjælpe de indsatte. Ligeledes er det vigtigt for socialarbejderen at tilføje de tre følelsesindstillinger vedrørende tro, håb og engagement overfor de latent motiverede indsatte. Det er vigtigt at tilføje disse, eftersom Revstedt beskriver hvordan de latent motiverede har behov for især disse tre indstillinger, for at kunne udvikle sig og overgå til manifesterede motiverede indsatte.

Dertil understreger informanten flere gange, hvordan tilbuddene er frivillige, informanten oplever sjældent samarbejdsvanskeligheder, de fleste indsatte er modtagelige overfor hjælpen. De få gange socialarbejderen oplever samarbejdsvanskeligheder, er socialarbejderen insisterende og fortsat tager kontakt til de indsatte, så de indsatte vælger tilbuddene. Dette kan igen kobles på begrebet kontaktrebus, hvori de indsatte forsøger at tage afstand til socialarbejderen ved manglende deltagelse, men at socialarbejderen fortsætter sit motivationsarbejde på trods af samarbejdsvanskeligheder, uanset om den indsatte modtager hjælpen.

Revstedt beskriver fire egenskaber der tilsammen udgør et positivt menneskesyn, hvori ét af begreberne omhandler at være aktiv, der understreger at mennesker er skabende væsner, der selv handler aktivt i egen livssituation og dermed selv er med til at forme sin skæbne. Dette kommer blandt andet til udtryk i interviewet med socialarbejder 3, hvor denne nævner, at de indsatte selv er herre over hvorvidt de vil modtage hjælpen, hvilket citatet herunder beskriver. Den indsatte bliver derfor stillet til ansvar for sit eget liv. Hertil kan der også kobles en vis form for motivationsarbejde fra socialarbejderens side, eftersom socialarbejderen forsøger at fremme den indsattes positive kerne og drivkraft som er med til at muliggøre udvikling og forandring ved den indsatte. Dette gør at socialarbejderen arbejder med håb, ifølge Revstedt, da der ses på den indsattes egen vilje og ved at socialarbejderen har tiltro til den indsattes mulighed for forandring.

“ [...] det tror jeg man skal acceptere hurtigt herude at min ambition er jo min, og deres er deres. [...] Jeg kan ikke fikse deres liv og det skal jeg heller ikke [...] hvis du siger nej så har det den [...] konsekvens, hvis du siger ja så [...] tag et valg og så tager samfundet et valg ud fra det [...] Jeg synes de skal forstå [...] at alting har en pris [...] godt og skidt, [...] så jeg beskriver en handleplan hvad han er blevet tilbudt og at [...] han ikke har ønsket at deltage [...] (Socialarbejder 3)

Ud fra ovenstående citat bemærkes blandt andet konsekvensen for de latent motiverede indsatte, hvis de frasiger sig nogle valg i løbet af deres afsoning. I den forbindelse kan det skyldes, at de indsatte ser begrænsninger frem for at se sine muligheder. Dermed fører det til den konsekvens at den indsatte ikke er aktiv medspiller i egen sag, og ved at frasige sig nogle valg fører det til samarbejdsvanskeligheder med socialarbejderen. Disse begrænsninger og efterfølgende konsekvenser vil være en stor udfordring i det resocialiserende arbejde, da det kan være svært for socialarbejderen at motivere og resocialisere nogen der er fokuseret på deres egne begrænsninger.

Ligeledes beskriver socialarbejder 5, som kan kobles på socialarbejder 3's udtalelse, at de er med til at facilitere motivationen af de indsatte der har lyst til udvikling og forandring. Ofte er samarbejdet på de indsattes præmisser, det vil sige hvad den indsatte føler der skal drøftes i mødet. Hvorimod hvis de ikke er motiverede forsøger socialarbejderen alligevel at motivere den latent motiverede indsatte til forandring, ved at opsøge vedkommende op til flere gange. I den forbindelse udtaler socialarbejder 5, at vedkommende forsøger at gøre hvad de kan, for

at danne en relation og et samarbejde. Hvis den indsatte på nuværende tidspunkt, fortsat ikke ønsker at samarbejde og skabe en forandring, så er dette på eget ansvar, når de kommer ud til den virkelige verden igen. Dertil beskriver socialarbejder 5, at dette kan være ærgerligt, eftersom samarbejdet kunne have endt ud i en effektiv og positiv forandring, men så tager man den derfra, og prøver igen på et senere tidspunkt.

Forholdene i undervisningssituationen

Vi vil i dette afsnit benytte os af teorien om social kontrol, og har haft interesse i at høre, hvorvidt den sociale kontrol kommer til udtryk i undervisningssituationen. På baggrund af det stigende fokus på uddannelse i flerårsaftalen, blev vi nysgerrige på hvordan skoledagene kunne se ud for disse indsatte og om der var fængselsbetjente til stede med socialarbejderen under undervisningen. Derudover var vi også interesserede i at undersøge om socialarbejderen samtidig også havde en form for social kontrol, ved at kunne disciplinærstraffe de indsatte, ved uacceptabel adfærd. Hertil svarede socialarbejderen hvordan processen i uacceptabel adfærd foregik. Håndteringen af dette fremgår i følgende:

"[...] jeg ringer efter nogle til at få dem til at komme og hente ham fordi jeg vil ikke have ham i skolen mere den dag og så skriver jeg en rapport på ham og så er det nogle andre der tager over." (Socialarbejder 2)

Ifølge Balvigs teori om social kontrol, benytter han begrebet formel kontrol. Denne rapportskrivning fra socialarbejderen er den formelle kontrol, hvori der nævnes hvad den indsatte har gjort, der har ført til vedkommende ikke er en del af undervisningen længere. Denne rapport videregives til andre instanser, der pålægger den indsatte en disciplinærstraf. Videreformidlet fra eksemplet hvor der er blevet skrevet rapport på en, beskriver socialarbejderen således hvordan den formelle kontrol er blevet udført. Dette ses i følgende:

"[...] ham der han fik for eksempel strafcelle i 7 dage hvilket jeg synes var lige i overkanten måske for det trods alt, men der fik han strafcelle [...] så kommer de over på en anden afdeling hvor de så er låst inde i en strafcelle i 7 dage [...], og det er noget der bliver brugt en del." (Socialarbejder 2).

Anledningen til at socialarbejderen skrev en rapport på den indsatte, var fordi den indsatte talte grimt til socialarbejderen over længere tid. Ud fra ovenstående citat udtaler socialarbejderen blandt andet at vedkommende mente, at straffen var for hård, men samtidig anerkender at det ikke er socialarbejderens beslutning, hvilken straf der skal pålægges.

Da disse socialarbejdere ikke kan udføre så voldsom en grad af formel kontrol, kan dette også vidne om den alliance de indsatte kan føle, fordi de ikke direkte kan pålægge disciplinærstraffe på de indsatte, og herfor ikke bliver vurderet på lige fod med fængselsbetjentene, der har en tydelig og direkte magt mod de indsatte. Denne alliance bliver endvidere også et udtryk for nogle af de muligheder socialarbejderne har i det resocialiserende arbejde.

Ydermere kommer den sociale kontrol også til udtryk ved selve undervisningssituationen, hvori der foregår en relativt usynlig form for formel kontrol. Hertil sidder socialarbejderen alene med den indsatte, men der er mulighed for at fængselsbetjentene kan sidde i et andet lokale og holde øje med dem, da undervisningslokalet er udstyret med kamera og mikrofoner. Endvidere beskriver den anden socialarbejder hvordan de aflytter de indsatte, for at finde ud hvad der foregår. Dette er også et udtryk for punkt 3 ud af de 6 hovedpunkter i det engelske program Catch-22, jf. Eksisterende forskning, da det anskues at det er vigtigt at observere hvem de indsatte interagerer med, da det kan have betydning for at finde ud af hvor de potentielle risici er.

Den uformelle sociale kontrol kommer ydermere også til udtryk ved at socialarbejderne observerer de indsatte, både på gangene, til møderne og ved disse samtaler der bliver aflyttet. En anden beskriver hvordan denne socialarbejder gør sig synlig på gangene ved at opholde sig samme sted som de indsatte, der sættes i relation til den uformelle kontrol, ved indirekte at indikere man er der, og muligvis forhøje tilslutningen til sagsbehandlingen ved denne metode. Ved at gøre sig synlig på afdelingen giver socialarbejderen de indsatte en mulighed at opsøge socialarbejderen når de føler sig klar.

Balvig beskriver hvordan den reaktive kontrol forsøger at forhindre yderligere kriminel adfærd ved instanser (jf. Præventiv og reaktiv kontrol), hvilket kommer til udtryk ved disse handleplaner og RNR-screeninger, jf. Overgangsfasen i analyse 1. Den reaktive kontrol ville

hertil forhåbentligt kunne forebygge yderligere kriminel adfærd, når den indsatte er færdig med afsoning, ved at kigge på frihedsgoder i forhold til indstillinger og udgang.

“[...] Der har jeg alle opgaverne i forhold til deres handleplaner [...] afsoningsplan og ligesom arbejder på hvordan får vi de her mennesker til at have mindre risiko, for at falde tilbage i kriminalitet [...]” (Socialarbejder 3)

Udover den reaktive kontrol vi har analyseret på i ovenstående, har vi haft interesse i at undersøge hvorvidt der eksisterer en os-dem kultur mellem de ansatte og indsatte, herunder hvordan dette kommer til udtryk og muliggør eller udfordrer det resocialiserende arbejde.

Os-dem kultur

Vi undersøger os-dem kulturen i relation til overgangsfasen, jf. Prisoniseringsteori. I den her overgangsfase, er der vold, mistillid, frygt og aggressioner, og derudover også en antagelse om, at dette kommer til udtryk ved en os-dem kultur, hvor de indsatte distancerer sig fra fængselsmedarbejderne. Hertil har vi spurgt informanterne, om de oplever denne distance fra de indsatte. Denne overgangsfase kan sammenlignes med Revstedts begreb om kontaktrebus, da de indsatte ikke ønsker at have en kontakt til medarbejderen og derfor ikke vælger at sige ja til eventuel kontakt, som ellers kunne føre til en mere meningsfuld afsoning. Denne adfærd kommer på baggrund af manglende tillid, og dertil er de indsatte kritiske og afvisende over for fængselsbetjentene.

En af informanterne nævner, hvordan denne distance kom til udtryk, særligt i en situation, hvor socialarbejderen skrev en rapport på en indsat, for at tale grimt til vedkommende. Den indsatte havde den opfattelse af, at den civile ansatte ikke var lig fængselspersonale, men en udefrakommende, og er derfor også et udtryk for den indsattes tilegnelse af de rammer der indgår i fængslet, at de civile skal behandles på lige fod med fængselsbetjentene, selvom relationen er anderledes. Dette udtryk for en anderledes relation muliggør således det resocialiserende arbejde, fordi de ansatte ikke pålægges samme negative konnotationer som fængselsbetjentene.

Dette er en indikator på, at denne os-dem kultur ikke involverer civile, da de ikke stilles lige så karikeret op som fængselsbetjente. Dette kommer til udtryk i følgende:

“Det gør de i nogen grad mod det uniformerede personale men ikke imod os. Faktisk er der nogle af dem der har svært ved at forstå at vi er en del af personalet. [...] Jeg skrev en rapport på én engang, fordi han havde kaldt mig alt muligt grimt [...] han blev kaldt ind til forhør, for ikke at efterkomme personalets anvisninger og så sagde han jamen det var jo ikke personalet der havde sagt det til ham det var jo skolelæreren. I hans hoved der var personalet lig med det uniformerede personale.” (Socialarbejder 2)

Denne os-dem kultur der ikke synes at inddrage de civile, bliver endvidere formuleret af en af de andre informanter:

“ja det kan der godt være nogle gange, men jeg tror det er mest i forhold til fængselsbetjentene. Jeg oplever dem jo ikke lige så meget i forhold til civile” (Socialarbejder 4).

Da vi spurgte ind til denne kultur til en af de andre informanter, satte informanten denne kultur i relation til magtspelet i samfundet, der forekommer i alle samfundslag. Dette beskrives ved følgende:

“[...] Der er i alle lag af samfundet altså jeg tror ikke rigtigt [...] altså der er altid os og dem og det kan vi ikke komme udenom. [...] Vi skal ikke se det som så stor en fare, vi skal måske bare normalisere det findes, ikke ... men jo det er 100% altså rockerne de er jo også et os og så vi er dem der arbejder her [...]” (Socialarbejder 3).

Dette er endvidere også et tegn på overgangsfasen, fordi de indsatte, især bande drengene, har den tilgang fra verden udenfor, der bliver overført til deres afsoning, og hertil deres forståelse af kulturen fra de indsatte kontra de ansatte.

“bande drengene særligt [...], når de er sammen i flok, så lever de rigtig, rigtig meget af den her subkultur, at de er parallelt og de ikke hører til i den hvide mands verden ikke. Det er [...] jeg synes desværre at det er meget tydeligt at de voksede op i et parallelsamfund med de danske normer og regler og de dér Nørrebro drenge særligt de har rigtig, rigtig svært ved at forstå hvordan tingene hænger sammen [...] og det bliver de udfordret på, det gør de. Det er synd for dem faktisk det synes jeg fordi de [...] altså jeg tror ikke de gør det for at være irriterende, de fatter det simpelthen ikke [...]” (Socialarbejder 3)

Ovenstående viser hvordan socialarbejderen har en forståelse for hvilken slags mennesker de indsatte er, og hvor de kommer fra for på den måde at vide hvordan de skal møde de indsatte, ved en forståelse for deres livssituation og de rammesættelser der påvirker deres handlinger. Ved at socialarbejderen har forståelse for deres livssituation, dannes der også grobund for en muliggørelse af resocialisering, fordi en succesfuld resocialisering er betinget af en menneskelig forståelse for det individ man sidder overfor, jf. Det positive menneskesyn. Hertil ligger en respekt for de indsatte uagtet deres handlinger, samt et engagement i at hjælpe dem, og hertil også en tiltro til, at de indsatte kan klare disse programmer.

Endvidere er socialarbejderens beskrivelse af denne subkultur og parallelsamfundet en tydeliggørelse af de udfordringer socialarbejderne oplever, fordi de sidder overfor nogle indsatte, der ikke forstår hvordan tingene hænger sammen, hvilket gør at man skal gå til mødet anderledes end individer der ikke føler sig ekskluderet fra "den hvide mands verden". I forlængelse af denne beskrivelse af os og dem kulturen i fængslet, beskriver socialarbejder 5 følgende:

"Ja kæmpe ja. Det er der fordi der er LTF og så er der alle de andre" (Socialarbejder 5)

I den forbindelse kan der ses en prisonisering af de indsatte, eftersom at de har tilsluttet sig og optager fængslets normer, kultur og handlemønstre. Ligeledes agerer de indsatte ud fra bestemte normer, og disse normer handler blandt andet om, at de indsatte skal være loyale over for hinanden, især bandlederen, der bestemmer hvorvidt de må samarbejde med de ansatte. Citatet herunder beskriver hvordan socialarbejderen oplever dem og os kulturen i forbindelse med de civile og betjentene, hvilket også understøtter det ovenstående.

"Vi er hvad hedder sådan noget, vi er ret højt oppe i forhold til hvem de gerne vil tale med, og tror det er fordi vi ikke har uniform på, [...] Vi kommer ikke med alt det trælde, [...]. Altså det er rigtig rart for dem at have os at tale med [...] betjentene er jo noget mere udsatte, så de skal gå minimum 2 betjente, når de skal [...] tale med de indsatte. Det skal vi ikke, vi skal give betjentene besked om at nu går jeg derind, så de ved hvor vi er, [...]. Så der er sådan lidt en anden tillid til os [...]" (Socialarbejder 5).

Ovenstående citat tydeliggør hvordan de civile har en anden tilgang til mødet med de indsatte end eksempelvis fængselsbetjente, da socialarbejderne ikke kommer med det trælde, bliver de vurderet højt på listen som dem, de indsatte gerne vil samarbejde med. Det, at

socialarbejderne ikke må give sanktioner, giver endvidere også mulighed for at opbygge tilliden, og forstærke relationen, der i sidste ende styrker motivationsarbejdet.

Uretfærdig behandling og lovgivning om modtagelse af tilbud

I forlængelse af denne os-dem kultur, og det foregående svar med parallelsamfundet bandemedlemmerne oplever, ville vi gerne afdække, om de indsatte følte sig uretfærdigt behandlet, på baggrund af de ikke måtte få nogle tilbud. Det her manglende tilbud, kom som følge af interview med resocialiseringskonsulenten, der forklarede at bandemedlemmer som LTF'erne og generelt de indsatte på fokusafdeling, ikke måtte modtage nogle tilbud, andet end almindelig skoleundervisning.

Vi havde spurgt resocialiseringskonsulent ind til resocialiseringsprogrammer i fængslet, og hvordan disse blev udført og tilbudt til de indsatte. Hertil beskrev hun følgende:

“[...] ude på vores fokus afdeling fordi [...] LTF'erne må jo ikke rent politisk få tilbudt [...] men de må ikke sådan tilbudt nogle programmer og jeg kan ikke huske om det er helt om det politisk eller om vores sikkerhedsenhed har vurderet det. Også fordi mange af dem kun må være sammen to og to.” (Socialarbejder 1)

Denne beskrivelse af hvordan især LTF-medlemmerne ikke måtte få nogle tilbud, gav os endnu flere undren i, hvordan dette kunne lade sig gøre samt hvordan det tages imod af de indsatte jf. Overgangsfasen. Hertil var vi interesserede i at høre de andre socialarbejdere om, hvordan de oplevede de indsatte tog imod denne begrænsning.

*“Nej, det har jeg ikke, altså jeg tror, jeg tror efterhånden det bare er blevet så velkendt for dem at det, at det er sådan det er [...]. Ja i hvert fald hvad jeg har oplevet [...]”
(Socialarbejder 4).*

Derudover opleves der også en forskelsbehandling for rockerne der sidder på fælleskabsafdeling, da de ikke kan modtage alle former for AMU-kurserne, der tilbydes i selve fængslet, fordi kurserne er afdelingsbaseret. Hertil spurgte vi socialarbejderen ovre på den pågældende afdeling, hvorvidt der blev oplevet en uretfærdighed fra rockernes side af.

“Det siger jeg til dem hver gang, men det er jo konsekvensen, altså, hvis du smider den vest, så åbner der sig nogle døre for dig, på en anden måde, men du har valgt det her og det må

jo give dig mere, altså. Når solen går ned, så må du jo stadigvæk føle du får mere ud af at blive ved med at være rocker, frem for at komme på afdeling B og blive stoffri og tage en uddannelse [...] Jeg tror det godt kunne virke for nogen [...]" (Socialarbejder 3)

Her beskrives der hvordan rockerne med eksempelvis misbrug, sidder på en afdeling, der ikke tilbyder svejsekurser. Der kommer motivationsarbejdet også til udtryk, fordi socialarbejderen benævner hvordan konsekvenser ved at bære vest, og de fordele der ligger i at lægge vesten fra sig. Den indsatte vil her kunne ses som latent motiveret, da vedkommende kun ser sine egne begrænsninger og derved kun kan se sig selv som kriminel, hvorimod socialarbejderen kan forsøge at fremme en form for manifest motivation, ved ærligt og åbent at fortælle om hvilke ting der skal til, for at den indsatte vil kunne få færre begrænsninger.

Ydermere oplever socialarbejderen at de bandeindsatte, der på baggrund af politisk hold, ikke må modtage tilbud, oplever sig uretfærdigt behandlet. Her forklarer socialarbejderen sin egen manglende forståelse overfor denne beslutning. Dette kommer til udtryk ved følgende:

"ja, det tror jeg de [...] alle sammen kan blive enige om at det er meget uretfærdigt. Og det er den jo i bund og grund også [...] Det kan vi godt snakke om nogle gange, jeg synes egentlig også det er lidt noget bullshit. Jeg forstår egentlig ikke helt tanken, men så har vi en snak om det, og jeg tror det, der er det gode ved det [...] de ved godt det ikke er mig, [...] det ikke er betjenten, der har taget den beslutning, så får vi egentlig bare en snak om den her politiske agenda [...] Så det er okay for dem at sige til os "Det er sgu da pisse uretfærdigt"
(Socialarbejder 3)

I denne bliver der også beskrevet en os-dem kultur, hvor politikkerne bliver sat i 'os' og de indsatte i 'dem', hvor socialarbejderen er formidler for denne opdeling. Derfor letter det også samtalerne mellem de to, fordi socialarbejderen er enig i den uretfærdighed der opstår, og derfor kan tage imod de ærgrelser den indsatte udtrykker. Her udtrykker socialarbejderen sin forståelse og engagement for den indsattes frustration, og sin enighed i den uretfærdighed der ligger i at forbyde disse indsatte specifikke tilbud. Ved at socialarbejderen deler samme frustration omkring disse uretfærdigheder som de indsatte, dannes der grobund for en relations-dannelse, der vil kunne give muligheder for at mindske kontaktrebus, og i sidste ende have en positiv indvirkning på det resocialiserende arbejde.

Socialarbejder 5 giver endvidere udtryk for sin oplevelse af frustrationer fra de indsatte side, med henblik på de tilbud de ikke må få. Her beskriver socialarbejderen, at meningen med fokusafdeling er at de indsatte skal sidde der i 90 dage, for derefter at rykkes til en anden afdeling. De fleste indsatte sidder der i langt længere end den normerede tid, samt at de bandemedlemmer som eksempelvis LTF'er ikke kan placeres i andre afdelinger eller fængsler, fordi de ikke er ønsket der, af sikkerhedsenheden. Endvidere beskrives der, hvordan de indsatte oplever frustration i at opfylde kriterierne, for at blive overflyttet og dermed kunne komme på fællesskabsafdeling, hvilket ikke sker alligevel. Socialarbejderen udtrykker sin egen forståelse for denne frustration fordi vedkommende ikke mener det er sundt at kigge ind i en væg 23 timer i døgnnet. Ydermere er frustrationen forankret ved de gentagende afslag på tilbud og manglende allokering. Denne placering af bandeindsatte på fokusafdeling og fratagelse af alle resocialiseringsprogrammer yder en stor udfordring for socialarbejderne, fordi det er svært for dem at motivere indsatte til at fravælge kriminalitet og bande, hvis de afskrives fra alle resocialiseringstiltag. Ovenstående omkring at LTF sidder på en fokusafdeling og ikke kan blive flyttet til andre afdelinger efter de 90 dage, kan anses som en kæmpe udfordring for socialarbejderen, da de samtidig sidder med deres egen faglige skøn til de gerne vil hjælpe den indsatte, men på baggrund af de institutionelle og politiske forhold, ikke må modtage noget.

Ud fra ovenstående afsnit kan vi nu se nærmere på Clemmers anden fase, da de indsatte i denne fase, har fundet deres plads i fængslet og er klar til at ændre sin skæbne. Her undersøger vi, hvordan den integrerede fase kommer til udtryk i arbejdet med de indsatte.

Den integrerede fase

Den anden fase i Clemmers teori indenfor prisonisering, er den integrerede fase, hvori den indsatte er blevet mere vant til sin rolle som indsat. Dette kan blandt andet komme til udtryk hvor der nu interageres med de andre indsatte. Her nævner Clemmer også hvordan den indsatte har udviklet præferencer i fængslet, blandt andet på jobpræferencer, hvilket kan være et udtryk for resultatet af overgangsfasen, hvori den indsatte lærer fængslet at kende jf. Prisoniseringsteori. I og med de indsatte har jobpræferencer, vil det kunne ses som de indsatte er målrettede og aktive i forhold til deres eget liv og skæbne.

Vi har spurgt informanterne om de ser at de indsatte tør stille flere krav til job og uddannelse i forbindelse med deres afsoning. Dette oplever den ene informant ikke, denne oplever oftere

at indsatte virker taknemmelige for at der er nogle ting der lykkedes for dem, da som tidligere nævnt er indsatte som til tider er i kaos og har mistet troen på at de kan andet end det kriminelle miljø. Denne taknemmelighed kan både være en udfordring og en mulighed for det resocialiserende arbejde. Ved at de indsatte viser sig taknemmelige for at der er ting der lykkedes, fordi de har mistet troen på deres evner, og ikke kan andet end det kriminelle miljø, kan dette være en udfordring for socialarbejderen at få de indsatte til at skabe en ændring i deres livssituation, og resocialisere dem. Omvendt kan det være en mulighed for socialarbejderne, fordi de indsatte på baggrund af deres taknemmelighed kan være mere tilbøjelige til at tage imod alle de tilbud der gives, hvilket kan forstærke deres resocialisering.

Denne manglende tro på deres evner og kompetencer kan ses som et udtryk for tidligere rekyler, der har medført denne mistillid til sig selv. Derudover bliver socialarbejderens forståelse sat i spil, da denne skal forstå hvilke rekyler der har været grundstenene i den mistillid der opstår i mødet om handleplaner. Ydermere bliver socialarbejderens tiltro til den indsatte også tydeliggjort i følgende, da den indsatte mangler troen på sig selv, og for at denne mistillid kan formindskes, skal socialarbejderens tiltro og positive menneskesyn træde i kraft. Dette ses i følgende citat:

“ [...] Det er også nogle gange bare mennesker der virkelig har mistet troen på dem selv og hvad de egentlig kan [...] de mest ressourcestærke af dem de stiller måske krav, men jeg oplever faktisk mere hvis du har siddet her en 8-10-12 år eller et eller andet så er du faktisk måske mere taknemmelig over at der endelig begynder at være nogle ting der kan lykkes. Jeg synes, jo rockerne kan godt have lidt mentalitet at jamen de skal jeg have og det har jeg ret til og sådan lidt [...] Sådan det er mit krav når du sidder herinde og frihedsberøvet altså.”

(Socialarbejder 3)

De indsatte er i ovenstående citat præget af en målrettethed og en aktiv egenskab, da rockerne føler sig berettiget til specifikke tilbud, og dette ønske om bestemmelse over egen skæbne er netop et udtryk for de to egenskaber. Ud fra ovenstående citat kan dette ses i sammenhæng med den integrerede fase, eftersom at de indsatte der har siddet inde i længst tid ofte er dem som stiller krav til job- og uddannelsespræferencer. Ligeledes interagerer de indsatte med andre indsatte under deres afsoning, og det er også socialarbejderens oplevelse at de indsatte lærer fra andre indsatte, eksempelvis at nogen indsatte specifikt ønsker et svejskursus. Dette er for nogen ikke muligt eftersom den indsatte er på en afdeling hvor

dette ikke tilbydes, og for at kunne komme over på afdeling B kræver det at den indsatte forlader den pågældende bande. Dertil hvis den indsatte forsøger at forlade banden skal politiet være inde over, i så fald den indsatte ikke har reelle planer om exit. I den forbindelse er det også socialarbejderens opfattelse at det er rockerne der afprøver systemet i forhold til deres muligheder, hvilket fremgår i følgende citat:

“[...] jeg tror hurtigt de lærer hvad der er muligt og hvad der ikke er muligt herinde men. Det kan sagtens være at min kollegaovre på B ville have en anden opfattelse [...] ja ja, de prøver rigtig meget man kan sige, altså rockerne de ved jo godt at de ikke har så mange muligheder, men de kan godt lide at prøve til i systemet” (Socialarbejder 3)

I det ovenstående citat kan man se at rockerne på afdelingen er bevidste om at de ikke har særlig mange muligheder, men at de alligevel prøver at få adgang til resocialiserings tilbud. Videre udtaler socialarbejder 3 at de fleste der sidder på vedkommendes afdeling, har været inde i fængslet tidligere. Dette stemmer overens med Clemmers integrerede fase, om at de indsatte der i en længere periode befinder sig inden for fængselssystemet er mere tilbøjelige til at spørge efter tilbud der findes inden for fængselssystemet.

Socialarbejder 5 beskriver hvordan de oplever, at de indsatte får adgang til biblioteket, og herunder kan låne bøger, hvorefter nogle af dem låner straffeloven, for at finde paragraffer der kan understøtte deres rettigheder som indsatte, herunder ønsker om forskellige privilegier. Dette beskrives i følgende:

“[...] jeg tror også det er sådan lidt det der med at de føler sig uretfærdigt behandlet, det gør de jo stort set alle sammen, den eneste rettighed de har derinde, det er jo at klage. Så det gør vi, vi har også tiden til det og hvis de er rigtig gode så, har vi et bibliotek hvor de må låne bøger, så låner rigtig meget straffeloven. Så sidder de og finder på paragraffer for ting de gerne må og ikke må [...]” (socialarbejder 5)

Dertil kan der ud fra citatet ses en kobling på både overgangsfasen, eftersom de indsatte forsøger at kæmpe for deres rettigheder gennem biblioteket og straffeloven, og den integrerede fase, da nogle af de indsatte gennem lovgivningen stiller forskellige krav til socialarbejderen omkring forskellige tilbud, og job- og uddannelsespræferencer, eftersom de indsatte med tiden, er bevidste om hvad de må og ikke må.

I overgangsfasen beskriver den ene socialarbejder hvordan de klager over store og små ting, og hertil har vi haft interesse i at høre, jf. Clemmer i den integrerede fase, om disse klager aftager over tid, da den indsatte ville være blevet integreret til fængslets mekanismer, og derfor ikke oplevede de samme irritationer som tidligt i afsoningen. Hertil beskrev socialarbejderen hvordan det specielt i starten af afsoningen var præget af mange "lige gyldige" klager som vaskepulverets lugt m.m., men dette fyldte ikke meget senere i afsoningen.

[...] eller også er det agurken, der er rådden eller de larmer eller de gør ja, ork ja, eller vaskepulveret lugter, [...] Det er rigtigt det aftager stille og roligt så bliver de til sidst så bliver de sådan lidt nå altså [...] ja men i starten (Socialarbejder 3)

Samtidig beskrev en anden socialarbejder hvordan vedkommende havde oplevet at de indsatte, ikke klagede meget, men forklarede dette ved at de fleste indsatte har været i fængsel før, og de derfor havde stiftet bekendtskab med Kriminalforsorgen.

"Jeg tror det er mere en generelt ting fordi at, ja det er det også altså, det er jo ikke. Der er ikke så mange af dem nede ved os som for nyligt er blevet indsat" (Socialarbejder 4)

Dertil kan det også relateres tilbage til Clemmers teori om at den indsattes overgangsfase foregår i varetægten, arresthuse eller åbent fængsel. Derfor kan den indsattes overgangsfase være blevet "gennemført" inden deres endelige afsoning i det lukkede fængsel.

Delkonklusion:

For at besvare vores problemformulering om hvilke udfordringer og muligheder der kan være i det institutionelle forhold i mødet mellem socialarbejder og indsat, fandt vi det relevant at inddrage Clemmers teori om prisonisering, der belyste nogle af de problematiske aspekter af afsoningen, såsom identitetskrise, os-dem kultur, og samarbejdsvanskeligheder. Vi fandt at identitetskrisen oftest blev beskrevet i relation til slutningen af afsoningen, og var derfor ikke medvirkende til at opretholde et problematisk møde mellem socialarbejder og indsat. Os-dem kulturen synes at være problematisk i arbejdet med indsatte, da denne er dominerende, men socialarbejderne - på baggrund af deres manglende uniform og autoritære position - var ikke berørt af denne, og blev inkluderet i "os" aspektet af de indsattes modsætningskultur.

Samarbejdsvanskeligheder beskrev informanterne i relativ enighed som værende næsten ikkeeksisterende, og dette på baggrund af at mødet med socialarbejder er frivilligt. Der blev dog nævnt, at dette samarbejde er skrøbeligt, da en leder kan slutte samarbejdet med samtlige bandemedlemmer, uden socialarbejderen har mulighed for at påvirke denne beslutning. I forhold til motivationsarbejde kan vi se at det begynder i det indledende møde med de indsatte, idet der sker en RNR-screening og socialarbejdernes forsøg til at motivere de indsatte så meget de kan. Dog er motivationsarbejdet begrænset eftersom bandekriminelle ikke har adgang til adfærdsprogrammer og må kun få skoleundervisning.

Overordnet fandt vi, at det motiverende arbejde er påvirket af prisoniseringsgraden, der i sidste ende påvirker det resocialiserende arbejde. Hvis de indsatte har længere domme, har de behov for resocialiseringstilbud, men det er ikke nødvendigt de må modtage dette, på baggrund af §81a.

7.3 Analyse af de relationelle forhold:

I analysen af de politiske forhold beskriver vi hvordan socialarbejderne i fængslet forstår begrebet resocialisering, og hvordan de arbejder for at skabe en relation til disse indsatte. Da vi igennem specialet er blevet bevidste om, at det er vigtigt der bliver dannet en relation til de indsatte, for at kunne arbejde motiverende, samt relevansen i, hvilken form for social kontrol socialarbejderen bruger, for at kunne bevare denne relation. Eksempelvis som beskrives i analysen om de politiske forhold, at socialarbejderen er i "højere" kurs end fængselsbetjentene.

Som tidligere beskrevet arbejder socialarbejderne ikke på at få den indsatte til at komme ud i et liv uden kriminalitet, men derimod til at give de indsatte redskaber til hvordan de kan "konsekvensberegne" sine handlinger. Denne analysedel vil belyse hvilke muligheder og udfordringer socialarbejderen kan have ved at motivere de indsatte, til at kunne "tænke før de handler", og derfra formindske deres kriminalitet. Endvidere vil denne analysedel undersøge det eksisterende forskning om recidivisme i USA, og analysere dataene fra specialet i relation til dette. I denne analysedel vil vi undersøge motivationsarbejdet ved socialarbejderne, ved at benytte os af Revstedts teori.

Relations arbejde

Vi har i vores interview spurgt vores informanter hvordan de arbejder motiverende, hvortil de svarede at de gør sig synlige på gangene, så de indsatte lærer dem at kende. Den ene informant fortalte at vedkommende forsøger at danne en relation med de indsatte, gennem sociale aktiviteter. Dette kan refereres tilbage til analysen om de politiske forhold, hvor Revstedts begreb om relations arbejde samt de seks følelsesindstillinger blev inddraget. I følgende afsnit vil vi analysere videre på Revstedts begreb om relationsarbejdet.

Vi havde interesse i at høre, hvordan informanterne opbyggede relation til de indsatte, og hvordan dette kom til udtryk, hvori en af informanterne svarede at de kommer til at kende de indsatte, når de sidder med dem en og en. Dette tydeliggøres også i den eksisterende forskning om Catch-22, der beskriver vigtigheden i at foretage 1:1 sessioner undervejs med de indsatte, for at kunne observere de fremskridt de indsatte har. Vi antager også disse møder kan være med til at opretholde den tillidsfulde relation, ved at de indsatte får opbygget en relation til socialarbejderne, og på denne måde kan den indsatte føle sig trygge til at smide

sin facade. Heraf ville de indsatte føle sig trygge til at fortælle hvad den indsatte føler og tænker, uden at skulle virke hård. Dette svar har en anden informant også fortalt vedkommende oplever, og dette anser de for en god relation til den indsatte. Ved at der er denne gode og trygge relation til den indsatte, vil der være mulighed for at socialarbejderen kan arbejde mere resocialiserende, da socialarbejderen via relationen vil finde ud af flere informationer omkring den indsatte, og på baggrund af det kunne hjælpe den indsatte med at forstå hvilke ændringer der skal til.

Endvidere mener socialarbejderne at tilgængelighed er vigtigt for det motiverende arbejde. En socialarbejder mener at vedkommendes motiverende arbejde primært sker ved at denne er synlig på afdelingen.

“Det er simpelthen ved at være synlig på afdelingen og snakke om alt og ingenting”

(Socialarbejder 4)

Dette kan kobles på Revstedts motivationsarbejde da dette både viser engagement og kan ses som et forsøg på at skabe en relation til de indsatte og dermed løse potentielle kontaktrebus. Dette ses også ved socialarbejder 3 som hele tiden har sit kontor åbent for de indsatte hvor de kan snakke privat om ting, som de indsatte muligvis ikke føler sig trygge til at snakke om på afdelingen på grund af deres bande tilknytning.

Motivationsarbejde

Overstående beskriver kort hvordan socialarbejderne danner en relation til de indsatte. I dette afsnit vil vi komme ind på hvordan denne relation danner grundlag for muligheden for at motivere de indsatte til at blive resocialiseret. Herfor har vi spurgt informanterne ind til, hvordan de arbejder motiverende.

“[...] jeg tror jeg prøver, altså jeg forsøger i hvert fald så vidt muligt at gribe de bolde de selv ligger og kommer op med.” (Socialarbejder 5)

Ovenstående citat kan relateres tilbage til Revstedts begreb om tiltro. Når socialarbejderen beskriver hvordan vedkommende griber de bolde, de indsatte kommer med, antager vi dette er et udtryk for socialarbejderens tiltro til borgeren og dennes ressourcer. Endvidere kan dette være et udtryk for, jf. Catch-22, at socialarbejderne empower de indsatte til at vælge en ny vej. Dette kommer til udtryk, ved at socialarbejderne går i dybden med de ønsker de

indsatte kommer med, i stedet for at forkaste ønskerne. Ydermere er dette et tegn på, at den indsatte har en grad af manifest motivation, siden de på eget initiativ foreslår generelle ønsker om enten kurser, undervisning eller andet, hvilket indikerer at de er motiverede for at få noget hjælp, og ændre deres skæbne. Dertil er begrebet om målrettethed også relevant at inddrage, fordi de indsatte er målrettede og vil tage styringen over den retning deres skæbne og fremtid skal se ud. De indsattes målrettethed i deltagelse i enten uddannelse, kurser eller andet, giver bedre muligheder for det resocialiserende arbejde. Når de indsatte selv aktivt vil modtage hjælp, bliver det nemmere for socialarbejderen at resocialisere. Endvidere kan man også udlede engagement hos socialarbejderen i det ovenstående citat. Socialarbejderen griber fat i de bolde der kommer vedkommendes vej, dette er et tydeligt tegn på at socialarbejderen er engageret i den indsattes motivation om forandring og ikke kun arbejder med dem fordi det er vedkommendes arbejde. Derudover kan det udledes, at socialarbejderen har løst det eventuelle kontaktrebus der kan have været forinden, da den indsatte rækker ud med ønsker om hjælp og tiltag, og derfor har en tillid til at socialarbejderen vil den indsatte det bedste.

Et eksempel på socialarbejderens motivationsarbejde kommer endvidere til udtryk ved en af informanterne, der nævner en aftale vedkommende har lavet med en indsat. Den indsatte har vist truende adfærd overfor sin kæreste, og informanten har med den indsatte aftalt, hvis den indsatte kan afholde fra truende adfærd i en måned, køber informanten en burger fra Burger King til den indsatte som belønning. Eksemplet viser at informanten giver den indsatte nogle værktøjer i forhold til ændring af talemåde frem for truende adfærd. I ovenstående kommer det til udtryk at informanten observerer disse episoder ud fra et bredere perspektiv, da der også er fokus på kærestens ve og vel. Socialarbejderen nævner hvordan denne indsat har oplevet svigt gennem hele barndommen, og sætter derfor hans handlinger i perspektiv til hans opvækst, og beskriver hvordan, på trods af den indsattes alder af 27, at vedkommende kognitivt er 12 år, for at beskrive hvordan hans mentale evner er en refleksion af sine opvækstvilkår. Det lave kognitive niveau indikerer at socialarbejderen skal tilgå arbejdet anderledes, hvilket vil være en udfordring for det resocialiserende arbejde, fordi de vante metoder og teorier ikke kan benyttes i denne sammenhæng. Endnu en gang kan vi også se engagementet fra socialarbejderen, vedkommende er kommet med en løsning som tydeligt viser at vedkommende har lyttet til den indsatte og gør hvad socialarbejderen kan inden for

de institutionelle rammer. I forhold til motivationsarbejde mener Revstedt at handlinger er vanskeligere at se bort fra end ord og følelser, og dermed bliver socialarbejderens handling vigtigere i forhold til den indsatte motivationsarbejde. Denne indsats vidner om at der findes en mulighed for socialarbejderen at være kreativ i dette resocialiseringsarbejde, da vedkommende finder muligheder i at arbejde resocialiserende med den indsatte på trods af, at den indsatte ikke har mulighed at få tilbudt nogle resocialiseringsprogrammer.

I vores eksisterende forskning om recidivisme rate af bandeindsatte, fremkommer det at en vigtig grundsten i formindsket recidivisme blandt bande kriminelle, er at de træder ud fra deres bande. Gennemgående ser vi at socialarbejderne i fængslet forsøger at få de indsatte til at forstå at de vil få flere muligheder hvis de reelt overvejer at træde ud fra deres bande eller rockerklub. En af socialarbejderen pointerer, hvordan adgang til en computer kræver at den indsatte beslutter sig for at træde ud af en bande eller rockerklub. Vi har tidligere analyseret på de politiske forhold der kan give muligheder eller udfordringer, og dette er et tegn på nogle af udfordringerne. Disse udfordringer gør sig gældende i specialets tre analytiske kontekster, fordi de politiske bestemmelser på området vedrørende bande- eller rockertilknytning påvirker de institutionelle forhold som uddannelsesgang, men også det relationelle, eftersom de ikke kan tilbyde resocialiseringsprogrammer til de indsatte. Dermed påvirkes socialarbejdernes muligheder for resocialisering af indsatte af alle tre dele, der i en forstand hænger uløseligt sammen.

“Altså sådan deres overvejelser også. Det er faktisk deres overvejelser over hvorfor det er vigtigt for dem at være i den der bande.” (Socialarbejdere 2)

Det kan være værd at nævne at socialarbejderne ikke kun tager de indsatte ord på at de træder ud fra deres kriminelle miljø. De indsatte bliver nødt til at udvise troværdighed og hvis socialarbejderen ikke synes den indsatte motivation er troværdig forsøger de at fraråde den indsatte til at forsøge med useriøse forsøg til at få adgang til flere ydelser, som for eksempel adgang til exit-programmer. Denne frarådelse indebærer ikke at socialarbejderen giver op på den indsatte, tværtimod er dette et udtryk for ærlighed, jf. Revstedt, da socialarbejderen forsøger at være oprigtig inden for den indsatte muligheder og de konsekvenser der kan ske, hvis den indsatte ikke tager sin udtrædelse af banden eller rockerklubben seriøst.

*[...] jeg prøver at være autentisk jeg prøver ikke at være sådan en skrankepave [...] Der er ikke noget højtideligt ved at komme ind på mit kontor og jeg bander som en havnearbejder
[...] jeg siger tingene til dem som jeg tænker det [...] (Socialarbejder 3)*

Socialarbejderen giver udtryk for de indsatte tidligere har mødt fagpersoner der har forsøgt at udvikle og skabe en kunstig boble af at den indsatte skal bringes sikkert videre til et liv uden det kriminelle miljø. Ligeledes i mødet med den indsatte tager socialarbejderen udgangspunkt i nuet, og hvordan den indsatte har det i de forskellige situationer, hvilket muliggør at socialarbejderen følelsesmæssigt når ind til de indsatte. Hermed beskriver socialarbejderen sin metode i mødet med de indsatte som værende uortodoks, samtidig med den beskrives som noget af det mest reelle de har mødt. Fordi socialarbejderen er uortodoks og samtidig reel, kan dette være med til at løse kontaktrebus, fordi der sættes relation til tidligere socialarbejdere der har arbejdet med en kunstig boble. Socialarbejderen beskriver hvordan vedkommende ikke vil agere som en skrankepave, og sætter det i relation til de indsattes tidligere erfaringer med andre socialarbejdere, der har skabt en kunstig boble. Denne beskrivelse tegner et billede af socialarbejderens phronesis, fordi vedkommende gør brug af sin praksiserfaring, og andres, til at vurdere sin egen tilgang til mødet, og agerer herefter. Hvis denne reelle tilgang kan løse kontaktrebusen, kan dette muliggøre det resocialiserende arbejde. Dette er en del af det relations skabende ved motivationsarbejdet, hvilket har en vigtig betydning for at motivationsarbejdet skal fungere, jf. Revstedt.

Udover sin uortodokse måde at håndtere de indsatte på, går socialarbejderen meget op i ærlighed, hvilket kommer til udtryk i følgende:

“ [...] altså de bliver ikke gældfri [...] Det koster 8-900.000 at blive dømt i en stor sag [...] og de sagsomkostninger dem falder der renter på, så når du kommer ud, skylder du langt over en million til 8% i rente [...]” (Socialarbejder 3)

Denne oprigtighed, eller ærlighed, er endvidere en manifestering af Revstedts begreb, fordi denne socialarbejder ikke bygger videre på antagelsen om at skabe en kunstig boble, men ved at tale med den indsatte ud fra de reelle forhold der gør sig gældende for den indsattes fremtidsmuligheder. Endvidere tyder dette også på socialarbejderens engagement og forståelse, fordi socialarbejderen har forståelse for at den indsatte, qua sin retssag og dom, har en gæld på den anden side af fængslet der skal afbetales hvilket er svært med et

minimumslønnet job med plettet straffeattest. Engagementet er netop også udtrykket ved, at socialarbejderen ved at nævne den her gæld giver udtryk for, at vedkommende synes det er uretfærdigt og at denne gæld vil have negative indflydelser på den indsatte fremtid.

Den gæld socialarbejderen nævner som en forhindring, er der imidlertid også fokus på i flerårsaftalen, jf. Eksisterende forskning. Aftalepartierne er enige om at indsatte, der efter endt afsoning ikke begår ny kriminalitet inden for fem år, kan få gældssanering. Ved denne mulige gældssanering antager vi, at det kan være en god mulighed for socialarbejderen, ved at benytte mulig gældssanering som motivation for resocialisering.

Magtesløshed

Med henblik på vores forforståelse om der kunne være mulighed for samarbejdsvanskeligheder med de indsatte, spurgte vi informanter om de kunne få en følelse af magtløshed qua deres svar om samarbejdsvanskeligheder, jf. Analyse af de institutionelle forhold.

Flere af informanterne nævner, at samarbejdet med de indsatte er frivilligt, hvorfor der sjældent opstår samarbejdsvanskeligheder. Vi analyserede på, at der trods manglende samarbejdsvanskeligheder, ikke altid var samarbejdsvillighed. Dertil spurgte vi, hvad socialarbejderne gjorde i den situation, hvor de indsatte ikke ville deltage i møder. En af informanterne nævner, at tilbuddet kan sættes i relation til en service, og hvis de indsatte ikke vil, så får de "standard minimum", jf. Flerårsaftalen, og kun de nødvendige aspekter af samarbejdet, netop RNR-screening og handleplaner.

"Jeg vil da gerne indrømme jeg ikke ligger søvnløs om natten for at jeg ikke har gjort andet"

(Socialarbejder 3)

I ovenstående citat beskriver socialarbejderen hvordan vedkommende ikke ligger søvnløs om natten, hvis de indsatte ikke vil tage mod disse tilbud. Dette kan ledes tilbage til socialarbejderens phronesis, og det faktum at denne socialarbejder er den af informanterne, der har været ansat længst tid i det pågældende fængsel. Denne erfaring i relationsdannelsen er endvidere et udtryk for, at socialarbejderen ikke vil pålægge krav om tilbud til indsatte, og ej heller vil forsøge at fremprovokere en lyst fra de indsatte, kan ledes tilbage til sin

anciennitet i fængslet, og muligvis tidligere oplevelser med forsøg på at fremprovokere samarbejde med indsatte, der ikke ønsker dette. Det, at socialarbejderen har arbejdet i fængslet i længere tid, og sin anciennitet, kan være et tegn på at deres beskyttelsesdragt er bedre, fordi de har mere erfaring med indsatte. Denne tilgang er også et udtryk for at de indsatte ikke føler sig påtvunget til at begynde på noget, de ikke har lyst til, hvilket kan give muligheder for socialarbejderen, i og med at de så kun har indsatte der ønsker forandring.

På trods af forklaring på manglende samarbejdsvillighed, nævner de fleste informanter, at den manglende samarbejdsvillighed fra de indsatte, ikke afholder socialarbejderne fra at komme tilbage igen dagen efter eller ugen efter, for at vise at de stadig er til stede, så snart den indsatte føler sig klar. Den ene informant fortæller endvidere, at hvis den indsatte absolut ikke ønsker hjælp, bliver den indsatte bare lukket ud efter afsoning, og hvilket ikke påvirker socialarbejderen.

“Jeg kan godt nogle gange sådan tænke, det var sgu ærgerligt fordi her kunne vi have gjort noget godt og det ville han ikke, [...]. Så jeg tror at man er nødt til at have den følelse af at vi gør hvad vi kan hvis de vil, og hvis ikke, så er det på eget ansvar.” (Socialarbejder 5)

Citatet beskriver hvordan Revstedts begreb om beskyttelsesdragten bliver brugt af socialarbejderne, de fralægger sig ikke et ansvar, men som socialarbejderen tidligere har nævnt, skal de ikke have en ide om at redde de indsatte. Dette kommer også til udtryk i citatet, hvor informanten beskriver at vedkommende godt kunne have hjulpet den indsatte, men det ville den indsatte ikke. Til trods for den indsatte ikke ønsker hjælp, føler socialarbejderen sig ikke magtesløs over dette, for socialarbejderen vil forsøge igen de efterfølgende dage, og hvis det slet ikke lykkedes, giver socialarbejderen udtryk for, at vedkommende har forsøgt.

I andet analyseafsnit undersøgte vi, hvorvidt socialarbejderne kunne pålægge sanktioner i undervisningssituationerne, og dertil ville vi også undersøge, hvorvidt socialarbejderne på afdelingerne kunne pålægge sanktioner. Dertil undersøgte vi, i relation til den sociale kontrol, om de kan pålægge sanktioner på baggrund af gruppens egen forforståelse om at udøvelse af sanktioner vil påvirke relationen mellem de indsatte og socialarbejderen.

“Det er måske også derfor der ikke er nogen konflikt [...] jeg sidder ikke med nogen position til at bestemme noget alene og Jeg kan ikke tage noget fra dem” (Socialarbejder 3)

Dette var ikke tilfældet, hvortil den ene informant endvidere svarede at dette var vedkommende tilfreds med, da det ellers ville kunne give nogle konflikter i relationen til den indsatte. Ud fra Revstedt kan det også antages som en beskyttelsesdragt, at socialarbejderen ikke har noget med direkte formel kontrol at gøre, jf. Balvig. Det at socialarbejderen ikke har med direkte kontrol at gøre, muliggør endvidere også deres muligheder for resocialisering, fordi deres relation til de indsatte ikke er påvirket af denne magtbalance.

Recidivisme

Under vores litteratursøgning fandt vi det interessant at undersøge hvorvidt international forskning fandtes på recidivisme området vedrørende bandemedlemmer. Hertil ville vi specifikt undersøge recidivisme blandt indsatte, for at understrege fokusområdet omkring resocialiseringsarbejde i en sådan institution. Hertil fandt vi et amerikansk studie, der undersøgte recidivisme rate blandt tre grupper af indsatte; gadebander, fængselsbander og ikke-bandemedlemmer. Dette studie ville vi referere tilbage til egen undersøgelse, ved at spørge informanterne ind til deres oplevelse af recidivisme. I første omgang spurgte vi vores informant i første interview, for at høre om der fandtes generelle statistikker på området. Informanten kunne ikke finde det, men oplevede at der var en del gengangere.

Dette oplever nogle af de andre socialarbejdere også. De, der har været ansat i fængslet i længere tid, kan derfor se hvor mange, der kommer tilbage igen. Den ene informant kom med et bud, hvor vedkommende mente det cirka var hver tredje der kom tilbage. Det, at socialarbejderne forsøger at arbejde resocialiserende, men samtidig oplever mange af de indsatte kommer tilbage i fængslet igen, er et tydeligt tegn på et rekyl. Recidivismen blandt indsatte må ansues at være det største rekyl, i resocialiseringsarbejdet, og dette påvirker endvidere socialarbejderens beskyttelsesdragt. Rekylet er en udfordring i det sociale arbejde, fordi det er et udtryk for, at det resocialiserende arbejde er mislykkedes. En anden informant nævnte:

“ [...] oplevet at der er mange der kommer tilbage igen til fængslet, også nogle af dem jeg havde troet på der ville klare det. Der er rigtig mange gengangere. [...] der kan man godt ind i mellem få en fornemmelse af at det ikke har hjulpet alligevel [...] Men vi er nødt til at tro på at det hjælper lidt” (Socialarbejder 2)

Som socialarbejder 2 nævner, kan vedkommende opleve at de indsatte rekyler er demotiverende, men socialarbejderne må alligevel opretholde håbet om at deres arbejde har en indvirkning. Dette integrerede håb i socialarbejderen er meget vigtigt i forhold til motivationsarbejdet af latent motiverede personer.

Denne informant nævner blandt andet et eksempel med sit arbejde, hvori vedkommende havde en indsat der var medlem af rockergruppen Satudarah MC, og gav udtryk for ikke at ville forlade gruppen. Den indsatte blev tilknyttet en uddannelse på niende klasses niveau, og fortsatte så helt til HF-uddannelsen. Socialarbejderen nævner hvordan denne indsatte var kvik og motiveret for at modtage undervisning. Derudover nævner vedkommende:

"[...] om han har opgivet kriminalitet, det tør jeg ikke sige men han er i hvert fald gået ud af Satudarah" (socialarbejder 2)

En af de andre socialarbejdere nævner også sit bud på resocialisering. Denne socialarbejder nævner at, ved at arbejde med de indsatte, kan man måske formindske kriminaliteten eller voldelige handlinger til hver tredje gang, hvori socialarbejderen mener man har arbejdet resocialiserende. Dette er et tegn på at socialarbejderen arbejder motiverende, eftersom motivationsarbejde, ifølge Revstedt, er en proces med mange små skridt. Det er også et tegn på et rekyler, dog er dette noget der er normalt i forhold til motivationsarbejdet ifølge Revstedt. Revstedt beskriver rekylet som noget der kommer, og jo længere inde i motivationsarbejdet man er, jo sjældnere vil dette forekomme. Hvis motivationsarbejdet lykkes, behøver man ikke udelade rekyler. Formindsket og sjældnere rekyler er et tegn på en succesfuld motivation. Dette kan knyttes til ovenstående citat, hvor socialarbejderen ikke ved, om den indsatte har opgivet kriminalitet, men i hvert fald ved, han har forladt rockerklubben.

Delkonklusion

Undervejs i analysen fandt vi, at socialarbejderen gør meget ud af at arbejde motiverende, dette gør de blandt andet ved at være synlig for de indsatte, uanset om de ønsker hjælp eller ej. De fortalte endvidere at de samtidig arbejder på relations dannelse ved at have sociale arrangementer på de afdelinger det er tilladt. Derudover er selve samarbejdet mellem socialarbejdere og de indsatte frivilligt, og den indsatte bestemmer selv hvorvidt de vil indgå i samarbejdet. Dette gør det muligt for socialarbejderen at arbejde resocialiserende, da de har tid til at lytte og snakke med den indsatte, og vide at den indsatte lytter til hvilke

muligheder der er og hvad der skal til for at det kan lade sig gøre. Det gør sig også gældende ved at socialarbejderen får en god relation til den indsatte. Derudover var begrebet om magtesløshed hos socialarbejderne ikke til stede, fordi socialarbejderne gav udtryk for at de sjældent oplevede samarbejdsvanskeligheder, og hvis dette skulle opstå, ville de ikke gøre mere ved det.

Yderligere udtrykker socialarbejderne fem af de følelsesindstillinger der kræves for at motivere latent motiverede indsatte. Ærlighed kommer til udtryk sammen med engagement og forståelse, fordi socialarbejderne giver udtryk for hvor svært det er at resocialisere bandemedlemmer, både for at sige at man ikke skal forvente at man fuldstændig resocialiserer, men også fordi de kommer ud med en stor gæld til staten, der også påvirker deres muligheder for resocialisering. Tiltro ses i forhold til at socialarbejderne nævner, at de tager imod de forslag de indsatte kommer med, med en ærlighed i hvorvidt det kan lade sig gøre. Håb kommer til udtryk ved, at socialarbejderne bibeholder håbet på trods af recidivisme.

Yderligere virker det som at socialarbejderne har realistiske forventninger og har det menneskesyn som ifølge Revstedt kræves for at udføre motivationsarbejde, nemlig at ingen er håbløs.

Endvidere ville vi finde ud af hvordan der bliver motiveret for at de indsatte vil kunne leve et liv uden kriminalitet, derfor har vi også i denne analyse del beskæftiget os med recidivisme, hvortil vi kunne inddrage vores eksisterende forskning, der netop undersøgte recidivisme i Arizona i USA. Vores informanter gav udtryk for en relativ høj recidivisme rate blandt de bandeindsatte i fængslet.

8.0 Diskussion

Vores speciale har haft til hensigt at undersøge følgende problemformulering:

Hvilke udfordringer og muligheder kan identificeres i mødet mellem indsatte med tilknytning til bander og socialarbejderne i et lukket fængsel? Hvordan påvirker dette socialarbejdernes mulighed for at arbejde resocialiserende med de indsatte?

Under opgavebesvarelsen fandt vi flere udfordringer og muligheder i mødet mellem indsatte og socialarbejdere, som påvirkede det resocialiserende arbejde. Vi vil sammenfatte og diskutere de vigtigste udfordringer og muligheder vi fandt ved de tre overordnede temaer fra analysen; det politiske, det institutionelle og det relationelle.

Resocialisering dur ikke, når bandeindsatte ikke må få noget

I den første analysedel søgte vi at analysere på de politiske forhold, der rammesætter det resocialiserende arbejde. På baggrund af dette ville vi undersøge de udfordringer og muligheder de politiske forhold giver det sociale arbejde.

Vi kom tidligt frem til, i vores speciale, at politiske beslutninger havde en stor indvirkning på hvad de indsatte måtte blive tilbudt i fængslet. Vi havde en interesse i de politiske forhold der går forud for mødet med socialarbejdere, fordi vi havde kendskab til bande-pakkerne. Vi fandt dog ud af, at de politiske bestemmelser ikke kun gjorde sig gældende i forhold til lovbestemmelser af strafferammen, men også påvirkede de mekanismer i fængslet, der kan medhjælpe en resocialisering.

Vi havde interesse i at høre hvilke resocialiseringsprogrammer der blev tilbudt til bandeindsatte i fængslet, og hvordan disse fungerede. Ud fra vores interviews fandt vi at LTF-medlemmer og andre bandeindsatte på fokusafdelingen ikke har rettighed til at få tilbudt nogle resocialiseringsprogrammer. Dette blev forklaret som værende en politisk beslutning, til trods for at der i flerårsaftalen står, at der skal være mere fokus på resocialisering, og at de indsatte der vil have hjælp til at komme ud af kriminalitet, skal få den. Derfor er det problematisk, at den gruppe af indsatte der er mest "farlig" for det omkringliggende samfund, og samtidig også den gruppe der udgør størst risiko for recidiv ligesom vores eksisterende forskning fra USA belyser, ikke må modtage nogen form for resocialiserende programmer.

Vores informanter gav alle udtryk for en utilfredshed over ikke at måtte arbejde resocialiserende med disse indsatte.

Det at de indsatte ikke er berettiget til disse tilbud, giver en udfordring i det sociale arbejde, fordi vi fra eksisterende forskning ved (Laursen 2016; Laursen & Pedersen 2016), at resocialiseringsprogrammer vedrørende adfærdskorrigerende har en positiv betydning for resocialisering af indsatte. Det er også blevet forstærket af den internationale forskning fra Storbritannien, der finder at indsatte der har taget del i resocialiseringsprogrammer tager pro-sociale valg under og efter løsladelsen. Det, at de indsatte ikke må modtage nogle tilbud er derfor den største udfordring vi kan identificere i det resocialiserende arbejde. Der er påvist ved flere studier, at adfærdskorrigerende programmer vil have en givende effekt af indsatte.

På trods af dette, har en af informanterne givet udtryk for, hvordan vedkommende og sin kollega har implementeret aspekter af de forskellige resocialiseringsprogrammer i deres arbejde, for at kunne omgå den politiske dagsorden. Hertil benytter de værktøjer fra programmer såsom Anger Management, for at hjælpe de indsatte med at mindske deres negative og voldelige adfærd. Dette er et udtryk for at socialarbejderne finder muligheder inden for den politiske ramme, fordi de bliver kreative i deres møder med de indsatte, og finder måder hvorpå de kan omgå de politiske bestemmelser.

Dette diskussionsafsnit har taget afsæt i den udfordring med at de bandeindsatte vores socialarbejdere arbejder med, ikke er berettiget til at modtage tilbud. Hertil er det interessant, hvordan der i flerårsaftalen står beskrevet, at de forebyggende indsatser skal være omkostningseffektive, jf. Rammerne for det resocialiserende sociale arbejde. Det manglende tilbud til resocialiseringsprogrammer vil ikke være omkostningseffektivt, når vi i gruppen har relateret tilbage til eksisterende forskning om recidiv.

Flerårsaftalens ressourceallokering

Det er gennem specialet blevet beskrevet, hvordan flerårsaftalen er med til at rammesætte arbejdet med indsatte i et fængsel, og flerårsaftalen beskriver hvilke områder der skal tildeles ressourcer til. I den nye flerårsaftale er der fokus på uddannelse, men en af informanterne har beskrevet hvordan det gælder AMU-kurser og ikke almindelige grundskolefag. Informanten nævnte også, hvordan de indsatte kun kunne få tilbudt AMU-kurser, og disse

kurser er afdelingsbestemte. AMU-kurser er i analysen blevet redegjort for, og det er blevet beskrevet hvordan det er et relativt kort kursus, og giver basalt kendskab til blandt andet svejsning og sløjd. Udfordringen er AMU-kursers effektivitet kontra grundskolens. Olesen konkluderer at akademiske evner er med til at mindske recidiv og spørgsmålet er om et kort kursus som AMU er mere effektivt i forhold til resocialisering end grundskole. Vi havde ikke nogle informanter der var undervisere i AMU-kurser, så vi fokuserede vores spørgsmål til grundskoleforløbet.

Dertil har vi spurgt en af vores informanter ind til hvordan grundskoleforløbet foregår, og vedkommende beskrev hvordan LTF-medlemmerne højst må sidde to og to ad gangen og de indsatte på fokusafdeling må ikke flyttes til andre afdelinger, fordi de ikke er ønskede der. Derudover må de heller ikke deltage i undervisning, der tilbydes i andre afdelinger. En af informanterne beskrev, hvordan der er ventetid til at begynde på uddannelse, hvilket kan relateres tilbage til sektioneringen af LTF-medlemmerne, og ressourceallokeringen til AMU-kurser kontra grundskoleforløbene. Denne ressourceallokering kan være med til at forlænge ventetiden til at påbegynde grundskoleforløbet, og ventetiden kan være medvirkende til at der vurderes hvem der har størst behov for uddannelse. Informanten beskrev, hvordan der fra centralt hold var en konsensus om, at indsatte der har en længere dom skal nedprioriteres adgang til grundskolen. Hvis de indsatte måtte sidde flere ad gangen, kunne dette mindske ventetiden, og højne uddannelsestilslutningen, for at sikre at flere indsatte kunne tage del i uddannelse tidligt efter afsoningens start.

Dog findes der mulighed for socialarbejderens argumentation om, at de der er indsat i længere tid får adgang til grundskole, socialarbejder 2 nævner også hvordan vedkommende mener adgangen til grundskolen burde være bedre, eftersom fængselspopulationen i Skandinavien generelt er lavere uddannet og resocialisering af individer til samfundet forbedres af akademiske evner, jf. Olesen. Informanten beskrev mulighederne ved at have indsatte på tomandshånd, ved at der var en frihed i at sidde med de indsatte alene, og der var større mulighed for at de kunne snakke om personlige anliggender.

Udover at undersøge de politiske forhold, havde vi interesse i at undersøge de institutionelle forhold, og hvordan disse forhold udfordrede eller muliggjorde det resocialiserende arbejde.

RNR – lavet til bandeindsatte, hjælper ikke bandeindsatte.

Vi havde interesse i at spørge socialarbejderne hvordan deres arbejde med indsatte fungerede, fra starten af og undervejs i afsoningen. Hertil har de beskrevet, at de udfører RNR-screening i starten af afsoningen. Herefter har vi undersøgt RNR-principperne og har fundet, at denne er inspireret af amerikanske og canadiske studier, og er tiltænkt bandeindsatte. Denne RNR-screening er påtænkt at undersøge deres risiko for andre indsatte, risiko for recidiv, deres behov for uddannelse og andet, og slutteligt deres ansvarlighed. Dog er det interessant, at de i Danmark, på baggrund af politiske beslutninger, ikke må få resocialiseringstilbud, hvilket ikke kan imødekomme deres risiko- eller behovsvurderinger. Vi har gennem det britiske studie fundet, at screening påvirker hvor de indsatte skal placeres i fængslet, og for at beslutte hvilke programmer de skal have, har en positiv indvirkning på deres recidiv. Derfor er det udfordrende at de indsatte ikke får ændret placering ud fra deres risiko, og samtidig ikke får tilbudt programmer, der kan nedsætte deres risiko. En af informanterne beskriver, hvordan de indsatte ikke bliver tilknyttet en afdeling efter RNR-screening, men at sikkerhedsenheden bestemmer placeringen af indsatte, og hvis politiet inden den indsatte afsoning, har besluttet at vedkommende er LTF'er, gråzoneperson eller dømt på baggrund af § 81a, kommer disse i fokusafdeling. Fokusafdelingen er tiltænkt indsatte i 90 dage, og derefter skal de overflyttes til en anden afdeling. Indtil videre bliver de indsatte placeret i denne afdeling meget længere, fordi de indsatte ikke er ønsket i andre afdelinger. Hvis man ud fra RNR vurderede at de ikke var personfarlige eller i lav risiko for sammenstød i fængslet, kunne man argumentere for, at de godt måtte sidde i en fællesskabsafdeling, hvor de ikke er lige så begrænsede og indelukkede som på fokus. Fordi de indsatte ikke må modtage resocialiseringstilbud, bliver RNR ikke en brugbar mulighed for at arbejde resocialiserende.

Udfordringer eller muligheder ved sanktioner

For at undersøge udfordringer i det sociale arbejde med bandeindsatte, havde vi interesse i at undersøge hvorvidt social kontrol kom til udtryk i arbejdet, og hvorvidt socialarbejderne havde mulighed for at pålægge sanktioner. Vi har haft interesse i at undersøge hvordan socialarbejderne har mulighed for at udøve formel eller uformel kontrol, via deres handlinger og sprog og gennem deres eventuelle sanktioner af de indsatte. Dette havde vi interesse i at

undersøge, fordi vi mente den sociale kontrol ville skabe udfordringer i det relationelle arbejde, og herpå ville udfordre resocialiseringen. I starten har vi været opmærksomme på, at vi ikke kan benytte præventiv kontrol, da de er blevet dømt for en lovovertrædelse, og afsoner en dom i fængsel. Derfor har vi haft fokus på den reaktive kontrol, og hvordan denne kommer til udtryk i fængslet, og i situationer med de indsatte.

Hvis bandemedlemmerne måtte modtage resocialiseringstilbud, antager vi, at socialarbejderne har haft mulighed for at yde formel kontrol, ved at have bestemmelsesretten over hvilke indsatte der må tage del i programmerne. Dette på baggrund af, at fængselslæreren gav udtryk for at vedkommende blev spurgt ind til vedrørende hvem der skulle tage del i undervisningen. Vi kunne have haft gavn af at spørge informanterne til deres bestemmelsesgrad, hvis de arbejdede med indsatte der måtte tilbydes nogle resocialiseringsprogrammer.

Derudover mener vi, at ved at fjerne den sociale kontrol fra socialarbejderen, har dette også lettet mødet med de indsatte, fordi der som, jf. Os-dem kultur, bliver tydeliggjort at de indsatte ser socialarbejderne som allierede, da de ikke kommer med det trælse der indebærer sanktioner og ikke er uniformeret.

[Prisoniseringsprocessen er ikke lige så tydelig i et lukket fængsel](#)

Vi har benyttet Donald Clemmers teori om prisonisering for at undersøge hvilken betydning de indsattes indbyrdes relationer kommer til udtryk i mødet mellem socialarbejder og indsatte. Herunder har vi haft interesse i at undersøge hvordan hierarkiet og kulturen har betydning og enten muliggør eller udfordrer i det resocialiserende arbejde. En af socialarbejderne beskriver hvordan der er en leder på afdelingen, der bestemmer hvorvidt de må tale med de ansatte, hvilket kan skabe en udfordring for det sociale arbejde. Dog nævner informanten, at dette ikke er sket endnu, men denne hierarkiske opdeling og bestemmelse kan derfor være en hindring, og udfordring for det resocialiserende arbejde.

Det at de indsatte der primært sidder på lukket afdeling har voldsommere domme, giver også udfordringer for det resocialiserende arbejde, fordi deres lovovertrædelser oftere er voldsommere end hvis man havde undersøgt et åbent fængsel. Dog bliver LTF'erne per automatik indsat på fokusafdeling i et lukket fængsel på baggrund af deres bandetilknytning,

hvilket siger noget om deres indlærte adfærd samt den alvorlige grad af deres lovovertrædelser.

Overordnet fandt vi, at flere træk ved prisoniseringsprocessen gjorde sig gældende ved de bande-indsatte. Særligt har den integrerede fase gjort sig gældende, fordi socialarbejderne også udtrykker at de indsatte har været i fængsel før, og derfor ikke gennemgår en så tydelig identitetskrise og overgangsfase i starten af dennes afsoning, som hvis de afsonede for første gang. Overgangsfasen bliver beskrevet ved at de nyligt indsatte bandemedlemmer skal markere sig, og lige vænne sig til mekanismerne i det pågældende fængsel. Derudover har vi fået forklaret, at de indsatte klager over alt, hvilket også knytter sig til overgangsfasen, men der er uenigheder blandt socialarbejderne i hvorvidt klagerne aftager over tid. En af informanterne mener det er et udtryk for manglende indhold i hverdagen, to af de andre informanter mener det aftager fordi de skal vænne sig til larm, maden og søvnen.

Generelt har vi gennem specialet fået tydeliggjort, at Clemmers teori er funderet ud fra vores forforståelser om hvad et fængselsophold indebærer, hvorfor vi fandt den relevant at benytte. Vi har fundet, at de indsatte gennemgår en prisoniseringsproces, omend vi har en forståelse af, at denne prisonisering ikke er lige så tydelig og markant, som hvis vi havde undersøgt indsatte der afsoner for første gang.

Vi har fundet, at mange af de indsatte har tendens til at have jobpræferencer i starten af deres afsoning, hvilket Clemmer beskriver som en del af den integrerede fase. Det, at de indsatte har disse præferencer forinden, giver endvidere et indtryk af, at de er vant i fængselsituationer, og derfor ikke skal gennemgå en tydelig prisoniseringsproces. Dette giver muligheder for socialarbejderne, fordi de kan gå i gang med resocialiseringsforløb tidligere, end hvis de indsatte skulle gennem overgangsfasen i en længere periode.

[Indlært adfærd spænder ben for resocialisering](#)

Vi har gennem specialet haft interesse i at undersøge, hvilke andre årsagsforklaringer der kan være for de udfordringer der kan være i det resocialiserende arbejde. Hertil har vi blandt andet spurgt, om de indsatte oplever en os-dem kultur. De indsatte er blevet beskrevet af flere informanter som værende skadet fra barnsben, og at de ikke kender til andet end deres bande. Denne beskrivelse er et udtryk for at deres bandetilknytning er kommet af

primærgruppen, tidligt i opvæksten. Sutherland beskriver at jo tidligere individet får tilknytning til gruppen, jo større er risiko for kriminalitet. Vi har fundet fra dansk forskning såvel som amerikansk, at bandemedlemmer generelt er yngre end rockermedlemmer, hvilket også forstærker forståelsen af, at de er mere forhærdede end rockere, hvorfor de er mere udfordrende for det resocialiserende arbejde. De politiske bestemmelser samt deres indlærte adfærd udfordrer derfor det resocialiserende arbejde.

Socialarbejderne er motiverede, på trods af politiske bestemmelser

Vi fandt i analysen, at de socialarbejdere vi interviewede, var motiverede og at de i stor udstrækning forsøgte at formidle de seks følelsesindstillinger til de bandeindsatte jf. Analyse del 2 & 3. De socialarbejdere vi interviewede besad disse seks følelsesindstillinger og arbejdede med dem, på trods at de ikke måtte tilbyde de indsatte resocialiseringsprogrammer. Vi benyttede teorien ud fra den forståelse, at der ville være meget tydeligt kontaktrebus, ved at de indsatte var samarbejdsvanskelige, og modstod alle former for kontakt og arbejde. Det kom frem at de indsatte aktivt vælger at tale med socialarbejderne, og virker meget samarbejdsvillige. Dog vil de ikke modtage exittilbud, men derudover virker de indsatte meget villige til at samarbejde om udarbejdelsen af handleplaner, hvilket især står som overraskende, når dette samarbejde er frivilligt. Denne samarbejdsvillig giver socialarbejderne muligheder for at arbejde resocialiserende, fordi denne samarbejdsvillighed forstærker relationen mellem ansat og indsat, og det letter processen i arbejdet med bandeindsatte.

Vi har gennem specialet undersøgt socialarbejdernes muligheder for det resocialiserende arbejde, og herunder har vi beskrevet hvordan socialarbejderne var kreative i mødet med indsatte der rent politisk ikke må få tilbudt noget. Denne tilgang vidner om deres motivation for at arbejde resocialiserende med de indsatte, og de muligheder de finder, ved at inkorporere aspekter fra programmer, uden at tilbyde programmerne på trods af de snævre politiske rammer.

Den indlærte adfærd vi har diskuteret i forrige afsnit, tydeliggør den proces og de rekyler der kan påvirke socialarbejderens muligheder for resocialisering negativt, men de ansatte tydeliggør flere gange i interviews, at de tager udfordringen op, og virker meget motiverede

til at fortsætte med de bandeindsatte, på trods af den forståelse for den risiko af manglende motivation fra de indsatte side. Det er et tegn på at socialarbejderen besidder det syn der kræves for at, ifølge Revstedt, udføre motivationsarbejde, nemlig at ingen er håbløse og det kan altid ske en lille forandring til det bedre.

9.0 Konklusion

I det følgende afsnit vil vi opsummere delkonklusionerne fra hver analysedel og dermed besvare vores problemformulering:

Hvilke udfordringer og muligheder kan identificeres i mødet mellem indsatte med tilknytning til bander og socialarbejderne i et lukket fængsel? Hvordan påvirker dette socialarbejdernes mulighed for at arbejde resocialiserende med de indsatte?

Vi har i vores analyse, lavet delkonklusioner vi nu vil konkludere ud fra, med fokus på forrige diskussionsafsnit. Overordnet søgte vi at undersøge de udfordringer og muligheder der kan identificeres i mødet mellem indsatte med tilknytning til bander og socialarbejderne.

Problematikker i mødet mellem socialarbejder og bandeindsatte

Specialet har fundet at de største udfordringer, der går forud for mødet mellem socialarbejder og bandeindsat, er den politiske dagsorden herpå. Politikkerne har vedtaget en række beslutninger og love, der skal sikre at man straffes for hård bandekriminalitet. Herunder nævnes især § 81a, fokus-afdelinger og flerårsaftalen. § 81a har gjort at bandemedlemmer bliver straffet hårdere hvilket fører til længere straffe og færre tilbud hvis de ikke anses for at være klar til at forlade bande eller rocker miljøet, hvilket udfordrer det resocialiserende arbejde. Fokus-afdelinger, hvor bandemedlemmerne primært sidder, har ikke adgang til uddannelses tilbud, hvilket gør at flerårsaftalens resocialiserende tilbud ikke kommer de bandeindsatte til gavn. En anden faktor, som vi kan konkludere der kan være udfordrende, er som socialarbejderen fortæller, hvis bandelederen siger der ikke må samarbejdes med socialarbejderen.

Primært bliver der opstillet udfordringer i mødet, som stammer af institutionelle og politiske forhold. Fokusafdelinger er skabt i lukkede fængsler, for at placere særligt farlige indsatte, ved at der i disse afdelinger højst må være to og to indsatte der sidder sammen ad gangen.

På baggrund af §81a bliver alle, der er dømt på denne paragraf, placeret på fokus-afdeling. Derudover bliver alle LTF'erne placeret her, da deres bande er ulovlig, og de er alle blevet dømt efter paragraffen. Dette inkluderer også gråzone-personer, som politiet har vurderet til at have en løs tilknytning til banden, hvorfor det ikke er alle der er registreret som medlemmer. Denne placering kan medføre at individer der ikke tidligere har vurderet sig som værende LTF-medlemmer, bliver en del af banden på baggrund af deres afsoning. Informanterne beskriver hvordan denne fokus-afdeling skal være med til at forhindre yderligere rekruttering til banderne fra fængslet, men der kan stadig forekomme rekruttering af indsatte med løs affilierung til banden, der senere kan blive et fast medlem.

Derudover er en af de store udfordringer i mødet mellem ansat og indsat, at de fleste indsatte har været i fængsel før, hvorfor de vurderes som inkarnerede kriminelle. Dertil er Clemmers teori relevant at benytte, fordi den integrerede fase er meget tydelig med disse indsatte, og overgangsfasen er lidt tvetydig, og lidt svær at give et overordnet blik af de indsatte. Vi fandt blandt andet i vores anden analysedel, at socialarbejderens mulighed for det resocialiserende arbejde er påvirket af prisoniseringsgraden. Prisoniseringsprocessen er i specialet benyttet for at beskrive den tillæring til en afsoning, de indsatte gennemgår under fængselsopholdet. En anden tillæring kan forklares med Sutherlands teori om indlæring, hvori de ansatte beskriver en proces i at arbejde med indsatte, der er skadet fra barnsben, og er vokset op i et parallelsamfund. Vi har tidligere diskuteret, hvordan denne indlæring blandt andet er kommet til udtryk ved, at banden har været en del af deres primærgruppe fra de tidlige leveår, hvorfor deres kriminelle adfærd er indlogeret og inkorporeret i deres tilgang til verden og samfundet. Derfor skal det også tydeliggøres hvordan dette påvirker de indsattes muligheder for resocialisering, for som en af informanterne nævner, har de ikke været socialiseret i samfundet førhen, hvilket en anden socialarbejder også understreger ved at beskrive at de er vokset op i et parallelsamfund og ikke føler de passer ind i den hvide mands verden. En af de andre informanter beskriver hvordan vedkommende forsøger at tale med de indsatte om hvilke muligheder der ville blive tilbudt, hvis de "bare smed den vest", men fordi de indsatte er så indlært i at "banden er livet" virker dette som en umulig opgave. En anden informant tydeliggør dette, ved at beskrive at der er en samfundsmæssig tendens til at ville putte individer i normale kasser, men disse bandeindsatte tager ikke del i de gængse samfundsmæssige normer, hvorfor det aldrig vil være muligt at putte dem i en "normal"

kasse. Derfor er deres motivationsarbejde yderst relevant. Revstedt beskriver hvor vigtig de seks følelsesindstillinger er for det motiverende arbejde, og her beskrives der relevansen af at man yder respekt ved at se bort fra individets destruktive og forbryderiske handlinger, og blot ser på individet for deres værdi og betydning. Derudover bliver forståelsen for deres livssituation også relevant. Ved at socialarbejderne er opmærksomme på, at de indsattes samfundsforståelse er knyttet til en banderelation der viser sig meget anderledes fra almindelige borgers forståelse af samfundet, kan man forsøge at motivere de indsatte til at ville formindske kriminaliteten, ved at se på det der virker muligt for den indsatte, uden at skulle pådutte dem specifikke antagelser og ønsker om deres resocialisering.

Flerårsaftalen har haft til hensigt at styrke det resocialiserende arbejde ved, at der er blevet tildelt flere ressourcer til blandt andet AMU-kurser. Dertil kan vi konkludere at dette ikke gør sig gældende i forhold til vores målgruppe, eftersom at disse resocialiseringsprogrammer ikke tilbydes i den pågældende afdeling. Endvidere fandt vi, at den største udfordring ved de politiske og institutionelle forhold der gjorde sig gældende var, at indsatte der er dømt på baggrund af § 81a, ikke må modtage nogen form for resocialiseringstilbud, hvilket udfordrer processen i resocialisering. Det resocialiserende tilbud som bandeindsatte må modtage, er grundskoleundervisning, og da de fleste bandeindsatte ikke har denne, er dette noget de gerne vil have.

I løbet af specialet kom det også til syne, at socialarbejderen ikke har formel social kontrol, da de ikke kan sanktionere de indsatte, hvilket socialarbejderne er glade for, da det ikke er dem der skal udføre det trælse, i form af sanktioner, som socialarbejder 5 beskriver det. Dette kan have indflydelse på hvordan de indsatte ser de civile, og derfor har en anden relation til dem og derfor kan der opleves en mere ærlig relation til de indsatte. Socialarbejdernes måde at skabe disse relationer på ud over ærlighed er også at de er synlige på gangene, og hele tiden viser sig personligt overfor de indsatte, og dette også gøres ved eksempelvis aktiviteter. Der beskrives endvidere også at de civile bliver set som allierede af de indsatte, hvilket letter samarbejdet og muliggør det resocialiserende arbejde.

Det vi kan konkludere ud fra vores speciale er at den relationelle del af resocialiseringsarbejdet virker til at fungere. Socialarbejderen beskriver ikke at der findes nogle større udfordringer med arbejdet med de indsatte, mere end normalt hvad der sker i en motivationsproces. Yderligere er socialarbejderne kreative i deres arbejde, det ses ved at

socialarbejderne, på baggrund af at de indsatte ikke må blive tilbudt nogle resocialiseringsprogrammer, starter sit eget program for at forsøge at hjælpe de indsatte. Konklusionen er således at de tager alle muligheder der gives til at arbejde resocialiserende, fordi socialarbejderne arbejder inden for snævre politiske rammer.

Relevansen for det sociale arbejdes felt.

Vi har igennem uddannelsen fået tillært forståelse af metoder og teorier, og når vi kobler det på bandeindsatte og vejen til resocialisering, ses det endnu vigtigere at de modtager disse resocialiseringsprogrammer. De må dog ikke blive tilbudt dette rent politisk, dog har en af vores informanter fortalt at der arbejdes på kreative løsninger, da vedkommende med en kollega ud fra de programmer som kører, har taget nogle aspekter ud fra programmerne, for at lave deres eget program til disse bandeindsatte. Vi er klar over at denne løsning ikke er optimal, men det tyder på engagement og en fleksibilitet som nogle gange kræves inden for socialt arbejde for at kunne nå det mål som er sat. Målet er, trods alt, at resocialisere kriminelle tilbage til samfundet og på trods af de hindringer socialarbejderen stilles over for.

10.0 Litteraturliste:

Andersen, R. Dorte. & Jacobsen, H. Michael (2018). *Fængselsstudier - forskningsmæssige muligheder og udfordringer for et kriminologisk felt*. I Jacobsen, M (Red). *Metoder i kriminologi*. Hans Reitzels Forlag.

Balvig, Flemming (1999): *Kriminalitet og social kontrol*. 1. udgave 3 opslag, forlaget Columbus.

Boolsen, Merete Watt (2016): *Grounded Theory*. I Tanggaard, Lene & Brinkmann, Svend: *Kvalitative Metoder. En grundbog*. Hans Reitzels Forlag.

Catch22. (2019) *Gangs in Prison. Violence Reduction and Rehabilitation*. Tilgået d. 15/04-2022 via: https://cdn.catch-22.org.uk/wp-content/uploads/2019/05/Gangs-in-prison_5-Online.pdf

Danmarks Statistik (2019): *Statistikdokumentation for tilbagefald til kriminalitet 2019*. Tilgået d. 23/4-2022 via: <https://www.dst.dk/Site/Dst/SingleFiles/GetArchiveFile.aspx?fi=48669104220&fo=0&ext=kvaldel>

Davis, M. Lois (2013). *Evaluating the Effectiveness of Correctional Education*. RAND Corporation research report series.

Dubois, Anna & Gade, Lars-Erik (2013): *Systematic combining: an abductive approach to case research*. Department of Industrial Marketing, Chalmers University of Technology, Gothenburg, Sweden. Tilgået d. 12/04-2022 via: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0148296300001958>

Edelholt, Jens Fuglsang (2020): *Østre Landsret: Loyal to Familia er en ulovlig forening*. Anklagemyndigheden. Tilgået d.05/04-2022 via: <https://anklagemyndigheden.dk/da/oestrelandsret-loyal-familia-er-en-ulovlig-forening>

Ejrnæs, Morten & Monrad, Merete (2017). *Teorier om sociale problemer*. I Guldager, J. & Skytte, M. *Socialt arbejde – teorier og perspektiver*.

Fangen, Katrine (2004): *Deltagende Observasjon*. 2. udgave Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke A/S

Højberg, Henriette (2018) *Hermeneutik*. I Fuglsang, Lars; Olsen, Poul Bitsch & Rasborg, Klaus (red.) *Videnskabsteori i samfundsvidenskaberne*. Samfundslitteratur

ISFW (2022): Global definition af socialt arbejde. Tilgået d. 19/5-2022 via: https://www.ifsw.org/wp-content/uploads/ifsw-cdn/assets/ifsw_24108-5.pdf

Johansen, E. Mette-Louise. (2021): *Bandeexit i Østjyllands Politi & Aarhus Kommune*. VIVE Tilgået d.03/03-2022 via: <https://www.vive.dk/da/udgivelser/bandeexit-i-oestjylland-politi-og-aarhus-kommune-16823/>

Justitsministeriet (2021): *Aftale om Kriminalforsorgens økonomi 2022-2025*. Tilgået d. 17/03-2022 via: <https://www.justitsministeriet.dk/wp-content/uploads/2021/12/Aftale-om-kriminalforsorgens-oekonomi-2022-2025-2.pdf>

Justitsministeriet (2013): *Ny rocker- og bandepakke: fast greb om banderne*. Tilgået d. 25/05-2022 via: <https://www.justitsministeriet.dk/pressemeddelelse/ny-rocker-og-bandepakke-fast-greb-om-banderne/>

Justitsministeriet (2021): *Orientering om placering af indsatte med bandetilknytning i kriminalforsorgens institutioner*. Tilgået d. 23/5 via: <https://www.ft.dk/samling/20201/almdel/REU/bilag/290/2371884/index.htm>

Kalkan, Hakan (2014): *Gadeliv blandt unge mænd fra Nørrebro*. Tilgået d.4/3-2022 via: <https://build.dk/Assets/Gadeliv-blandt-unge-maend-fra-Noerrebro/sbi-2014-13.pdf>

Kriminalforsorgen (2010): *Programvirksomhed i Kriminalforsorgen*. Tilgået d. 10/04-2022 via: <https://docplayer.dk/21374599-Programvirksomhed-i-kriminalforsorgen.html>

Kriminalforsorgen (2017): *Vilkårene er strammet for rocker- og bandemedlemmer*. Tilgået d. 5/4-22 via: <https://www.kriminalforsorgen.dk/om-os/nyt-og-presse/nyheder/vilkaarene-er-strammet-for-rocker-og-bandemedlemmer/>

Kriminalforsorgen (2021): *Placering af indsatte med bandetilknytning i kriminalforsorgens institutioner*. Tilgået d. 19/4-2022 via: <https://www.ft.dk/samling/20201/almdel/REU/bilag/290/2371885/index.htm>

Kriminalforsorgen (2022) *Ud af Kriminalitet*. hentet 13-04-2022 <https://www.kriminalforsorgen.dk/straf/faengsel/ud-af-kriminalitet/>

Kristiansen, Søren (2015) *Kvalitative Analyseredskaber*. I Brinkmann, S. & Tanggaard, L. (2015) *Kvalitative metoder. En grundbog*. 2. Udgave. Hans Reitzels Forlag

Kristiansen, Søren (2017): *Fortolkning, forforståelse og den hermeneutiske cirkel*. I Järvinen, Margaretha & Mik-Meyer, Nanna *Kvalitativ analyse. Syv traditioner*. Hans Reitzels Forlag

Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend. (2015) *Interview. Det kvalitative forskningsinterview som håndværk*. Hans Reitzels Forlag.

Kyvsgaard, Britta (1989). *... og fængslet tager de sidste: om kriminalitet, straf og levevilkår*. København: Jurist- og Økonomforbundets Forlag.

Laursen, Julie (2016) *We don't want you to think criminal thoughts': a sociological exploration of prison-based cognitive behavioural programmes in Denmark*. Tilgået d. 02-05-2022 <https://vbn.aau.dk/da/publications/vi-vil-ikke-have-at-i-t%C3%A6nker-kriminelle-tanker-en-sociologisk-und>

Minke, K, Linda (2012): *Fængslets indre liv*. Jurist & Økonomforbundet

Nilsson, Anders., 2002. *Fånge i marginalen: uppväxtvillkor, levnadsförhållanden och återfall i brott bland fångar*. Stockholms Universitet.

Nobili, A. Henriette (2022). *Bander og rockere*. Tilgået d.19/05-22 via: [Organiserede kriminelle grupper - Det Kriminalpræventive råd \(dkr.dk\)](#)

Olesen, Annette (2016) *Debt as a Criminal Risk Factor in Denmark*. Downloadet d. 20/04-2022.

Olesen, Annette (2022): *Samarbejdet mellem den danske kriminalforsorg og den frivillige sektor. - fra ikke-formaliseret samarbejde til strategiske samarbejdspartnere*. Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab. Downloadet d. 17/04-2022.

Packer, Martin (2011): *The Science of Qualitative Research*. Cambridge University Press. Tilgået d. 25/3-2022 via: https://www.moodle.aau.dk/pluginfile.php/2155762/mod_resource/content/0/Packer%2C%20M.%20%282011%29%20The%20Qualitative%20Reseach%20Interview%20.pdf

Pedersen, Oline & Laursen, Julie (2016): *"Stop - ro på - tænk!"*. Dansk Sociologi. Downloadet d. 17/04-2022.

Politi.dk (2021) *Rocker- og bandesituationen i Danmark*: Tilgået d. 02/02-2022 via: <https://politi.dk/-/media/mediefiler/landsdaekkende-dokumenter/statistikker/bander-og-rockere/rocker-og-bandesituationen-i-danmark-1-kvartal-2021.pdf?la=da&hash=6206AAFA7FB74885BA17AA1032A1FAFF44284A41>

Poulsen, Birgitte (2019). *Semistrukturerede interviews*. I Kristiansen, J. C. & Hussain, A. M. (red). *Metoder i samfundsvidenskaberne*. Samfundslitteratur

Pyrooz, David C.; Clark, Kendra J.; Tostlebe, Jennifer J.; Decker, Scott H. & Orrick, Erin. *Gang affiliation and prison reentry: Discrete- Time Variation in Recidivism by Current, Former and Non-Gang Status*. *Journal of Research in Crime and Delinquency*. 58(2): 193-234. Doi 10.1177/0022427820949895.

Regeringen (2017). *Aftale om bandepakke tre*. Tilgået d.19/05-2022 via: <https://www.regeringen.dk/nyheder/2017/aftale-om-bandepakke-iii/>

Revstedt, Per. (2004). *Motivationsarbejde*. Hans Reitzels Forlag

Ribe, Malthe Øland (2017) *Flowet i rocker-/bandemiljøerne*. Justitsministeriets forskningskontor. Tilgået d. 19/5-2022 via: https://www.justitsministeriet.dk/wp-content/uploads/2021/09/captia_flowrapport_2017_dok2349125.pdf

Rienecke, Lotte & Jørgensen, Peter Stray (2012) *Den gode opgave - håndbog i opgaveskrivning på videregående uddannelser*. Samfundslitteratur. Tilgået d. 10/3-2022 via: https://books.google.dk/books?id=716M-cl8O00C&printsec=frontcover&hl=da&source=gb_s_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false

Saunders, Jessica; Sweeten, Gary & Katz, Charles (2009): *Post-Release Recidivism among Gang and Non-Gang Prisoners in Arizona From 1985 through 2004*. Tilgået d. 04/04-2022 via: https://cvpcs.asu.edu/sites/default/files/content/projects/Saunders_Sweeten_Katz122309.pdf

Skardhamar, Torbjørn, 2002. *Levekår og livssituasjon blant innsatte i norske fengsler*. Oslo: Institutt for kriminologi og rettsosjologi.

Smith, Thomas & Egan, Dave (2014) *EU Gangs Programme. Summative Research Report of Transnational Partner Research Responses*. ABCD Community Services Limited (UK). Tilgået d. 14/2 via: https://epale.ec.europa.eu/sites/default/files/eu_gang_summative_report.pdf

Vedhæftede bilag:

Bilag 1: Portfolio samarbejde, Aldina, Björn, Jeanette og Megan

Bilag 2: Interviewguide resocialiseringskonsulent

Bilag 3: Interviewguide fængselslærer

Bilag 4: Interviewguide socialrådgivere